Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej

z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych przygotowana w celu opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2026-2036”

Grudzień, 2025 r.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej

z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych przygotowana w celu opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2026-2036”

Zamawiający:

Gmina Kamień Krajeński z siedzibą:

Plac Odrodzenia 3

89-430 Kamień Krajeński

Wykonawca:

Opracowania Środowiskowe Andrzej Karkowski

Osiedle Czecha 127/30

61-298 Poznań

www.opracowaniasrodowiskowe.pl

PODPIS ZAUFANY

ANDRZEJ
KARKOWSKI
24.09.2026 14:54:14 GMT+0200

Dokument podpisany elektronicznie podpisem zaufanym

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP 5
1.1. PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA 5
1.2. DOTYCHCZAS OBOWIĄZUJĄCA STRATEGIA ROZWOJU 5
II. SFERA SPOŁECZNA 8
2.1. DEMOGRAFIA – ANALIZA STANU OBECNEGO 8
2.2. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA 12
2.3. WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE I OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3 19
2.4. SZKOLNICTWO 22
2.5. PROJEKTY I PROGRAMY EDUKACYJNE 52
2.6. STOWARZYSZENIA 53
2.7. WSPÓŁPRACA Z INNYMI SPOŁECZNOŚCIAMI SAMORZĄDOWYMI 56
2.8. POMOC SPOŁECZNA 58
2.9. WSPARCIE SENIORALNE 68
2.10. KULTURA i BIBLIOTEKI 69
2.11. SPORT i REKREACJA 76
2.12. OCHRONA ZDROWIA 77
III. SFERA GOSPODARCZA 78
3.1. AKTYWNOŚĆ PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH 78
3.2. BEZROBOCIE 82
3.3. OFERTA INWESTYCYJNA I PROMOCJA GMINY 86
3.4. ROLNICTWO 87
3.5. TURYSTYKA 89
3.6. FINANSE GMINY KAMIEŃ KRAJEŃSKI – DOCHODY I WYDATKI 90
3.7. ZASOBY MIESZKANIOWE 97
3.8. MIENIE KOMUNALNE 97
IV. SFERA PRZESTRZENNA 100
4.1. POŁOŻENIE GMINY 100
4.2. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW 101
4.3. ŁAD PRZESTRZENNY 102
4.4. UKŁAD KOMUNIKACYJNY 105
4.5. TRANSPORT PUBLICZNY 106
4.6. KOMUNIKACJA PIESZA I ROWEROWA 107
4.7. WODOCIĄGI I KANALIZACJA 108
4.8. ŁĄCZNOŚĆ, INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA ORAZ ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII WŁĄCZONE DO SYSTEMU ELEKTROENERGETYCZNEGO 116
4.9. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO I GAZ 117
4.10. OŚWIETLENIE ULICZNE 119
4.11. ZABYTKI 119
V. SFERA KLIMATYCZNO – ŚRODOWISKOWA 120
5.1. KLIMAT 120

5.2. KORYTARZE EKOLOGICZNE 124
5.3. LASY 126
5.4. ŚWIAT ROŚLIN I ZWIERZĄT 128
5.5. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE 129
5.6. PRAWNA OCHRONA PRZYRODY 130
5.7. JAKOŚĆ POWIETRZA 134
5.8. GOSPODAROWANIE WODAMI 141
5.9. ZASOBY GEOLOGICZNE 158
5.10. GOSPODARKA ODPADAMI 160
5.11. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA DLA LUDZI I ŚRODOWISKA 163
VI. LOKALIZACJA GMINY WZGLĘDEM MIEJSKICH OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH 166
6.1. INFORMACJE OGÓLNE 166
6.2. MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE (MOF) ORAZ OBSZARY PROWADZENIA POLITYKI TERYTORIALNEJ (OPPT) 167
VII. LOKALIZACJA GMINY WZGLĘDEM OBSZARÓW STRATEGICZNEJ INTERWENCJI 169
7.1. INFORMACJE OGÓLNE 169
7.2. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM 170
SPIS TABEL 175
SPIS RYCIN 176

I. WSTĘP

1.1. PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA

Strategia rozwoju to jeden z najważniejszych dokumentów ukierunkowujących politykę rozwoju gminy.

W celu realizacji obowiązku wynikającego z art. 10e ust. 1 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2026 poz. 662 ze zm.) Gmina Kamień Krajeński przystąpiła do sporządzenia „Strategii Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2026-2036”.

Art. 10a Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2025 poz. 198 ze zm.) stanowi, że w celu opracowania strategii rozwoju niezbędne jest przygotowanie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej. Diagnoza została sporządzona w oparciu o zebrane dane ilościowe i jakościowe.

Uwzględniono także położenie Gminy Kamień Krajeński w odniesieniu do obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych.

1.2. DOTYCHCZAS OBOWIĄZUJĄCA STRATEGIA ROZWOJU

Strategia jest jednym z podstawowych instrumentów zarządzania i stanowi podstawę do prowadzenia przez władze samorządowe długookresowej polityki rozwoju gminy. Uchwałą Nr XXIV/164/2021 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 28 stycznia 2021 r. została przyjęta **Strategia Rozwoju Gminy Kamień Krajeński do 2030 r.**

W strategii określone zostały następujące cele:

1. Cel strategiczny I: Wysoka jakość oferowanych usług społecznych oraz aktywizacja społeczeństwa realizowany poprzez:

- stworzenie warunków dla rozwoju społeczno – zawodowego miejscowej ludności,
- poprawę obsługi mieszkańców w zakresie edukacji, ochrony zdrowia i pomocy społecznej,
- zwiększenie współpracy Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim z mieszkańcami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

2. Cel strategiczny II: Wzmocnienie potencjału gospodarczego oraz rozwój infrastruktury technicznej, realizowany poprzez:

- poprawę warunków dla inwestorów chcących prowadzić działalność gospodarczą na terenie Gminy Kamień Krajeński,
- rozwój lokalnej przedsiębiorczości i poprawa warunków rozwoju małych przedsiębiorstw,
- rozbudowę i modernizację infrastruktury technicznej w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb ludności.

3. Cel strategiczny II: Ochrona zasobów i walorów Gminy Kamień Krajeński, realizowany poprzez:

- wykorzystanie potencjału przyrodniczego Kamień Krajeński,
- inwestycje w odnawialne źródła energii i poprawa sprawności energetycznej budynków,
- ochronę i właściwe wykorzystanie dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego Gminy Kamień Krajeński.

Gmina Kamień Krajeński w 2024 roku przystąpiła do opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2026-2036”. W związku z tym została podjęta Uchwała Nr VI/34/2024 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 26 września 2024 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2026-2036 w tym trybu konsultacji.

Władze Gminy podczas realizowania Strategii wykorzystują operacyjne narzędzia planistyczne, pozwalające na podjęcie ostatecznych decyzji. Tymi narzędziami są:

- wieloletnia prognoza finansowa,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- budżet Gminy,
- konkretne projekty i programy,
- aplikacje o zewnętrzne źródła dofinansowania,
- zadania wyznaczane urzędnikom Gminy i jednostkom podległym Gminie.

Władze Gminy kompleksowo podchodzą do realizacji strategii, koncentrują środki na zadaniach skutkujących największymi korzyściami społecznymi, jak również weryfikują plany i działania mając na uwadze ich zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Postawiono na otwartą komunikację z mieszkańcami oraz rozwijanie współpracy partnerów społecznych, nie zapominając o ciągłym monitorowaniu realizacji strategii mając na uwadze jej długoterminowe cele.

W niniejszej diagnozie przedstawiono wiele statystyk i danych dotyczących realizacji dotychczas obowiązującej strategii rozwoju w okresie ostatnich pięciu lat. W zależności od dostępności danych w Głównym Urzędzie Statystycznym są to wyniki za lata 2019-2023 lub 2020-2024. Diagnozę opracowano na podstawie danych dostępnych w lipcu 2025 r.

Ponadto warto zauważyć, że do realizowanej dotychczas strategii rozwoju nawiązują inne programy i strategie, których efekty widoczne są także w opisywanych w niniejszej diagnozie danych. Przykładem programu ściśle związanego ze strategią rozwoju jest Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński. Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności i z ich zaangażowaniem, które są skoncentrowane terytorialnie.

Dnia 24.03.2020 r. Rada Miejska w Kamieniu Krajeński podjęła uchwałę nr XVI/124/2020 w sprawie przyjęcia aktualizacji „**Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński**”.[1] Na obszarze wiejskim Gminy Kamień Krajeński wyznaczono dwa podobszary rewitalizacji: Radzim i Obkas. Na obszarze miejskim wyznaczono jeden podobszar rewitalizacji: Kamień Krajeński (zakres ulic opisany w programie). Cel główny rewitalizacji to zwiększenie partycypacji w życiu społecznym i zawodowym mieszkańców obszaru rewitalizacji. Był on realizowany przez kierunki działań: reintegracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym, wsparcie wychowania przedszkolnego, rozwój infrastruktury służącej rozwojowi społecznemu. Sprawozdanie z realizacji LPR zostało opublikowane w BIP Gminy.[2]

Zespół pracowników z wielu jednostek organizacyjnych funkcjonujących w Gminie Kamień Krajeński zaangażował się w pracę na rzecz rewitalizacji i przygotował projekty z zakresu: animacji społecznych i zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, szkoleń zawodowych,

[1] Uchwała w sprawie LPR dostępna jest na stronie https://mst-kamien-krajenski.arch.rbip.mojregion.info/uchwala-nr-xxxv2352022-rady-miejskiej-w-kamieniu-krajenskim-z-dnia-25-stycznia-2022-r-w-sprawie-przyjecia-aktualizacji-lokalnego-programu-rewitalizacji-dla-gminy-kamien-krajenski/
[2] Sprawozdanie z LPR zostało opublikowane na stronie https://portal.kamienkr.pl/index.php/o-miescie/rewitalizacja/1179-lokalny-program-rewitalizacji-dla-gminy-kamien-krajenski-i-jego-efekty

aktywizacji seniorów, zwiększenia liczby miejsc przedszkolnych, przeprowadzenia inwestycji dostosowujących przestrzeń i budynku do potrzeb społecznych. Łącznie zrealizowanych zostało 11 z planowanych 13 zadań oraz 5 projektów uzupełniających/dodatkowych. Świetlica wiejska w Radzimiu stała się centrum aktywności lokalnej z prawdziwego zdarzenia. Gmina zadbała o jej wyposażenie, w które włączyło się również sołectwo, oraz z zatrudnienie animatora świetlicy, który dba o integrację mieszkańców. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej od 1 lutego 2023 r. realizuje program aktywizacji seniorów w formie Klubu Seniorów (wcześniej Dom Dziennego Pobytu). Zrewitalizowany park wypełnił gwar dzieci i mieszkańców. Inwestycja umożliwiła poszerzenie oferty kamieńskiej biblioteki o czytelnię letnią, a ośrodek kultury wykorzystał nową infrastrukturę do nowych projektów. Program rewitalizacji wskazywał również na potrzebę zwiększenia liczby miejsc przedszkolnych. Cel udało się osiągnąć dzięki projektowi Miejsko-Gminnego Zakładu Usług Oświatowych pt. „Wsparcie rozwoju przedszkoli w gminie Kamień Krajeński”, w ramach którego utworzono 25 nowych miejsc dla dzieci.

Mimo, że okres wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji przypadł na trudny okres kryzysu gospodarczego spowodowanego m.in. pandemią COVID-19 oraz wybuchem wojny na Ukrainie, udało się osiągnąć postawiony przed laty cel, o czym świadczą wskaźniki rezultatu wszystkich projektów.

II. SFERA SPOŁECZNA

2.1. DEMOGRAFIA – ANALIZA STANU OBECNEGO

Na dzień 31.12.2024 r. w Gminie Kamień Krajeński zameldowanych na pobyt stały było 6539 osób (o 78 mniej w porównaniu do 2023 r.).

W 2024 r. zgłoszeń zameldowania na pobyt stały i czasowy łącznie było 249 osób.

Dane o liczbie mieszkańców, a także o liczbie urodzeń i zgonów przedstawione w Raporcie o stanie Gminy Kamień Krajeński za 2024 r. w odniesieniu do lat 2020-2024 przedstawiają się następująco:

- w 2024 r. liczba mieszkańców wyniosła 6539 osób, odnotowano 51 urodzeń i 63 zgony,

- w 2023 r. liczba mieszkańców wyniosła 6617 osób, odnotowano 42 urodzenia i 73 zgony,
- w 2022 r. liczba mieszkańców wyniosła 6704 osoby, odnotowano 62 urodzenia i 92 zgony,
- w 2021 r. liczba mieszkańców wyniosła 6789 osób, odnotowano 79 urodzeń i 95 zgonów,
- w 2020 r. liczba mieszkańców wyniosła 6859 osób, odnotowano 73 urodzenia i 87 zgonów.

Należy jednak zauważyć, że liczba ludności może różnić się w zależności od źródła. Nieco inna liczba mieszkańców będzie objęta systemem gospodarki odpadami, na podstawie złożonych deklaracji, a jeszcze inna na podstawie danych GUS. Różnica wynika m.in. z faktu, że wielu uczniów i studentów kontynuuje naukę poza miejscem stałego zameldowania. Analogiczna sytuacja występuje wśród osób czynnych zawodowo, którzy ze względu na wykonywaną pracę przebywają poza opisywanym terenem. Prowadzone są działania mające na celu weryfikację danych zawartych w deklaracjach i sprawdzania ich ze stanem faktycznym.

Biorąc jednak pod uwagę, że dane statystyczne ujmowane w takich dokumentach jak strategia rozwoju powinny być w łatwy sposób weryfikowalne i porównywalne pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego w dalszej części niniejszego opracowania prezentowane będą dane Głównego Urzędu Statystycznego. Wg GUS na koniec roku 2024 **liczba ludności** zamieszkująca Gminę Kamień Krajeński wynosiła 6 464 osoby, w tym 3 230 kobiet i 3 234 mężczyzn.

W ujęciu wieloletnim obserwowany jest spadek liczby ludności związany z migracjami ludności m.in. do miast, szkół, pracy. Przeanalizowano dane za ostatnie pięciolecie. Wg GUS w 2024 r. liczba ludności była niższa o 237 osób w porównaniu do stanu z 2020 r. W opisywanym okresie liczba mieszkańców zmniejszyła się o 101 kobiet i 136 mężczyzn.

Przeciętna gęstość zaludnienia Gminy Kamień Krajeński wg GUS (2024) wynosi 39,6 osób/km^2, natomiast dla obszaru wiejskiego tylko 26,0 osób/km^2. Są to wartości niskie utrudniające prowadzenie inwestycji np. liniowych związanych z siecią kanalizacyjną czy infrastrukturą komunikacyjną. Z drugiej strony średnia gęstość zaludnienia w Kamieniu Krajeńskim to 633,4 osoby/km^2. Co jest liczbą wysoką. Dla porównania średnia wartość dla

powiatu sępoleńskiego wynosi 48,8 osoby/km^2, dla województwa kujawsko-pomorskiego 110,4 osób/km^2 natomiast dla kraju 119,4 osób/km^2.

Tabela 1. Podstawowe dane statystyczne dotyczące ludności na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim

Oceniany parametr	Rok					Różnica w latach 2020-2024 (wzrost / spadek)
	2020	2021	2022	2023	2024	
ludność na 1 km^2 (osób)	41	40,7	40,2	39,8	39,6	-1,4
zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców (osób)	-10,43	-8,51	-12,19	-10,21	-4,93	+5,5
liczba mieszkańców ogółem, stan na 31 grudnia danego roku	6 701	6 644	6 563	6 496	6 464	-237
liczba mężczyzn, stan na 31 grudnia danego roku	3 370	3 318	3 283	3 254	3 234	-136
liczba kobiet, stan na 31 grudnia danego roku	3 331	3 326	3 280	3 242	3 230	-101

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

W ujęciu ekonomicznych grup wieku obserwowany jest proces zwiększania się udziału osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety od 60 lat i mężczyźni od 65 lat włącznie), a zmniejszania udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

Tabela 2. Ludność Gminy Kamień Krajeński wg ekonomicznych grup wieku w ujęciu wieloletnim, tj. w latach 2020-2024

Oceniany parametr	Rok					Różnica w latach 2020-2024 (wzrost / spadek)
	2020	2021	2022	2023	2024	
ludność w wieku przedprodukcyjnym (osób)	1 414	1 398	1 365	1 332	1 312	-102
udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (%)	21,1	21,0	20,8	20,5	20,3	-0,8
ludność w wieku produkcyjnym (osób)	4 004	3 945	3 869	3 770	3 711	-293
udział ludności w wieku produkcyjnym (%)	59,8	59,4	59,0	58,0	57,4	-2,3
ludność w wieku poprodukcyjnym (osób)	1 283	1 301	1 329	1 394	1 441	+158
udział ludności w wieku poprodukcyjnym (%)	19,1	19,6	20,2	21,5	22,3	+3,1

Oceniany parametr	Rok					Różnica w latach 2020-2024 (wzrost / spadek)
	2020	2021	2022	2023	2024	
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	67,4	68,4	69,6	72,3	74,2	+6,8
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	90,7	93,1	97,4	104,7	109,8	+19,1
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	32	33	34,3	37	38,8	+6,8
współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	23,4	24,3	25,2	26,6	28,1	+4,7
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	15,6	16,1	16,7	17,6	18,5	+2,9
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem - mężczyźni	13,1	13,2	14	15,5	16,5	+3,4
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem - kobiety	18,2	18,9	19,3	19,7	20,4	+2,2
współczynnik feminizacji - liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn	99	100	100	100	100	+1,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

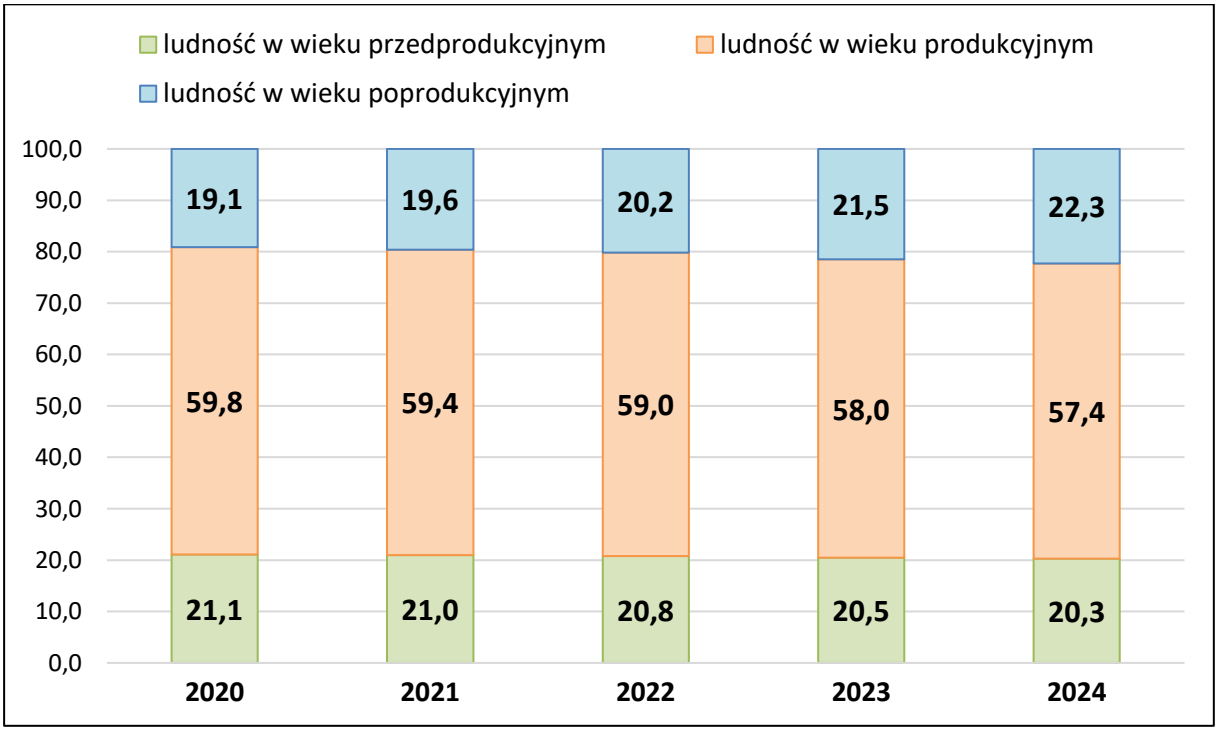

Rycina 1. Struktura (%) ludności Gminy Kamień Krajeński wg ekonomicznych grup wieku w ujęciu wieloletnim, tj. w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Strukturę wieku i płci Gminy Kamień Krajeński wg stanu na koniec 2024 r. przedstawiono w formie wykresu.

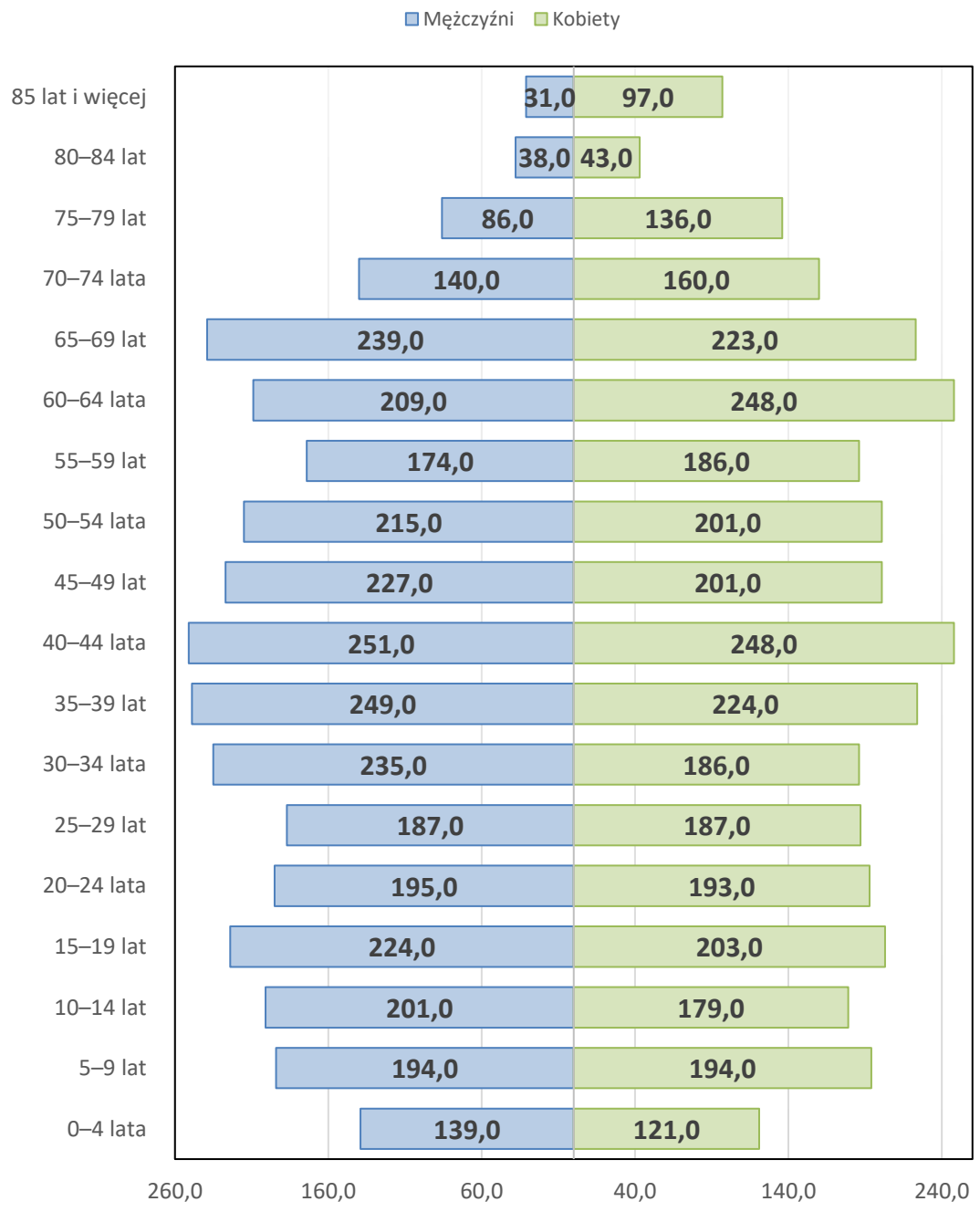

Rycina 2. Liczba ludności Gminy Kamień Krajeński w 2024 r. wg płci i wieku
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

2.2. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

Główny Urząd Statystyczny w listopadzie 2023 r. opublikował „**Prognozę ludności dla gmin na lata 2023-2040**”, będącą aneksem do publikacji „Prognoza ludności na lata 2023–2060”.[3]

Prognoza na lata 2023-2040 dostarcza informacji na wszystkich poziomach samorządu, w tym samorządu gminnego. Po raz pierwszy prognoza dla gmin ma status oficjalny. Jej założenia są tożsame z założeniami prognozy opublikowanej w sierpniu 2023 r., a dodane pliki stanowią jej uzupełnienie. Prognoza ludności dla poszczególnych gmin sumuje się po agregacji do wyników uzyskanych w prognozie powiatowej.

Ponadto w lipcu 2024 r. GUS w związku z licznymi zapytaniami, dotyczącymi prognozy ludności dla gmin po 2040 roku, opublikował prognozę dla gmin na lata 2041-2060. Wyniki prognozy na lata 2023-2040 pozostały niezmienione. Prognoza dla gmin na wszystkie lata jest zgodna z prognozą dla powiatów na lata 2023-2060. Jako bazowy został przyjęty rok 2022 stąd dane za ten rok są zgodne z danymi rzeczywistymi, które są już dostępne w GUS. Natomiast dane rzeczywiste za rok 2023 i 2024 różnią się nieco od tych prognozowanych. Wg prognozy GUS na koniec roku 2036 **liczba ludności** zamieszkująca Gminę Kamień Krajeński będzie wynosiła 5 956 osób, w tym 2 962 kobiet i 2 994 mężczyzn. Będzie to oznaczało spadek o 607 mieszkańców względem roku bazowego 2022, co stanowi 9,2 % liczby mieszkańców zamieszkujących Gminę Kamień Krajeński w 2022 r.

Tabela 3. Prognozowana przez Główny Urząd Statystyczny liczba ludności Gminy Kamień Krajeński do 2036 r.

Rok	Liczba mieszkańców	Wzrost (+) lub spadek (-) liczby osób względem roku 2022	
		osób	%
2022	**6 563**	**0**	**0,0**
2023	6 525	-38	-0,6
2024	6 487	-76	-1,2
2025	6 449	-114	-1,7
2026	6 397	-166	-2,5
2027	6 374	-189	-2,9
2028	6 358	-205	-3,1
2029	6 309	-254	-3,9
2030	6 262	-301	-4,6
2031	6 225	-338	-5,2

[3] Prognoza GUS jest ogólnodostępna na stronie https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-na-lata-2023-2060,11,1.html

Rok	Liczba mieszkańców	Wzrost (+) lub spadek (-) liczby osób względem roku 2022	
		osób	%
2032	6 178	-385	-5,9
2033	6 126	-437	-6,7
2034	6 073	-490	-7,5
2035	6 005	-558	-8,5
2036	**5 956**	**-607**	**-9,2**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Warto jednak skupić się na danych za lata 2026-2036. Ujęcie graficzne prognozowanych przez GUS zmian liczby kobiet i mężczyzn zamieszkujących Gminę Kamień Krajeński w latach 2026-2036, a więc w latach realizacji strategii rozwoju przedstawiono na rycinie.

Prognoza przewiduje, że w dniu 31.12.2036 r. na terenie Gminy Kamień Krajeński:

- liczba kobiet będzie niższa o 202 względem stanu na koniec roku 2026,
- liczba mężczyzn będzie niższa o 239 względem stanu na koniec roku 2026,
- ogólna liczba ludności będzie niższa o 441 względem stanu na koniec roku 2026.

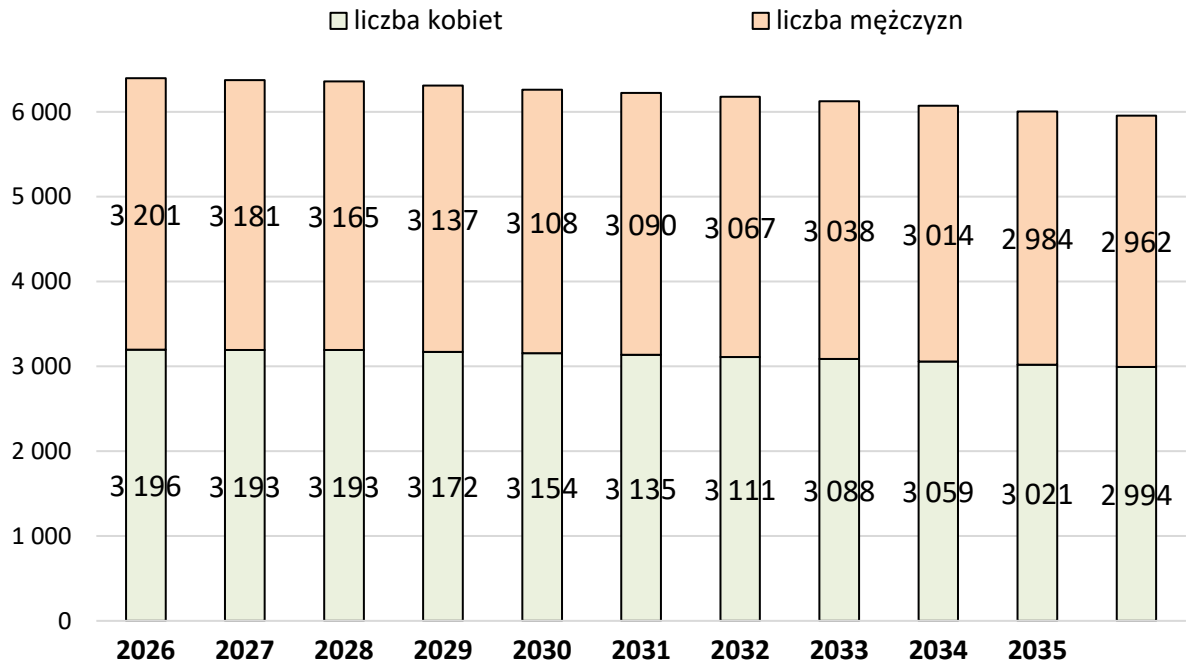

Ryc. 3. Prognozowana przez GUS liczba kobiet i mężczyzn Gminy Kamień Krajeński w latach 2026-2036

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Prognozowane przez GUS liczby urodzeń i zgonów w Gminie Kamień Krajeński w latach 2026-2036 przedstawiono na rycinie. Prognoza przewiduje, że w latach 2026-2036 na terenie

Gminy Kamień Krajeński liczba urodzeń wyniesie 479, liczba zgonów 815, a więc różnica wyniesie 336. Liczba ta stanowi ubytek liczby ludności wynikający bezpośrednio z urodzeń i zgonów.

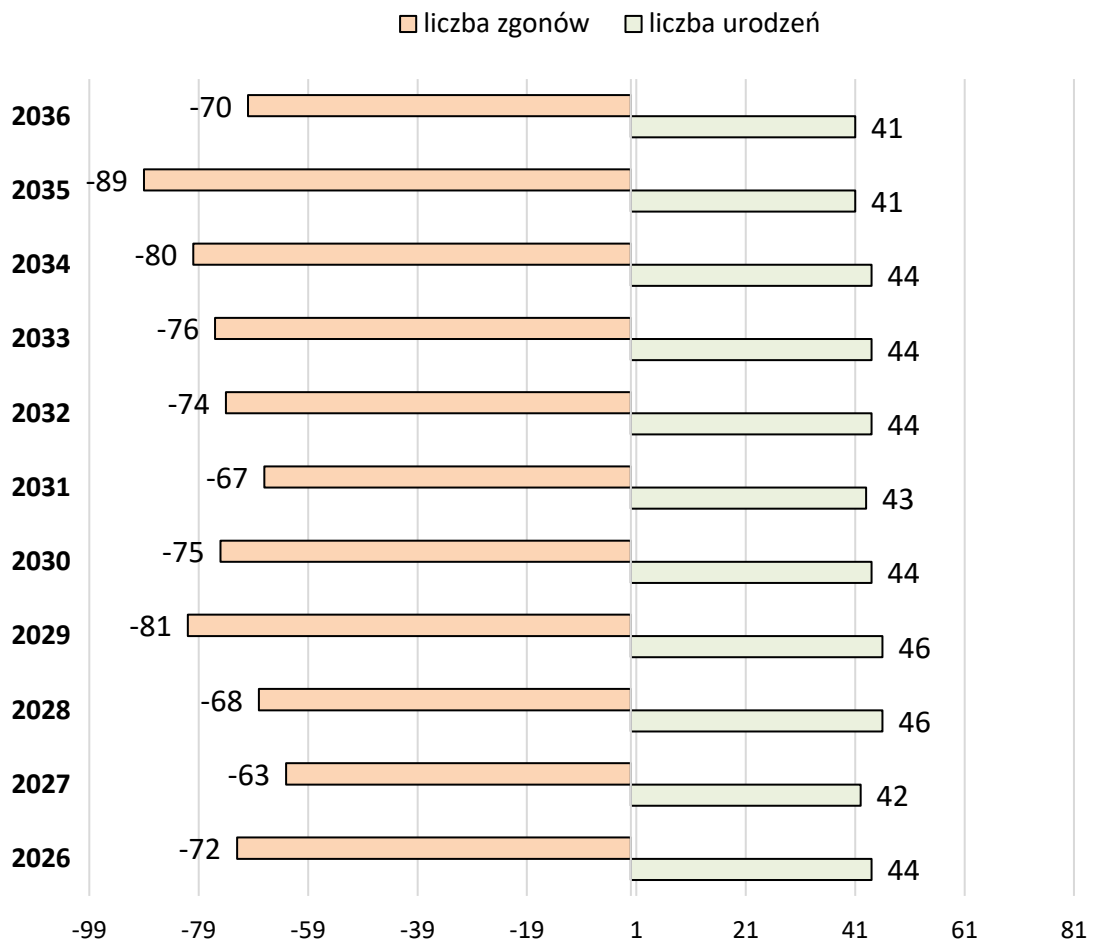

Ryc. 4. Prognozowana przez GUS liczba zgonów i liczba urodzeń na terenie Gminy Kamień Krajeński w latach 2026-2036
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Ponadto należy uwzględnić, że w latach 2026-2036 będą miały migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały.

Zgodnie z definicją GUS **migracje wewnętrzne** to zmiany miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) w obrębie kraju, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy, w tym: - w przypadku gmin miejsko-wiejskich, - zmiany miejsca zamieszkania w obrębie gminy, - z terenów wiejskich na miejskie lub odwrotnie. Natomiast **migracje zagraniczne** to wyjazdy za granicę i przyjazdy do kraju w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy

Wg prognoz GUS sumaryczna liczba migracji w latach 2026-2036 dla Gminy Kamień Krajeński wyniesie:

a. dla migracji wewnętrznych:
   - napływ - 464 osób,
   - odpływ - 778 osoby,
b. dla migracji zagranicznych:
   - imigracja - 169 osoby,
   - emigracja - 12 osób.

Tabela 4. Prognozowany przez GUS ruch naturalny ludności, a także wielkość migracji wewnętrznych i zagranicznych dla Gminy Kamień Krajeński w latach 2026-2036

Rok	Ruch naturalny		Migracje wewnętrzne na pobyt stały		Migracje zagraniczne na pobyt stały	
	urodzenia	zgony	napływ	odpływ	imigracja	emigracja
2026	44	72	41	73	10	2
2027	42	63	43	75	31	1
2027	46	68	41	71	37	1
2029	46	81	40	71	18	1
2030	44	75	41	67	11	1
2031	43	67	44	67	11	1
2032	44	74	44	71	11	1
2033	44	76	43	72	10	1
2034	44	80	47	73	10	1
2035	41	89	41	70	10	1
2036	41	70	39	68	10	1
suma	**479**	**815**	**464**	**778**	**169**	**12**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Podsumowując, Główny Urząd Statystyczny prognozuje systematyczny spadek liczby ludności Gminy Kamień Krajeński, który będzie wynikał m.in. z ujemnego ruchu naturalnego (nadwyżka zgonów nad urodzeniami) oraz ujemnym saldem migracji na pobyt stały, co oznacza, że więcej ludzi przemieszczających się w granicach kraju, wyjedzie z terenu Gminy Kamień Krajeński niż się tu osiedli. Jednak z drugiej strony ubytki te będą częściowo równoważone dodatnim saldem migracji zagranicznych (więcej powrotów niż wyjazdów za granicę).

Jednocześnie należy zauważyć, że trend zmniejszania liczby ludności nie jest przesądzony, gdyż dane GUS opierają się na uśrednionych w skali kraju wskaźnikach, które z racji ogólności nie mogą uwzględniać wszystkich czynników, które determinować będą liczbę ludności

w najbliższych latach. Gmina Kamień Krajeński realizuje obecnie, a także ma w planach szereg działań i inwestycji, które bez wątpienia zachęcą obecnych mieszkańców do pozostania na jej terenie, natomiast w perspektywie najbliższych latach mogą przekonać także osoby mieszkające poza Gminą Kamień Krajeński do zamieszkania właśnie na jej obszarze. Wśród takich pozytywnych działań realizowanych przez Władze Gminy oraz inne podmioty tu działające należy wymienić:

- rozbudowę sieci wodociągowej i systemu odbioru i oczyszczania ścieków,
- inwestycje w drogi, chodniki, ścieżki rowerowe,
- poprawę dostępności żłobków i przedszkoli,
- zwiększenie jakości kształcenia,
- inwestycje w edukację,
- dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy,
- poprawę oferty inwestycyjnej Gminy Kamień Krajeński,
- wspieranie przedsiębiorczości,
- wsparcie osób znajdujących się w kryzysach różnego rodzaju, pomoc społeczną, psychologiczną, itd.,
- poprawę oferty sportowej i rekreacyjnej i dostosowanie jej do potrzeb wszystkich grup wiekowych,
- poprawę jakości opieki zdrowotnej,
- optymalizację organizacji dowozu dzieci i młodzieży do szkół oraz poprawę jakości transportu publicznego,
- zwiększenie dostępności przestrzeni dla wszystkich użytkowników, np. usunięcie barier architektonicznych w postaci wysokich krawężników,
- poprawę oferty dla spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży,
- aktywizację osób starszych i poprawę ich poziomu życia,
- organizację wydarzeń kulturalnych i rozrywkowych,
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- poprawę jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ogrzewania, termomodernizację budynków dzięki wykorzystaniu ogólnodostępnych źródeł finansowania np. Programu Czyste Powietrze,

- promocję Gminy Kamień Krajeński w regionie i kraju jako miejsca dobrego do osiedlenia się,
- promowanie walorów i zasobów Gminy Kamień Krajeński (zróżnicowane i czyste środowisko przyrodnicze, cisza, spokój) jako miejsca atrakcyjnego dla wypoczynku i rekreacji,
- zwiększenie atrakcyjności ogólnodostępnych terenów zieleni urządzonej (parki, zieleńce, kwietniki),
- polepszenie estetyki i wyglądu przestrzeni ogólnodostępnych,
- poprawę obsługi interesantów w placówkach obsługujących mieszkańców.

Warto w tym miejscu przypomnieć wyniki ankietyzacji przeprowadzonej w 2025 r. na cele opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2026-2036”. Jedno z zadanych pytań dotyczyło ogólnych ocen następujących stwierdzeń:

1. Gmina dotychczas dobrze wykorzystywała możliwości rozwoju.
2. Gmina jest obecnie dobrym miejscem do życia i rozwoju.
3. Gmina będzie za 10 lat dobrym miejscem do życia i rozwoju.

Udzielone odpowiedzi wskazują, że osoby ankietowane gorzej oceniają dotychczasowe wykorzystanie możliwości rozwoju w stosunku do możliwości ich wykorzystania obecnie oraz w przyszłości. Z pierwszym stwierdzeniem, zgodziły się 72 osoby ankietowane (w tym 61 raczej i 11 zdecydowanie). Znacznie więcej, tj. 97 osób zgodziło się z drugim stwierdzeniem (w tym 70 raczej i 27 zdecydowanie). Najwięcej osób zgodziło się ze stwierdzeniem trzecim (łącznie 126 osób, z czego 44 zgadzające się zdecydowanie i 82 raczej). Liczbę wszystkich odpowiedzi przedstawiono w tabeli.

Tabela 5. Liczba udzielonych odpowiedzi na pytanie „Proszę ocenić, na ile zgadza się Pani / Pan z poniższymi stwierdzeniami w odniesieniu do Gminy Kamień Krajeński?”

Stwierdzenie	zdecydowanie się zgadzam	raczej się zgadzam	raczej się nie zgadzam	zdecydowanie się nie zgadzam
Gmina dotychczas dobrze wykorzystywała możliwości rozwoju.	11	61	57	35
Gmina jest obecnie dobrym miejscem do życia i rozwoju.	27	70	54	13
Gmina będzie za 10 lat dobrym miejscem do życia i rozwoju.	44	82	28	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Rozkład wszystkich odpowiedzi przedstawiono w formie ryciny.

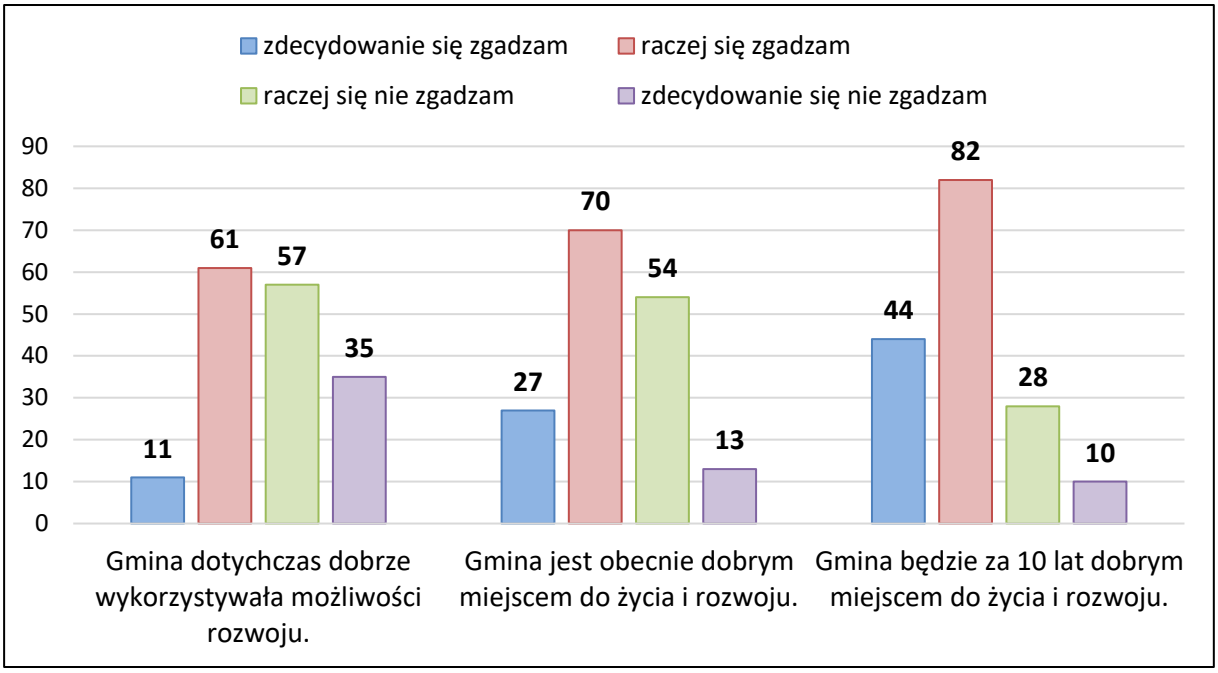

Rycina 5. Liczba udzielonych odpowiedzi na pytanie „Proszę ocenić, na ile zgadza się Pani / Pan z poniższymi stwierdzeniami w odniesieniu do Gminy Kamień Krajeński?”
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Biorąc pod uwagę powyższe informacje należy dość ostrożnie traktować prognozy GUS dotyczące spadku liczby mieszkańców Gminy Kamień Krajeński w najbliższych latach. Prognoza bazowała na danych dostępnych przed 2023 r. (jako rok bazowy przyjęto 2022).

Od tego czasu w Gminie Kamień Krajeński podjęto szereg działań mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców i prowadzenia biznesu. Działania te będą kontynuowane, aby jeszcze bardziej wzmocnić pozycję opisywanego obszaru i przeciwdziałać zmniejszeniu liczby ludności.

2.3. WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE I OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3

Na terenie Gminy Kamień Krajeński funkcjonuje jedno publiczne przedszkole wchodzące w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Kamieniu Krajeńskim, obejmujące 6 oddziałów.

Dzieci przedszkolne uczęszczają również do oddziałów przedszkolnych w:

- Szkole Podstawowej w Dużej Cerkwicy – 2 oddziały,
- Szkole Podstawowej w Zamartem – 1 oddział do sierpnia 2024, od września 2 oddziały,
- Szkole Filialnej w Płociczu – 1 oddział.

Działa też niepubliczne przedszkole pn. „Domowe Przedszkole” (1 oddział) w Zamartem dotowane przez Gminę Kamień Krajeński, niepubliczny Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy w Płociczu dotowany przez Starostwo Powiatowe w Sępólnie Krajeńskim, dotowany przez Gminę Kamień Krajeński niepubliczny klub dziecięcy w Płociczu pn. Niepubliczny Klub Dziecięcy "Wróbelek Elemelek" Gizela Mech, dzienny opiekun w Zamartem pn. Dzienny Opiekun Krystyna Wziętek.

Gmina Kamień Krajeński realizuje projekt pt. „Przyjazne Przedszkole w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027. Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej na obszarach wiejskich Gminy Kamień Krajeński poprzez utworzenie dodatkowych miejsc przedszkolnych.

Projekt zakłada stworzenie jednej nowej grupy przedszkolnej przy Szkole Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Zamartem, a także wydłużenie czasu funkcjonowania oddziału.

W ramach projektu przewidziano również szereg działań mających na celu poprawę jakości świadczonych usług edukacyjnych. Dodatkowe zajęcia edukacyjne, takie jak logopedia, język angielski czy zajęcia ekologiczne, zostaną zorganizowane dla 180 dzieci z przedszkoli w gminie. Projekt obejmuje także zajęcia ruchowo-taneczne, sensoplastykę oraz wsparcie dla dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych, takich jak integracja sensoryczna i terapia pedagogiczna.

Ważnym elementem projektu jest również podniesienie kompetencji nauczycieli. W ramach projektu 9 nauczycieli weźmie udział w szkoleniu z metodyk pracy z dziećmi poprzez ruch, a 3 nauczycieli uzyskają kwalifikacje w zakresie sensoplastyki. Projekt przewiduje także zakup pomocy dydaktycznych oraz wyposażenie nowo utworzonych miejsc przedszkolnych.

Projekt realizowany w okresie od 1 maja 2024 r. do 31 sierpnia 2025 r. Wartość całkowita projektu wynosi 512 029,38 zł, z czego dofinansowanie z Funduszy Europejskich wynosi 415 534,05 zł, a wkład własny Gminy to 96 495,33 zł.

Nadrzędnym celem przedszkoli jest wspieranie rodziców w procesie właściwego wychowania dzieci oraz zapewnienie warunków do wszechstronnego rozwoju najmłodszych. Dzięki odpowiednio dobranym metodom i formom pracy, nauczyciele stymulują rozwój dzieci poprzez różnorodne aktywności ruchowe, umysłowe, artystyczne i społeczne. Przedszkola

inspirują dzieci do bycia samodzielnymi i kreatywnymi, ale także uczą współpracy w grupie przygotowując je do dalszych etapów edukacji.

Przedszkola zapewniają bogatą i ciekawą ofertę edukacyjną. Działalność wychowawczo-edukacyjna skupia się wokół rozwijania potencjału twórczego dziecka, jego talentów, zdolności czy zainteresowań.

W codziennej pracy opiekunowie wykorzystują posiadaną wiedzę, stosują różnorodne metody pracy i stwarzają ciekawe sytuacje dydaktyczne. Systematycznie doskonalą swój warsztat pracy, poprzez uczestnictwo w wielu szkoleniach i kursach kwalifikacyjnych.

W ramach projektu pn. „**Utworzenie miejsc opieki dla dzieci do lat 3 – budowa żłobka w Kamieniu Krajeńskim**” powstał nowy obiekt żłobka, w którym utworzone zostały 32 miejsca opieki dla dzieci od ukończenia 20 tygodnia życia do 3 lat. Zakres zadania objął budowę budynku w formule „pod klucz”, wraz z jego pełnym wyposażeniem oraz zagospodarowaniem terenu. W ramach inwestycji zrealizowano m.in.: budowę i wyposażenie obiektu żłobka, wykonanie placu zabaw, parkingów oraz ogrodzenia, zagospodarowanie terenu wraz z zielenią, wykonanie przyłączy wodociągowych, kanalizacji sanitarnej, kanalizacji deszczowej oraz przyłącza energetycznego.

Zgodnie z danymi zawartymi w raporcie o stanie Gminy Kamień Krajeński za 2025 rok, wartość zadania wynosi 2 266 427,52 zł, w tym: dofinansowanie z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności – 1 842 624,00 zł, środki budżetu państwa na finansowanie podatku VAT – 423 803,52 zł.

Po zakończeniu inwestycji Żłobek Gminny „Kamyczek” został wpisany do rejestru żłobków i klubów dziecięcych. Uruchomienie działalności placówki oraz rozpoczęcie świadczenia usług opieki nad dziećmi przewidziano na drugą połowę sierpnia 2026 r.

Funkcjonowanie placówki w zakresie obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej zapewnia Miejsko-Gminny Zespół Usług Oświatowych w Kamieniu Krajeńskim w ramach wspólnej obsługi jednostek organizacyjnych Gminy.

2.4. SZKOLNICTWO

Miejsko-Gminny Zespół Usług Oświatowych (MGZUO) w Kamieniu Krajeńskim pełni kluczową rolę w zarządzaniu i koordynacji działań oświatowych na terenie Gminy. Jego głównym celem jest zapewnienie wysokiej jakości edukacji oraz wsparcie placówek oświatowych w realizacji ich zadań. Do głównych zadań MGZUO należą:

1. Organizacja procesu edukacyjnego:
a. nadzór nad realizacją arkuszy organizacji szkół,
b. koordynacja rekrutacji do przedszkoli i szkół podstawowych,
c. organizacja dowozu uczniów do szkół i przedszkoli.
2. Wsparcie finansowe i administracyjne:
a. obsługa szkół w zakresie prowadzenia kadr, płac, księgowości,
b. zarządzanie budżetem placówek oświatowych,
c. dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych pracowników,
d. prowadzenie wspólnych postępowań o udzielenie zamówień publicznych na potrzeby jednostek oświatowych,
e. f. prowadzenie analiz finansowych i organizacyjnych wspierających efektywne zarządzanie oświatą.
3. Doskonalenie zawodowe nauczycieli:
a. nadzór nad realizacją wsparcia doskonalenia zawodowego nauczycieli.
4. Realizacja projektów edukacyjnych:
a. wdrażanie programów unijnych przedszkolnych i szkolnych,
b. koordynowanie programów rządowych,
c. pozyskiwanie i rozliczanie środków zewnętrznych na rozwój edukacji, wychowania przedszkolnego oraz infrastruktury oświatowej.

MGZUO pełni również funkcję jednostki koordynującej rozwój lokalnej oświaty poprzez planowanie i monitorowanie realizacji zadań oświatowych, analizę danych dotyczących funkcjonowania placówek, przygotowywanie rozwiązań organizacyjnych i finansowych, koordynację inwestycji oraz wspieranie dyrektorów szkół i przedszkoli w realizacji zadań statutowych. Jednostka aktywnie pozyskuje i rozlicza środki zewnętrzne, w szczególności pochodzące z funduszy europejskich i programów rządowych, umożliwiając rozwój

infrastruktury edukacyjnej oraz rozszerzenie oferty edukacyjnej i specjalistycznego wsparcia dla dzieci i uczniów.

MGZUO zapewnia wspólną obsługę oraz koordynuje realizację zadań organu prowadzącego wobec następujących jednostek oświatowych nadzoruje i wspiera działalność następujących placówek edukacyjnych:

1. Zespół Szkolno-Przedszkolny Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego Kamieniu Krajeńskim, w tym Szkoła Filialna w Płociczu oraz Przedszkole Samorządowe w Kamieniu Krajeńskim.
2. Szkoła Podstawowa im. Władysława Broniewskiego w Dużej Cerkwicy.
3. Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Zamartem.

Zespół Szkolno-Przedszkolny Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim

Charakterystyka Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim wraz z oceną aktualnego poziomu edukacji, wskazaniem szans i zagrożeń w edukacji, cech wyróżniających szkołę, możliwości jej rozwoju, a także potencjalnych trudności w latach 2026-2036 została przedstawiona poniżej.

Podsumowanie działalności Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim w latach 2020-2024.

W Szkole Podstawowej liczba oddziałów w roku szkolnym 2020/2021 wynosiła 15, a w następnych latach liczyła 14 oddziałów. W roku szkolnym 2020/2021 do szkoły uczęszczało łącznie 299 uczniów. W następnym roku liczba ta wzrosła do 311 dzieci. Natomiast w następnych latach liczba ta sukcesywnie spadała i w roku szkolnym 2023/2024 wynosiła 286 uczniów.

Z oferty przedszkola samorządowego w roku szkolnym 2020/2021 skorzystało 126 dzieci, liczba ta rosła aż do roku 2022/2023, gdzie wyniosła 150, natomiast w następnym roku szkolnym, tj. 2023/2024 spadła do 138 dzieci.

W oddziale przedszkolnym w roku szkolnym 2020/2021 uczęszczało 23 dzieci, w następnych latach liczba ta spadała i w roku 2022/2023 wynosiła 14 dzieci. W następnym roku szkolnym liczba ta wzrosła do 17 dzieci.

W roku szkolnym 2020/2021 dokonano remontu łazienki oraz sali chemicznej przy ul. Sępoleńskiej 3. W następnym roku szkolnym również dokonano remontu sali oraz sporządzono sieć LAN, instalację elektryczną w pracowni komputerowej przy ul. Witosa 12. Dokonano naprawy ugiętego stropodachu i remontu dwóch sal lekcyjnych, a także przygotowano kuchnię w ramach Laboratorium Przyszłości. W roku 2022 założono na trzech budynkach panele fotowoltaiczne. W roku szkolnym 2022/2023 wyremontowano plac zabaw przy ul. Szkolnej 3 W roku szkolnym 2023/2024 dokonano naprawy dachu w budynku przy ul. Witosa 12, a także dokonano remontu pomieszczeń piwnicznych przy ul. Sępoleńskiej 3.

Szkoła uczestniczyła w różnych programach takich jak „Poznaj Polskę”, „Laboratorium przyszłości”. W roku 2023/2024 szkoła uczestniczyła w projekcie „Aktywna tablica” oraz „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”.

W roku szkolnym 2020/2021 szkoła odniosła spektakularny sukces – zajęcie 5 miejsca w rankingu szkół w województwie kujawsko-pomorskim z języka angielskiego na egzaminie ósmoklasisty.

Mocne strony edukacji Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim to:

- doświadczona kadra,
- klasy liczące 20 - 24 uczniów,
- wystarczająca organizacja nauczania specjalnego,
- dobrze wyposażone sale lekcyjne,
- dobra współpraca z instytucjami,
  dobra, wspierająca praca Rady Rodziców.

Słabe strony edukacji Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim opisano poniżej. Uwagi zawarto w działach: budynki, kadra, uczniowie, rodzice.

BUDYNKI. Zespół mieści się w 4 budynkach: Przedszkole Samorządowe i edukacja wczesnoszkolna przy ulicy Szkolnej 3. Klasy 4-8 Szkoły Podstawowej przy ul. Sępoleńskiej, stąd uczniowie przechodzą na zajęcia informatyki, wychowania fizycznego, techniki i zajęcia z pomocy psychologiczno - pedagogicznej do budynku przy ul. Witosa 12. Oddział przedszkolny znajduje się w Szkole Filialnej w Płociczu.

W budynku przy ul. Szkolnej 3 - potrzeba gruntownego remontu stołówki szkolnej, łazienek i szatni przy sali gimnastycznej, brak pomieszczeń sanitarno - higienicznych: szatni dla 4 oddziałów przedszkola i 7 oddziałów szkoły. Wieszaki na odzież wierzchnią znajdują się na szkolnych, wąskich korytarzach. Koniecznie należy przeprojektować boisko szkolne i dostosować je do potrzeb małych dzieci. Przestrzeń zewnętrzna szkoły, tzw. boisko jest źle zmeliorowane, błotniste, stanowi też drogę dojazdową do garażu dla gminnego autobusu szkolnego oraz cateringu. Fundamenty ogrodzenia i ogrodzenie wymagają remontu. Szkolna kuchnia wymaga przeprojektowania i wysokonakładowego remontu lub zmiany przeznaczenia użytkowania na szatnię szkolno - przedszkolną.

W budynku przy ul. Sępoleńskiej 3 szkolne korytarze wymagają remontu, należy też zabezpieczyć kruszące się parapety we wszystkich pomieszczeniach. Część piwniczna musi być wyremontowana, odgrzybiona, zaciekają fundamenty - części magazynowe i sala dydaktyczna.

Budynek przy ul. Witosa 12, potrzebne są gruntowne malowanie, wyrównywanie ścian w hali sportowej, szatniach, łazienkach i na korytarzach, w pokoju nauczycielskim, remont - uzupełnienie ceramiki i wymiana syfonów oraz natrysków i innych części w natryskach.

Potrzebne jest wzbogacenie sprzętu w siłowni; przeprojektowanie i przebudowa sztucznego boiska oraz poprawienie infrastruktury do zajęć sportowych - remont skoczni.

Budynek Szkoły Filialnej w Płociczu – potrzebne są projekt więźby dachowej i dachu, utylizacja azbestu i wymiana dachu, remont poddasza - wymiana stropu, okien przydachowych, remont podjazdu dla inwalidów i schodów od strony boiska, rozbiórka stodoły lub opracowanie innego przeznaczenia budynku, wówczas wymagany jest remont ze względu na możliwość wystąpienia wypadku.

W każdym z budynków potrzebne jest rozbudowanie parasola wi - fi (OSE nie spełnia wymagań, ma za mało punktów dostępowych.

KADRA.

1. Pracownicy pedagogiczni:

- starzejąca się, doświadczona kadra pedagogiczna w szkole, z oddziałów 1-3 prawo do emerytury nabędzie 1 nauczyciel,
- młoda kadra w przedszkolu - zmniejszenie liczby oddziałów w przedszkolu ze względu na demografię.

2. Pracownicy niepedagogiczni:

- w ciągu 2 lat na emeryturę przejdzie 5 stało zatrudnionych pracowników, dobrze znających charakter pracy na stanowiskach obsługi; trudności w pozyskaniu pracownika na dłuższy czas ze względu na czasowy charakter oferowanych umów o pracę,
- obawa przed likwidacją stanowiska,
- woźny w hali, wykonujący pracę od 14.00 do 22.00, nie przyczynia się do realizacji zadań na rzecz szkoły.

UCZNIOWIE.

1. Przedszkole:

- w 2023 r. dla całej Gminy Kamień Krajeński odnotowano tylko 42 urodzenia, co oznacza, że od 2026 r. zmniejszy się liczba oddziałów przedszkolnych (-1),
- stały przyrost dzieci z potrzebą wczesnego wspomagania, zajęć terapii SI oraz zajęć rewalidacyjnych - w szczególności ze względu na nieokreślone źródła zaburzeń zachowania.

2. Szkoła:

- od 2030 liczba oddziałów wczesnoszkolnych (-1), zaś od 2033 liczba oddziałów szkolnych (-1),
- stały przyrost uczniów z orzeczeniami o niepełnosprawnościach,
- uczniowie z zaburzeniami uwagi, koncentracji,
- uczniowie z zagrożeniem niedostosowaniem społecznym,
- uczniowie z niskimi kompetencjami kluczowymi bez wizji na dalszą drogę rozwoju,
- uczniowie porzucający szkołę ponadpodstawową, zagrożeni wykluczeniem społecznym i zawodowym.

RODZICE.

- statystycznie w wieku między 20 - 39 rokiem życia,
- statystycznie większość rodziców legitymuje się wykształceniem zawodowym, część gimnazjalnym i podstawowym,
- budują wizję przedszkola i szkoły na bazie: własnych doświadczeń, rodzinnych historii, treści wyszukanych w Internecie,
- statystycznie większość nie rozumie współpracy dla dobra dziecka,
- statystycznie większość rodziców nie rozumie zasad i procedur organizujących system oświaty,
- statystycznie większość wizualizuje nieadekwatną do potrzeb i możliwości swojego dziecka jego przyszłość.

Określenie szans, które mogą wpłynąć na system edukacji w odniesieniu do Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim opisano poniżej. Uwagi zawarto w działach: szkoła, przedszkole, kadra, uczniowie, rodzice, wizja szkoły, misja szkoły.

SZKOŁA - wybudowanie nowego, bezpiecznego, nowoczesnego budynku szkolnego dla klas 1-8 z przestrzenią zewnętrzną dostosowaną do potrzeb I etapu edukacyjnego, uczniów klas 4 -6 oraz 7-8.

PRZEDSZKOLE - dostosowanie budynku przy ul. Szkolnej 3 do potrzeb dzieci przedszkolnych (szatnia, stołówka, plac zabaw, boisko).

KADRA.

1. Pracownicy pedagogiczni:

- kształcenie wieloprzedmiotowe,
- kształcenie specjalistyczne (praca z uczniem w spektrum autyzmu, z zaburzeniami zachowania, zaburzeniami integracji sensorycznej, terapia ręki, zajęcia korekcyjno - kompensacyjne, rewalidacja, w tym tyflo i surdopedagogika) na wszystkich poziomach edukacyjnych,
- kształcenie w kierunku metod pracy rutynami myślenia krytycznego,
- kształcenie w kierunku higieny cyfrowej i umiejętności pracy z AI,

- kształcenie w kierunku wdrażania kompetencji kluczowych (metod pracy wprowadzających ucznia do uczenia się przez całe życie),
- kształcenie językowe nauczycieli.

2. Pracownicy niepedagogiczni:

- przygotowanie do pracy w środowisku uczniów w edukacji włączającej,
- woźny z motywacją i bogatymi umiejętnościami, zatrudniony na potrzeby tylko placówki,
- zatrudnienie w przedszkolu pomocy na stałe, dzięki temu nie trzeba uczyć nowych pracowników skomplikowanej struktury zadań związanych z opieką nad dziećmi i procedur związanych z ich bezpieczeństwem.

UCZNIOWIE.

1. dzieci w przedszkolu:

- wstępnie zdiagnozowane,
- objęte edukacją włączającą,
- sprawne motorycznie i sensorycznie,
- sprawne komunikacyjnie,
- samodzielne,
- radzące sobie z emocjami na poziomie wieku psychorozwojowego.

2. Uczniowie w szkole:

- kontynuacja realizacji zadań z przedszkola,
- objęte stałym usprawnianiem psychomotoryki,
- sprawne w aktywnym słuchaniu,
- sprawnie czytają ze zrozumieniem,
- sprawnie liczą i szacują,
- posługują się technikami myślenia krytycznego,
- potrafią wyznaczyć sobie cele i je realizują,
- znają techniki uczenia się,
- uczą się nie dla oceny, a dla samego siebie - posiadają motywację wewnętrzną,
- świadomie planują swój rozwój,
- szanują rówieśników i całą szkolną społeczność,
- są aktywni fizycznie, dbają o zdrowie,

- szanują otoczenie, chętnie pracują na jego rzecz,
- są aktywni kulturalnie, lokalnie, samorządowo.

RODZICE.

- uczestniczą w stałych warsztatach podnoszących kompetencje rodzicielskie,
- uczestniczą w warsztatach podnoszących świadomość kompetencji kluczowych,
- zachęcają swoje dzieci do realizacji projektów rozwoju osobistego,
- znają procedury i regulaminy szkolne, które rozumieją,
- współpracują ze szkołą i przedszkolem.

WIZJA SZKOŁY - placówka buduje osobowość absolwenta, który jest zdrowy, asertywny, komunikatywny, uzbrojony w umiejętności myślenia krytycznego, techniki uczenia się i kompetencje kluczowe, które dają mu narzędzia do rozwoju przez całe życie w środowisku lokalnym i każdej innej społeczności. Natomiast w sytuacji niepełnosprawności absolwent jest gotowy do godnego podjęcia prób samodzielnego radzenia sobie w najbliższym otoczeniu.

MISJA SZKOŁY - Zespół Szkolno - Przedszkolny przygotowuje swoich wychowanków do aktywnego i świadomego, sprawczego rozwoju, który pozwoli im osiągać wymierne efekty i sukcesy na miarę ich możliwości.

Określenie zagrożeń, które mogą wpłynąć na system edukacji w odniesieniu do Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim opisano poniżej:

- nieuporządkowany system budynków szkolno - przedszkolnych (wysokie koszty rozczłonkowania budynków),
- wartości i przekonania oparte na stereotypach - nauczyciele i rodzice,
- niskie możliwości rozwoju dzieci i uczniów ze względu na ograniczenia cywilizacyjne (niska sprawność psychomotoryczna, w związku z tym trudności w czytaniu, pisaniu, liczeniu, szacowaniu i z emocjami, za tym idzie niska motywacja do podejmowania wyzwań edukacyjnych i niskie wyniki sumujące osiągnięcia na egzaminach;
  w konsekwencji nieadekwatny wybór dalszej ścieżki kształcenia, porzucanie szkoły ponadpodstawowej, niezaradność życiowa i zawodowa.

Cechy wyróżniające Zespół Szkolno-Przedszkolny Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim opisano poniżej:

1. Programy wsparcia dla uczniów z trudnościami:
- sala SI i godziny terapii SI,
- terapia logopedyczna (pełne wyposażenie gabinetu w pomoce manualne i interaktywne do pracy z dysleksją, dysgrafią, dyskalkulią, autyzmem, zaburzeniami przetwarzania słuchowego, afazją, terapii emocji,
- zajęcia korekcyjno - kompensacyjne,
- zajęcia rozwijające umiejętności społeczno - emocjonalne,
- zajęcia rewalidacyjne,
- zajęcia dydaktyczno - wyrównawcze,
- projekty Laboratorium przyszłości,
- język polski dla obywateli Ukrainy,
- w szkole funkcjonują dwie klasy integracyjne,
- przedszkole realizowało projekt Kto Ty jesteś, Polak mały - Od przedszkola do Opola.
2. Współpraca z lokalną społecznością i instytucjami: OSP, M-GOPS, M-GBP, PP-P, kurator sądowy, społeczny, asystent rodziny, SANEPID, KPCEN, DPS dla dorosłych.
3. Innowacyjne metody nauczania:
- w klasie II a i III c praca planem daltońskim,
- nauczanie bez stopni cyfrowych na języku polskim w klasie 4a,
- realizacja programu klasy sportowej w klasie 5a,
- organizacja zajęć z opisem programu wsparcia i nałożenie siatki ramowego planu nauczania na siatkę godzin tygodniowego ramowego planu nauczania w szkole ogólnodostępnej (dla uczniów z umiarkowaną i znaczną niepełnosprawnością) intelektualną.
4. Innowacje:
- Przedszkolaki w świecie sztuki,
- Ratuję życie - pierwsza pomoc przedszkolaka,
- Uczę się Samodzielności - klasy 1-3,
- Lekturki spod chmurki,
- Dawne gry i zabawy - gramy w warcaby,

- Boża apteczka - klasy 1-8,
- Czytam z klasą - klasy 1-3,
- Literowy zielnik klasy 1-3,
- STEAM - projekt ogólnopolski dla klas 1-3,
- Rozwijam się przez słuchanie tekstów czytanych - klasy 1-3,
- Ratownicy czytelnictwa - klasy 1-3,
- Rodzinne pasje - bliżej siebie - orientacja zawodowa,
- Trzymaj się prosto - projekt przeciwdziałający wadom postawy,
- Czas na las.

5. Programy:

- systematyczna realizacja - cykl 10 programów w roku - projektów SANEPID (zdrowie, bezpieczeństwo, higiena),
- zrealizowano wycieczki Poznaj Polskę,
- zespół uczestniczy w programach rządowych: Aktywna tablica, Rozwój czytelnictwa.

6. Kultura szkoły i integracja społeczna:

- zespół realizuje stałe wydarzenia, wpisane w plan pracy szkoły,
- zespół uczestniczy w wydarzeniach organizowanych przez instytucje zewnętrzne,
- klasy 4 - 8 realizują projekt wychowawczy nastawiony na kształtowanie postaw opartych o wartości transcendentalne, wpisane w krajowy profil absolwenta,
- szkołą ma dwa samorządy uczniowskie: dla klas 1-3 i 4-8,
- zespół współpracuje z Radą Rodziców,
- Rada Rodziców corocznie organizuje wydarzenia, podczas których pozyskuje fundusze na dofinansowanie działań zespołu.

7. Aktywność sportowa i osiągnięcia sportowe:

- w szkole funkcjonuje klasa sportowa,
- uczniowie osiągają wysokie wyniki na etapie wojewódzkim w sportach lekkoatletycznych i grach zespołowych (siatkówka),
- szkoła organizuje zawody sportowe na poziomie szkolnym, gminnym i powiatowym,
- szkoła realizuje program - Aktywna Szkoła: gry zespołowe (siatkówka, piłka nożna) tenis stołowy dla młodszych.

8. Wyposażenie:

- szkoła systematycznie realizuje projekty: Laboratorium przyszłości,
- placówka posiada doskonale wyposażone sale: SI, techniki, informatyki, chemii i fizyki, logopedy, psychologa, pedagoga i pedagoga specjalnego,
- placówka zapewnia uczniom przyjazne eduprzestrzenie - nowoczesne, kolorowe, ma kąciki relaksu,
- w każdej sali lekcyjnej w szkole są nowe monitory interaktywne,
- w większości sal szkolnych zapewniono nowe lub sprawne laptopy nauczycielskie,
- każda sala przedszkolna ma tablicę interaktywną,
- w przedszkolu jest magiczny dywan,
- w każdym budynku jest AED - pieniądze pozyskano z licytacji, zbiórek i od sponsorów.

9. Stan techniczny:

- pomieszczenia są na bieżąco odświeżane,
- kontroli podlega sprawność techniczna sprzetu szkolnego - w szczególności elektronicznego, który szybko się starzeje,
- przy ulicy Sępoleńskiej 3 zakupiono nowe segmenty - szafy szkolne i nowe ławki i krzesła do 4 sal.

Propozycje inwestycji w infrastrukturę dydaktyczną Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim to:

1. W budynku przy ul. Szkolnej 3 - potrzeba gruntownego remontu stołówki szkolnej, łazienek i szatni przy sali gimnastycznej, brak pomieszczeń sanitarno - higienicznych: szatni dla 4 oddziałów przedszkola i 7 oddziałów szkoły. Wieszaki na odzież wierzchnią znajdują się na szkolnych, wąskich korytarzach. Koniecznie należy przeprojektować boisko szkolne i dostosować je do potrzeb małych dzieci. Przestrzeń zewnętrzna szkoły, tzw. boisko jest źle zmeliorowane, błotniste, stanowi też drogę dojazdową do garażu dla gminnego autobusu szkolnego oraz cateringu. Fundamenty ogrodzenia i ogrodzenie wymagają remontu. Szkolna kuchnia wymaga przeprojektowania i wysokonakładowego remontu lub zmiany przeznaczenia użytkowania na szatnię szkolno - przedszkolną.
2. W budynku przy ul. Sępoleńskiej 3 szkolne korytarze wymagają remontu, należy też zabezpieczyć kruszące się parapety we wszystkich pomieszczeniach. Część piwniczna musi być wyremontowana, odgrzybiona, zaciekają fundamenty.

3. Budynek Szkoły Filialnej w Płociczu - projekt więźby dachowej i dachu, utylizacja azbestu i wymiana dachu, remont poddasza - wymiana stropu, okien przydachowych, remont podjazdu dla inwalidów i schodów od strony boiska, rozbiórka stodoły lub opracowanie innego przeznaczenia budynku, wówczas wymagany jest remont ze względu na możliwość wystąpienia wypadku.
4. W każdym z budynków rozbudowanie parasola wi-fi (OSE nie spełnia wymagań, ma za mało punktów dostępowych.

Planowane przedsięwzięcia lub projekty na lata 2026-2036 w odniesieniu do **Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim** opisano poniżej w działach: budynki, kadra, organizacja, oczekiwane efekty, sieć budynków.

1. Budynki:
- przystosowanie boiska do potrzeb dzieci młodszych - Szkolna 3.
2. Kadra:
- brak pewności utrzymania zatrudnienia nauczycieli współorganizujących i nauczyciela klasy integracyjnej.
3. Organizacja: szansą na poprawę sytuacji edukacyjno - wychowawczej są zajęcia dodatkowe dla wszystkich uczniów w zależności od poziomu edukacyjnego z zakresu: terapii ręki, technik myślenia krytycznego, technik uczenia się, wdrażania kompetencji kluczowych.
4. Oczekiwane efekty: uczniowie będą gotowi do odpowiedzialnego realizowania celów na dalszych etapach edukacyjnych, będą gotowi do ambitnego pozyskiwania umiejętności, dzięki czemu podniosą się wyniki egzaminów zewnętrznych.
5. Sieć budynków: nowy budynek szkoły, mieszczący klasy 1-8, zapewnienie bezpieczeństwa i normalności w organizacji pracy szkoły.
6. Plan działań promocyjnych: Facebook, strona internetowa, stałe wydarzenia: licytacja ozdób świątecznych, jasełka, bal walentynkowy dla rodziców, Dzień Dziecka Rodziny i Szkoły, powiatowa konferencja dla nauczycieli - Jak się dzieli to się mnoży, warsztaty dla rodziców.

Szkoła Podstawowa im. Władysława Broniewskiego w Dużej Cerkwicy

Charakterystyka Szkoła Podstawowa im. Władysława Broniewskiego w Dużej Cerkwicy wraz z oceną aktualnego poziomu edukacji, wskazaniem szans i zagrożeń w edukacji, cech wyróżniających szkołę, możliwości jej rozwoju, a także potencjalnych trudności w latach 2026-2036 została przedstawiona poniżej.

Podsumowanie działalności Szkoła Podstawowa im. Władysława Broniewskiego w Dużej Cerkwicy w latach 2020-2024.

W Szkole Podstawowej działa 8 oddziałów szkoły podstawowej i 2 odziały szkolne. Od roku szkolnego 2024/2025 funkcjonują dwie klasy integracyjne oraz jeden odział przedszkolny jest odziałem integracyjnym. Liczba dzieci w 2020 roku wynosiła w klasach I-VIII - 158 uczniów i w dwóch oddziałach przedszkolnych 34 dzieci. Liczby te w kolejnych latach były następujące:

- liczba dzieci w 2021 roku wynosiła w klasach I-VIII 140 uczniów i w dwóch oddziałach przedszkolnych 38 dzieci,
- liczba dzieci w 2022 roku wynosiła w klasach I-VIII 125 uczniów i w dwóch oddziałach przedszkolnych 35 dzieci,
- liczba dzieci w 2023roku wynosiła w klasach I-VIII 111 uczniów i w dwóch oddziałach przedszkolnych 32 dzieci,
- w roku 2024 liczba dzieci wynosiła odpowiednio 111 uczniów i 39 w oddziałach przedszkolnych,
- w roku szkolnym 2024/2025 liczba dzieci wynosiła odpowiednio 108 uczniów i 35 w oddziałach przedszkolnych.

  Wyniki egzaminów były następujące:
- w 2019/2020 r. - język polski 56,00 % - stanin - IV, język angielski 41 %, stanin – IV, matematyka 40,00 % stanin – IV,
- w 2020/2021 r. - język polski 51,23 % - stanin - III, język angielski 38,21 %, stanin – II, matematyka 33,31% stanin – III; język niemiecki 36,00% stanin IV,
- w 2021/2022 r. - język polski 52% - stanin - III, język angielski 53,08% stanin – IV, matematyka 42,40 % stanin – III,

- w 2022/2023 r. - język polski 67,25% - stanin - V, język angielski 39,75% stanin – II, matematyka 35,00 % stanin – II,
- w 2023/2024 r. - język polski 58,62% - stanin – V, język angielski 51,23% - III stanin, matematyka 40 % stanin – III.

Kadra pedagogiczna jest stabilna. Zmiany w zatrudnieniu dotyczą psychologa. Od 2023 roku w szkole zatrudniony jest nauczyciel wspomagający.

Szkoła uczestniczyła w różnych programach takich jak Youngster PLUS, Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa, Program Aktywna Tablica, Rozwijam się ku przyszłości, Laboratorium Przyszłości, Aktywna Szkoła, Umiem pływać, WF z AWF, SKS, Przyjazne przedszkole, Owoce i warzywa w szkole oraz mleko i przetwory mleczne dla klas I-V, Program innowacyjny „Gramy w Zielone”, Poznaj Polskę, Podróże z klasą, Program profilaktyczny DEBATA, Projekt „MOCNI W PRAWIE”, Trenuj z wojskiem.

Szkoła systematycznie współpracuje z rodzicami organizując wywiadówki, spotkania indywidualne. W kontaktach z rodzicami nauczyciele są dyskretni i taktowni, angażuje ich w proces uczenia się dzieci inspiruje rodziców do podejmowania działań na rzecz szkoły, klasy np. spotkania integracyjne, wspólne spotkania dzieci i rodziców z policjantem, kuratorem sadowym. Stara się pozyskiwać opinie o pracy szkoły. Wszystkie uwagi są analizowane i wyciągane z nich wnioski tak aby doskonalić relacje na poziomie szkoła - rodzic. Rodzice są angażowani do przygotowania uroczystości klasowych i szkolnych np. wycieczki do Malborka, Góry Świętokrzyskie. Wspólnie organizuje się życie klasy i szkoły tworząc plan pracy wychowawcy o propozycje uzyskane na pierwszych spotkaniach z rodzicami i uczniami. Szkoła podejmuje działania integrujące środowisko lokalne na poziomie klasy i szkoły pikniki rodzinne, zabawy karnawałowe dla rodziców, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Matki. Rozpoznaje problemy uczniów (dydaktyczne i wychowawcze) i stara się je rozwiązywać wspólnie z rodzicami, tak aby uczeń osiągnął sukces w szkole. Szkoła zapoznaje rodziców z zasadami bezpieczeństwa, regulaminami i procedurami obowiązującymi w szkole. Podnosi świadomość edukacyjną rodziców na temat autorytetów w ramach programu „Jesteśmy poszukiwaczami autorytetu’. Zaprasza rodziców na lekcje otwarte , angażuje ich w udział w lekcjach, dni otwarte w szkole. Wszystkie te działania mają na celu wykształcenia u rodziców postawy partnera szkoły.

Szkoła współpracuje z lokalnymi instytucjami: Policją, Strażą Pożarną, WDK w Dąbrówce, M-GOK w Kamieniu Krajeńskim, LKS Kamionka Kamień Krajeński, Gminną Komisją do Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejską Przychodnią Zdrowia w Kamieniu Krajeńskim, Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim, Krajeńskim Parkiem Krajobrazowym, Nadleśnictwem Lutówko, Miejsko-Gminną Publiczną Biblioteką w Kamieniu Krajeńskim.

W czasie edukacji zdalnej opracowane zostały odpowiednie procedury. Edukacja odbywała się przy zastosowaniu platform edukacyjnych Google Meet oraz dziennika elektronicznego Librus. Przebiegała bez zakłóceń. Wszyscy uczniowie i nauczyciele zostali zaopatrzeni w niezbędny sprzęt informatyczny potrzebny do prowadzenia zajęć.

Szkoła mieści się w dwóch budynkach szkolnych - budynek główny w miejscowości Duża Cerkwica z salą gimnastyczną oddaną do użytku w 2016 roku, boiskiem trawiastym do piłki nożnej, boiskiem do siatkówki plażowej, placem zabaw. Drugi budynek w którym mieszczą się odziały szkolne klas I-III oraz jeden odział przedszkolny w miejscowości Dąbrówka z placem zabaw.

W zakresie bezpieczeństwa w szkole funkcjonują regulaminy przeciwpożarowe, regulaminy bezpiecznego korzystania z pomieszczeń i urządzeń. Zalecenia wynikające z okresowych przeglądów stanów technicznych budynku realizowane są na bieżąco. Szkoła dba o prawidłowe i bezpieczne organizowanie wyjść i wycieczek szkolnych. Uczniowie i pracownicy szkoły mają bezpieczne warunki pracy m.in. poprzez: bieżące naprawy, zakup nowych atestowanych mebli. Wszyscy pracownicy i nauczyciele przechodzą okresowe przeszkolenie w zakresie bhp i mają aktualne badania pracownicze. Przy zatrudnianiu nowych osób do pracy weryfikuje się ich pod kątem niekaralności.

Organizacja pracy szkoły przebiega zgodnie z przepisami bhp, określonym plan dowożenia dzieci do szkoły. Prowadzony jest rejestr wypadków w szkole (zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik do rozporządzenia w sprawie bhp w szkołach). Szkoła prowadzi rejestr wyjść. Szkoła zapewnia opiekę uczniom podczas zajęć organizowanych przez placówkę. Organizuje zastępstwa za nieobecnych nauczycieli, zapewniające bezpieczeństwo dzieciom oraz realizację podstawy programowej. Posiada regulamin określający organizację dyżurów nauczycieli w czasie przerw międzylekcyjnych, dyżurów podczas imprez, uroczystości.

W szkole znajdują się prawidłowo wyposażone apteczki, zapewniona jest dostępność do apteczek. Stan techniczny urządzeń higieniczno – sanitarnych oraz pomieszczeń szkolnych i stan wyposażenia nie stwarza zagrożenia dla bezpieczeństwa użytkowników co potwierdzają kontrole przeprowadzone przez sanepid. Szkoła posiada plan ewakuacji na wypadek zagrożenia (umieszczony w miejscach dostępnych dla uczniów i pracowników), przeprowadzone są próbne alarmy, oznakowanie dróg ewakuacyjnych i wyjść ewakuacyjnych jest zgodne z przepisami ppoż. i bhp., oznakowanie przeciwpożarowego wyłącznika prądu (protokoły sprawdzenia), oznakowanie głównego kurka instalacji gazowej, oznakowanie miejsca zbiórki do ewakuacji. W pracowniach znajdują się regulaminy bhp. Przy urządzeniach technicznych (mechanicznych) znajdują się instrukcje obsługi urządzeń.

Do najważniejszych zadań zrealizowanych w ostatnim czasie, remonty sal lekcyjnych, wymiana drzwi, montaż instalacji fotowoltaicznej, modernizacja centralnego ogrzewania w budynku szkoły w Dużej Cerkwicy. Przy współpracy Rady Rodziców zainstalowano monitoring wewnętrzy i zewnętrzny w szkole. Miejsce miała naprawa ogrodzenia w wokół budynku szkoły w Dużej Cerkwicy, budowa boiska do piłki siatkowej oraz montaż piłkochwytów. Wyremontowana została także elewacja i dach na budynku szkolnym w Dąbrówce. Dzięki współpracy z radą sołecką w Dąbrówce utwardzono polbrukiem teren przed budynkiem szkoły. W szkole zamontowano czujniki dymu oraz czujnik gazu.

Szkoła zapewnia środki dydaktyczne umożliwiające realizację przyjętych programów, w tym programów nauczania, w szczególności z uwzględnieniem dostępu do komputerów, Internetu i odpowiedniego oprogramowania. Pomoce dydaktyczne znajdujące się w zasobach szkoły zapewniają realizację podstawy programowej. Na bieżąco są wymieniane na nowocześniejsze urządzenia np. (wymiana komputerów w pracowni komputerowej, systematycznie stare tablice interaktywne wymieniam na monitory interaktywne).

Pomieszczenia szkolne są wyposażone w adekwatny do wieku uczniów sprzęt szkolny. Szkoła zapewnia dostępność do świetlicy, biblioteki, stołówki, pomieszczeń sanitarno – higienicznych.

Po otrzymaniu zgody organu prowadzącego w szkole realizowane są godziny rewalidacji indywidualnej dla uczniów, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno- społeczne, zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, zajęcia logopedyczne. Realizacja tych zadań przydzielona została nauczycielom specjalistom

i zapisana w arkuszu organizacyjnym szkoły. Każdy specjalista opracowuje plany pracy, które przyjęte są do realizacji przez dyrektora. Powołane zostały także zespoły nauczycieli odpowiedzialne za udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, którymi kieruje wychowawca klasy. Zespoły po konsultacjach z rodzicami opracowują IPET-y. Nauczyciele opracowali także dostosowania wymagań dla uczniów z opiniami i orzeczeniami zgodnie z wydanymi zaleceniami. Dwa razy do roku opracowywane są efekty udzielanej pomocy psychologiczno – pedagogicznej oraz okresowa wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania ucznia.

W szkole tworzone są warunki do rozwoju uczniów, w tym uczniów niepełnosprawnych i wspieram działania podejmowane w tym zakresie. Każdy uczeń ma prawo uczestniczyć w realizacji zadań wynikających z planu pracy szkoły, programu wychowawczo-profilaktycznego, programów i projektów realizowanych w szkole. Uczniowie maja szeroką ofertę zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia. Oferta tworzona jest w oparciu o propozycje zgłaszane przez uczniów. Uczniowie są zachęcani do działania w samorządzie uczniowskim, akcjach charytatywnych. W pracy uwzględniamy potrzeby środowiska szkolnego i pozaszkolnego. Diagnozowane są potrzeby i możliwości psychofizyczne uczniów, systematycznie podejmowane działania adekwatne do zdiagnozowanych potrzeb i możliwości (indywidualizacja, zajęcia pozalekcyjne, pomoc socjalna). Nauczyciele stosują motywujący sposób oceniania – udzielają informacji zwrotnych, stosują skuteczne sposoby wywołania pozytywnych zmian w postawach uczniów wobec szkoły i środowiska. Wspólnie z nauczycielami organizują pracę dydaktyczną i wychowawczą, w sposób zapewniający efektywne wspomaganie sytuacji życiowej uczniów, wspierając uczniów w rozwiązywaniu ich problemów.

Szkoła organizuje liczne konkursy wewnątrzszkolne np. Mistrz tabliczki mnożenia, konkurs recytatorski, piosenki angielskiej, konkursy plastyczne o różnej tematyce, konkursy sportowe. Szkoła uczestniczy w przedmiotowych konkursach kuratoryjnych. Uczniowie szkoły osiągają również bardzo dobre wyniki oraz wyróżnienia w Międzynarodowym Konkursie Matematycznym” KANGUR”. Od wielu lat wygrywają Gminne zawody Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego BRD. Sukcesy sportowe uczniów szkoły:

- III miejsce w Ćwierćfinale Wojewódzkim Kujawsko-Pomorskich Igrzysk Dzieci w Piłkę Siatkową Dziewcząt,

- V miejsce w Finałach Wojewódzkich w Piłkę Siatkową Plażową Dziewcząt.

  Rok 2023 :
- III miejsce w Powiatowych Zawodach w Piłkę Nożną dziewcząt,
- III miejsce w Wojewódzkich Zawodach w Piłkę Siatkową Plażową,
- I miejsce w Powiatowych Zawodach w Pchnięciu Kulą Dziewcząt,
- I miejsce w Powiatowych Zawodach w Plażową Piłkę Siatkową Dziewcząt,
- II miejsce w Powiatowych Zawodach w Piłkę Nożną Dziewcząt,
- VIII miejsce w Wojewódzkich Zawodach w Piłkę Siatkową Plażową Dziewcząt,
- I miejsce w Powiatowych Zawodach w Pchnięciu Kulą Chłopców,
- I miejsce w Powiatowych Zawodach Lekkoatletycznych w Biegu na 100 metrów dziewcząt,
- I miejsce w Gminnych Zawodach w Piłkę Siatkową Chłopców czwórek,
- I miejsce w Gminnych Zawodach w Piłkę Siatkową Chłopców szóstek,
- I miejsce w Gminnych Zawodach w Piłkę Siatkową Dziewcząt szóstek.

  2024 :
- I miejsce w Indywidualnych Wojewódzkich Mistrzostwach Lekkoatletycznych w skoku w dal,
- I miejsce w Gminnych Igrzyskach Młodzieży Szkolnej w Piłce Halowej Dziewcząt,
- I miejsce w Gminnych Zawodach w Piłkę Siatkową Plażową Chłopców,
- I miejsce w Gminnych Zawodach w Piłkę Siatkową Plażową Dziewcząt,
- I miejsce w Powiatowych Igrzyskach Dzieci w Piłkę Siatkową czwórek,
- udział w Ćwierćfinale Mistrzostw Województwa w Piłkę Siatkową Halową Chłopców (czwórki),
- udział w Ćwierćfinale Mistrzostw Województwa w Piłkę Siatkową Halową Chłopców (szóstki),
- I miejsce w Igrzyskach Młodzieży Szkolnej w Powiatowych Zawodach w Rzucie Oszczepem,
- I miejsce w Igrzyskach Młodzieży Szkolnej w Powiatowych Zawodach w Pchnięciu Kulą,
- III miejsce w Igrzyskach Młodzieży Szkolnej w Powiatowej Piłce Siatkowej Chłopców,

- II miejsce w Igrzyskach Młodzieży Szkolnej w Powiatowych Zawodach w Pchnięciu kulą,
- I miejsce w Gminnym Czwórboju Lekkoatletycznym Chłopców,
- Wiosenny Turniej Czwórek w Kamieniu Krajeńskim, miejsca 1,2,5,6

Inne osiągnięcia uczniów:

- Powiatowy Konkurs językowy z języka angielskiego I miejsce w roku 2023,
- Powiatowy Konkurs językowy z języka angielskiego II i III miejsce w roku 2024,
- I miejsce w XXV Jubileuszowym Przeglądzie Twórczości Teatralnej „Mim”-rok szkolny 2019/2020,
- dwa wyróżnienia dla uczniów w XXV Jubileuszowym Przeglądzie Twórczości Teatralnej „Mim”,
- I miejsce w Gminnym Konkursie Poezji i Pieśni Patriotycznej,
- Wyróżnienie dla uczennicy klasy IV w Turnieju Słowa pn. „Dzieci mają głos” – etap powiatowy,
- Franciszkańska Ogólnopolska Olimpiada Wiedzy o św. Maksymilianie Kolbe (kwalifikacja na etap ogólnopolski) – kategoria wiedzy,
- Ogólnopolski Konkurs Wiedzy Liturgicznej (kwalifikacja do etapu ogólnopolskiego),
- Diecezjalny Konkurs Poezji Maryjnej.

Mocne strony edukacji Szkoły Podstawowej im. Władysława Broniewskiego w Dużej Cerkwicy to:

- zadowalająca infrastruktura edukacyjna (sale lekcyjne i sala gimnastyczna),
- wystarczająca liczba miejsc w szkole i przedszkolu,
- szkoła wyposażona w nowoczesne pomoce dydaktyczne umożliwiające stosowanie atrakcyjnych metod nauczania,
- dobrze wykształcona kadra pedagogiczna ,
- dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli,
- podnoszenie jakości edukacji i opieki uczniów, wychowanków,
- rozwój i opieka psychologiczno-pedagogiczna dla uczniów,
- dobre przygotowanie dzieci na każdym etapie edukacyjnym,
- realizacja licznych programów/projektów,
- uzyskiwanie przez uczniów wysokich wyników w konkursach i zawodach sportowych,

- przyjazne i bezpieczne środowisko edukacyjne,
- współpraca z instytucjami lokalnymi (policja, straż pożarna, poradnia psychologiczno - pedagogiczna, itp.),
- stosowanie różnych metod w kształceniu i wychowaniu,
- realizacja własnych programów wychowawczych i edukacyjnych,
- bardzo dobra współpraca z Radą Rodziców,
- organizowanie licznych wycieczek z wykorzystaniem programów rządowych „Poznaj Polskę” i „Podróże z Klasą”.

Słabe strony edukacji Szkoły Podstawowej im. Władysława Broniewskiego w Dużej Cerkwicy opisano poniżej:

- zbyt mała liczba godzin na pomoc psychologiczno-pedagogiczną,
- pogłębienie wiedzy na temat zdrowego żywienia wśród uczniów,
- zbyt późne kończenie lekcji, zakończenie ostatnich zajęć po godzinie 15.00,
- skomplikowany system dowożenia dzieci do szkoły,
- duża ilość materiału do przerobienia w krótkim czasie,
- brak zainteresowania uczniów szerszą ofertą szkoły,
- pedagogizacja rodziców,
- brak systemu wsparcia psychofizycznego dla nauczycieli,
- niewystarczająca liczba projektów i warsztatów dla uczniów,
- brak zajęć wyrównawczych,
- rosnąca liczba zadań oświatowych przerzucanych do realizacji w szkole,
- funkcjonowanie szkoły w dwóch budynkach ogranicza integrację społeczności szkolnej.

Określenie szans, które mogą wpłynąć na system edukacji w odniesieniu do Szkoły Podstawowej im. Władysława Broniewskiego w Dużej Cerkwicy opisano poniżej:

- duża dostępność programów i projektów unijnych,
- pozyskiwanie sponsorów, darczyńców i wolontariuszy,
- finansowanie przez Gminę zadań oświatowych wykraczających poza zadania konieczne,

- szkolenia pracowników i nauczycieli, które mają prowadzić do podniesienia jakości pracy szkoły,
- akceptowane przez organ prowadzący różnych stylów zarządzania szkołą,
- wykorzystanie potencjału samorządu uczniowskiego i rady rodziców,
- wzrost kreatywności nauczycieli,
- wzrost zainteresowania rodziców i uczniów ofertą placówki,
- doskonalenie technik i metod nauczania,
- możliwość wykorzystania wiedzy i umiejętności w różnych obszarach pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- rozszerzanie oferty placówki poprzez utworzenie 8 godzinnego przedszkola,
- pozyskiwanie funduszy unijnych na realizację projektów edukacyjnych i wyposażenie.

Określenie zagrożeń, które mogą wpłynąć na system edukacji w odniesieniu do Szkoły Podstawowej im. Władysława Broniewskiego w Dużej Cerkwicy opisano poniżej:

- starzejąca się kadra pedagogiczna,
- rosnące oczekiwania rodziców związane z opieką nad dziećmi,
- szybko zużywający się sprzęt komputerowy,
- duże obciążenie uczniów,
- negatywny wpływ nowoczesnych technologii na rozwój emocjonalno-społeczny dzieci i młodzieży,
- wzrost liczby dzieci z orzeczeniami i opiniami poradni psychologiczno-pedagogicznej,
- konieczność zatrudnienia w szkole specjalistów (zwiększenie godzin na udzielanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej w arkuszu organizacyjnym szkoły),
- brak nauczycieli specjalistów na rynku pracy,
- łączenie przez nauczycieli kilku etatów różnych szkołach,
- obniżenie wyników nauczania w okresie zdalnego nauczania realizacja planów naprawczych w latach 2021-2023 i 2023-2025,
- wypalenie zawodowe nauczycieli,
- obciążenie szkoły kolejnymi zadaniami,
- utrata płynności finansowej związanej z wysokimi kosztami utrzymania szkoły wzrost w ostatnich latach o 100% budżetu szkoły,
- częste zmiany w systemie edukacji wprowadzane przez MEN,

- zmniejszająca się liczba dzieci w szkole (spadek urodzeń),
- brak zaplecza (stołówki, gabinetów specjalistów – psychologa/pedagoga, zaplecza administracyjnego),
- funkcjonowanie szkoły w dwóch budynkach oddalonych od siebie o 6 km,
- dowożenie dzieci z wielu miejscowości Gminy Kamień Krajeński.

Cechy wyróżniające Szkołę Podstawową im. Władysława Broniewskiego w Dużej Cerkwicy opisano poniżej:

- zintegrowane grono pracowników wspierające się w pracy,
- dyspozycyjni pracownicy szkoły,
- szkoła wysoko oceniana przez rodziców i społeczeństwo lokalne,
- dobra atmosfera nauki i pracy dla uczniów,
- uczniowie czują się w szkole bezpiecznie,
- super funkcjonująca biblioteka szkolna z licznymi atrakcyjnymi konkursami,
- wysoki poziom artystyczny uroczystości szkolnych,
- bardzo dobre relacje Dyrektora Szkoły z organem prowadzącym i organem nadzoru pedagogicznego,
- wykorzystanie przez nauczycieli nowoczesnych metod nauczania dla uatrakcyjnienia procesu dydaktycznego,
- organizowanie licznych zawodów sportowych i konkursów przedmiotowych na terenie szkoły,
- nauczyciele i wychowawcy otwarci na sugestie uczniów, propozycje zmian,
- dobry klimat szkoły.

Propozycje inwestycji w infrastrukturę dydaktyczną Szkoły Podstawowej im. Władysława Broniewskiego w Dużej Cerkwicy opisano poniżej:

- modernizacja instalacji elektrycznej w budynku szkoły w Dużej Cerkwicy,
- rozbudowa instalacji fotowoltaicznej oraz pompy ciepła,
- remont schodów w budynkach w Dąbrówce,
- naprawa ogrodzenia i montaż bramy wjazdowej w Dąbrówce,
- rozbudowa placów zabaw w Dąbrówce i Dużej Cerkwicy,
- budowa stacji ładowania samochodów elektrycznych,

- budowanie pracownia językowa i informatyczna,
- strefa relaksu dla uczniów,
- gabinet psychologa i pedagoga,
- przebudowa szatni i toalet,
- montaż urządzeń klimatyzacyjnych w salach lekcyjnych,
- stworzenie sali sensorycznej,
- wybudowanie dwóch sal lekcyjnych z przeznaczeniem na oddziały przedszkolne z zapleczem socjalnym, gospodarczym, kuchnią /stołówką oraz gabinetem dla psychologa, dyrektora, sekretariatu oraz archiwum,
- termomodernizacja budynku (docieplenie ścian, wymiana stolarki okiennej i drzwi oraz renowacja dachu.

Planowane przedsięwzięcia lub projekty na lata 2026-2036 Szkoły Podstawowej im. Władysława Broniewskiego w Dużej Cerkwicy to organizacja obchodów 60-lecia szkoły w roku 2026.

Szkoła Podstawa im. Marii Konopnickiej w Zamartem

Charakterystyka Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Zamartem wraz z oceną aktualnego poziomu edukacji, wskazaniem szans i zagrożeń w edukacji, cech wyróżniających szkołę, możliwości jej rozwoju, a także potencjalnych trudności w latach 2026-2036 została przedstawiona poniżej.

Podsumowanie działalności Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Zamartem w latach 2020-2024.

W latach 2020-2023 w Szkole Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Zamartem było 8 oddziałów szkolnych i 1 przedszkolny, natomiast od września 2024 r. w szkole jest 8 oddziałów szkolnych i 2 oddziały przedszkolne. Obecna liczba dzieci przedszkolnych wynosi 46, a dzieci szkolnych 62, czyli w sumie do szkoły uczęszcza 108 uczniów.

Liczba uczniów w szkole wykazuje wzrost. Zakończył się również proces przechodzenia uczniów z okręgu do szkół w sąsiednich miejscowościach: Wierzchowie, Ogorzelinach i Chojnicach.

Budynek szkoły leży w niewielkiej wsi leżącej tuż przy drodze krajowej nr 25, która jest trasą wiodącą do większych miast takich jak Gdańsk, Słupsk i Koszalin. Zamarte jest położone blisko Człuchowa i Chojnic, w których to pracuje większość rodziców dzieci uczęszczających do naszej szkoły. Bliskość tych miast, a tym samym możliwość pracy w nich sprawia, że w okolicach szkoły buduje się coraz więcej młodych ludzi, którzy osiedlają się na tych terenach. Są to miejscowości Jerzmionki, Niwy, Nowa Wieś oraz okolice Doręgowic.

Szkoła posiada 9 sal lekcyjnych oraz salę gimnastyczną z szatniami dla dziewcząt i chłopców, w których znajdują się toalety i natryski. Wydzielone zostało także niewielkie pomieszczenia dla pedagoga i logopedy szkolnego. W budynku szkoły są jeszcze następujące pomieszczenia: pokój nauczycielski i niewielkie pomieszczenie, w którym mieści się sekretariat i gabinet dyrektora, pomieszczenie gospodarcze, toalety dla dziewcząt i chłopców, osób niepełnosprawnych, toaleta dla nauczycieli, toaleta dla pracowników obsługi i kilka pomieszczeń w piwnicy. Jest też poddasze z możliwością częściowej adaptacji na pomieszczenia szkolne. Stan techniczny pomieszczeń oraz budynku jest dobry, jednak kilka sal lekcyjnych i korytarz wymaga odświeżenia ze względu na długoletnie zaniedbanie w tym zakresie. Szkoła jest dostępna dla osób niepełnosprawnych, ponieważ oprócz dostosowanej toalety posiada podjazd dla wózków inwalidzkich.

W 2024 roku zostało zrealizowanych kilka remontów w szkole, które znacznie poprawiły wizerunek szkoły oraz jej funkcjonalność. Remonty te były także potrzebne ze względu na konieczność utworzenia nowego oddziału. Prace remontowe objęły następujące pomieszczenia:

- toalety dla dziewcząt (w tym dostosowanie jednej toalety i umywalki dla najmniejszych dzieci w wieku 3-4 lat),
- toalety dla chłopców (w tym dostosowanie jednej toalety i umywalki na potrzeby dzieci 3-4 lata),
- toaleta dla nauczycieli,
- toaleta dla osób niepełnosprawnych,
- pokój nauczycielski i sekretariat/gabinet dyrektora,
- sala lekcyjna,
- sala przedszkolna,
- jedna ściana na korytarzu szkolnym.

Dokonano napraw dachu oraz orynnowania oraz zakupiono płyty ażurowe i kostki eco na cele utwardzenia parkingu przyszkolnego.

W styczniu 2025 została zamontowana na elewacji budynku szkoła skrzynka ze sprzętem AED do dyspozycji szkoły i społeczności lokalnej.

W latach od 2022 do 2024 na emeryturę odeszło 3 nauczycieli. Obecnie w szkole zatrudnionych jest 24 nauczycieli, z czego 3 nauczycieli na okres zastępstwa oraz jeden nauczyciel na czas realizacji programu „Przyjazne Przedszkole”.

W placówce podjęło pracę ostatnim czasie kilkoro młodych nauczycieli, którzy stosują nowoczesne i przyjazne dla dzieci i uczniów, metody i formy pracy. Średnia wieku nauczycieli znacznie się odmłodziła, co przekłada się na kreatywność i innowacyjność zajęć szkolnych i przedszkolnych.

Od 01.02.2024 nastąpiła zmiana na stanowisku dyrektora szkoły. Nowa dyrektor szkoły została wyłoniona w drodze wyłoniona w drodze konkursu.

Współpraca z rodzicami uczniów oraz Radą Rodziców Szkoły, a także ze środowiskiem lokalnym przebiega bardzo dobrze. Rodzice angażują się w życie szkolne i licznie uczestniczą w uroczystościach szkolnych oraz spotkaniach z wychowawcami. Rada Rodziców działająca przy szkole wspiera działania szkoły czynnie i finansowo przy organizacji uroczystości szkolnych, (np.; organizacja obchodów Dnia Dziecka); finansuje zakup pomocy szkolnych, zabawek, mebli do szkoły oraz innych elementów wyposażenia, a także materiałów remontowych).

Szkoła ze względu na ograniczone finanse pozyskuje dodatkowe środki finansowe oraz pomoc rzeczową w postaci nagród na konkursy szkolne od lokalnych przedsiębiorców, banków oraz Nadleśnictwa w Lutówku.

W roku szkolnym 2024/2025 ukierunkowanie dalszej pracy z uczniami przyczyniło się do uzyskania zadowalającego wyniku egzaminu ósmoklasisty w porównaniu z wynikiem gminy i powiatu. Średni wynik procentowy z poszczególnych przedmiotów wyniósł: język polski: 54,3 % – stanin 4, matematyka: 42,8&% – stanin 4, język angielski: 53,7 %– stanin 4. Uczniowie uzyskali zatem wynik niżej średni, a egzamin okazał się dla uczniów umiarkowanie trudny. Osiągnięcia uczniów z egzaminu znacznie poprawiły się w porównaniu z wcześniejszymi latami. Sprawne i systematyczne diagnozowanie wiedzy i umiejętności

uczniów w trakcie całego semestru przyczyniło się do skutecznego planowania działań i zwiększenia efektywności nauczania. Kluczowa była tu współpraca wszystkich członków zespołu nauczycieli przy formułowaniu wniosków do dalszej pracy oraz częsta praca z testem egzaminacyjnym.

Podjęto wiele działań, które były zgodne z kierunkami polityki oświatowej państwa. Szkoła brała udział w programach edukacyjnych i sportowych takich jak: Laboratoria przyszłości, Poznaj Polskę, Umiem pływać, SKS (Szkolny Klub Sportowy), „Mały Mistrz”, „Aktywny do kwadratu”, „Podróże z klasą”, „Narodowy Program czytelnictwa”, Narodowe Czytanie, Owoce w szkole. Od początku września wdrożony został także w szkole program „przyjazne Przedszkole”, w ramach którego prowadzone są dodatkowe zajęcia edukacyjne i terapeutyczne dla dzieci z oddziałów przedszkolnych. Od grudnia 2024 szkoła bierze udział w programie Ministerstwa Cyfryzacji realizowanego we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej, minister ds. polityki senioralnej i Państwowym Instytutem Badawczym NASK. Program „Szkoła Międzypokoleniowa” ma na celu otwarcie szkół na zajęcia z udziałem seniorów oraz stworzenie warunków do integracji międzypokoleniowej.

Ponadto Placówka zapewnia uczniom bogatą ofertę konkursów szkolnych. Wszystkie podjęte działania urozmaiciły ofertę dydaktyczną i podniosły atrakcyjność szkoły w środowisku lokalnym.

Współpraca z rodzicami uczniów oraz Radą Rodziców Szkoły, a także ze środowiskiem lokalnym przebiega bardzo dobrze. Rodzice angażują się w życie szkolne i licznie uczestniczą w uroczystościach szkolnych oraz spotkaniach z wychowawcami. Rada Rodziców działająca przy szkole wspiera działania szkoły czynnie i finansowo przy organizacji uroczystości szkolnych (np.; organizacja obchodów Dnia Dziecka), finansuje zakup pomocy szkolnych, zabawek, mebli do szkoły oraz innych elementów wyposażenia, a także materiałów remontowych). W październiku 2024 odbyło się pierwsze ognisko integracyjne, które na stałe wpisało się w kalendarz imprez szkolnych.

Szkoła współpracuje ze świetlicą wiejską w Zamartem podczas organizacji zajęć i uroczystości szkolnych korzystając z jej budynku, który posiada dobrze wyposażone zaplecze kuchenne oraz warunki lokalowe do organizacji apeli i uroczystości szkolnych ze względu na lepsze warunki akustyczne. Współpracuje także z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Kultury podczas organizacji konkursów gminnych oraz Domem Pomocy Społecznej – dzieci w wieku

przedszkolnym odwiedzają pensjonariuszy przygotowując dla nich własnoręcznie robione laurki i upominki oraz przedstawienia np.: jasełka. Współpraca odbywa się także na bieżąco z Miejsko-Gminną Biblioteką Publiczną w Kamieniu Krajeńskim.

Edukacja zdalna podczas pandemii odbywała się z użyciem narzędzi internetowych umożliwiających nauczanie na odległość i odbywała się bez zakłóceń. Stosowano się do wszelkich wytycznych Ministerstwa Zdrowia i Ministerstwa Edukacji Narodowej, a także Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy.

Szkoła co roku organizuje „Drzwi otwarte”, podczas których rodzice i uczniowie z lokalnych miejscowości mają możliwość zapoznania się z kadrą pedagogiczną, ofertą edukacyjną oraz infrastrukturą szkoły. Uroczystości te cieszą się dużym zainteresowaniem rodziców i uczniów. Tradycją szkoły jest również coroczna organizacja obchodów Dnia Dziecka z udziałem rodziców i rodzeństwa uczniów, a także Dnia Babci i Dziadka.

Szkoła brała także udział w uroczystościach i happeningach organizowanych przez Urząd Miasta w Kamieniu Krajeńskim: Happeningu w ramach projektu „Świadomie bez przemocy”, uroczystościach w ramach obchodów z okazji Dnia Niepodległości – w roku 2024 w uroczystości odsłonięcia Kamienia Wdzięczności i Pamięci na Rynku w Kamieniu Krajeńskim.

Troje uczniów szkoły zostało wybranych w listopadzie 2024 do Młodzieżowej Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim i bierze czynny udział w kreowaniu rzeczywistości Gminy.

Uczniowie szkoły biorą udział w wielu konkursach na szczeblu gminnym, powiatowym, a nawet ogólnopolskim. Oprócz bardzo wielu zwycięstw w konkursach sportowych i plastycznych organizowanych w gminie i powiecie do największych sukcesów uczniów szkoły należą między innymi:

- I miejsce w powiatowym konkursie Wiedzy o Ruchu Drogowym w kategorii drużyn młodszych,
- IV miejsce drużynowe w Wojewódzkim Konkursie Wiedzy o Ruchu Drogowym, natomiast indywidualnie jeden uczeń kl. 5 zajął 2 miejsce w kategorii drużyn młodszych,
- I miejsce w konkursie "Statystyczny przedszkolak" dziecka z oddziału przedszkolnego Jagódki , którego organizatorem był Urząd Statystyczny w Bydgoszczy,
- II miejsce w konkursie ogólnopolskim na szopkę bożonarodzeniową.

W 2024 roku szkoła była gospodarzem gminnego etapu konkursu z Wiedzy o Ruchu Drogowym oraz gminnego konkursu plastycznego dla uczniów przedszkola i klas 1-3 „Jesienne opowieści”.

Szkoła współpracuje z lokalną prasą „Wiadomościami Krajeńskimi” oraz „Gazetą Pomorską” w ramach promocji osiągnięć i działalności szkoły publikując artykuły i zdjęcia z wydarzeń, konkursów i imprez szkolnych.

Mocne strony edukacji Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Zamartem to:

- bardzo dobra współpraca Burmistrzem Kamienia Krajeńskiego i Urzędem Miasta oraz innymi Instytucjami w Gminie: Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Kultury, Publiczną Biblioteką, Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz Sołectwem w Zamartem,
- otwartość na pozyskiwanie środków z projektów zewnętrznych na rozbudowę i modernizację szkół oraz realizację projektów zewnętrznych.

Słabe strony edukacji Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Zamartem opisano poniżej:

- szkoła położona jest na skraju Gminy w większym oddaleniu od miasta niż inne szkoły, dlatego jej specyfika oraz społeczność szkolna jest mniej znana,
- szkoła może zostać pominięta z powodu odległości w realizacji różnych projektów gminnych,
- uczniowie szkoły mają trudniejszy dostęp do udziału w projektach realizowanych w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Kamieniu z powodu dojazdu.

Określenie szans, które mogą wpłynąć na system edukacji w odniesieniu do Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Zamartem opisano poniżej:

- szkoła położona jest przy drodze krajowej nr 25 w niedalekiej odległości od Chojnic i Człuchowa, gdzie pracuje większość rodziców dzieci uczęszczających do szkoły. Umożliwienie osiedlania się młodych ludzi w Zamartem lub budowa tanich mieszkań pod wynajem zachęci młodych ludzi do zamieszkania w sąsiedztwie szkoły, co przełoży się na ilość dzieci w szkole,
- podniesienie jakości infrastruktury szkolnej oraz jej wyposażenia może przyciągnąć rodziców dzieci z gmin ościennych (Wierzchowa, Ogorzelin, Nieżychowic),

- dużym plusem szkoły w Zamartem jest mała liczebność klas, co gwarantuje uczniom brak anonimowości i indywidualne podejście.

Określenie zagrożeń, które mogą wpłynąć na system edukacji w odniesieniu do Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Zamartem opisano poniżej:

- migracja młodych ludzi za pracą do większych miast z powodu braku pracy lub braku możliwości osiedlania się w regionie, do czego przyczynia się brak działek budowlanych w Zamartem i okolicach,
- brak inwestycji w rozbudowę infrastruktury szkoły oraz obiektów sportowych przy szkole, ponieważ szkoła nie będzie atrakcyjna wystarczająco dla rodziców i nie będzie stanowić konkurencji w Wierzchowie i w Zamartem,
- problemy ze znalezieniem kadry edukacyjnej przede wszystkim z matematyki, fizyki, chemii, spowodowane niskimi nakładami na oświatę, a tym samym niższymi kwotami na dodatki motywacyjne i za wychowawstwo oraz dodatki funkcyjne dyrektora w porównaniu w innymi gminami ościennymi.

Cechy wyróżniające Szkołę Podstawową im. Marii Konopnickiej w Zamartem opisano poniżej:

- uczniowie mają możliwość uczestniczenia w zajęciach pozaszkolnych w ramach programu: Aktywny do kwadratu oraz odpłatnych zajęciach tanecznych na terenie szkoły w ramach współpracy ze szkołą tańca „Skakanka dance”. Instruktorzy tańca współpracują ze szkołą urozmaicając uroczystości szkolne i inne wydarzenia przygotowanymi występami tanecznymi z udziałem uczniów szkoły,
- szkoła w ramach zajęć rozwijających zainteresowania oferuje ciekawe zajęcia zwiększające zainteresowanie młodzieży naukami ścisłymi np.: zabawy matematyczne, zabawy z robotami, gry planszowe w edukacji,
- szkoła nawiązała kontakt z nauczycielami ze szkół w Hiszpanii, Turcji i ma możliwość udziału w Projektach edukacyjnych eTwinning i Erasmus +,
- bardzo dobrze wykształcona i młoda kadra edukacyjna,
- duże boisko szkolne umożliwiające budowę profesjonalnej infrastruktury sportowej,
- unikatowa historia powstania - szkoła ma charakterystyczną architekturę, ponieważ jest drugą 1000- atką w kraju i pierwszą w regionie. Została zbudowana w 1959 r. na 1000 rocznicę powstania państwa polskiego. Według założeń miała ona tak jak inne

szkoły wybudowane w tych latach stanowić w razie konfliktu zbrojnego miejsce schronienia i szpitala dla rannych. Historia powstania szkoły jest ciekawostką, którą można wykorzystać promując region.

Propozycje inwestycji w infrastrukturę dydaktyczną Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Zamartem opisano poniżej:

- budowa boiska sportowego typu orlik lub innego obiektu sportowego z bieżnią, boiskiem do gry w piłkę nożną i siatkówkę zapewniającego młodzieży właściwy rozwój fizyczny i rozwijanie zainteresowań sportowych,
- rozbudowa szkoły z powodu braku pomieszczenia na jedną klasę, bibliotekę szkolną i świetlicę, większe pomieszczenie dla dyrektora szkoły oddzielone od sekretariatu i pokoju nauczycielskiego, ponieważ obecne warunki nie są optymalne do pracy na tak odpowiedzialnym stanowisku,
- budowa pomieszczenia na szatnie szkolne,
- wymiana źródła ciepła z powodu wyeksploatowanego pieca gazowego oraz zakazu ogrzewania gazem w budynkach państwowych od roku 2028,
- odmalowanie pozostałych sal i korytarza szkolnego,
- wymiana stolarki drzwiowej sal lekcyjnych i toalet szkolnych,
- docieplenie fundamentów sali gimnastycznej i jej odświeżenie z powodu odpadającej farby z zawilgoconych ścian,
- dołożenie paneli fotowoltaicznych oraz zakup magazynu energii do fotowoltaiki,
- termomodernizacja budynku szkoły wraz wymianą źródła ciepła,
- modernizacja energetyczna.

Planowane przedsięwzięcia lub projekty na lata 2026-2036 Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Zamartem to:

- udział w projekcie edukacyjnym Erasmus + mobilność kadry edukacyjnej i mobilność młodzieży (kosztorys i przedsięwzięcia na etapie planowania i rozmów z nauczycielami z zaprzyjaźnionych szkół), dofinansowanie z Funduszy Europejskich,
- udział w Programie budowy kompleksów sportowych Ministerstwa Edukacji i Sportu (Wniosek powinien być złożony przez JST),

- wnioskowanie o Fundusze Europejskie Kujaw i Pomorza Działanie 6.3 Inwestycje w zakresie dostępności szkół i placówek, w tym edukacyjna baza sportowa BydOF-IP – nabór nr FEKP.06.03-IP.02-018/24 na rozbudowę kompleksów sportowych (wniosek powinien być złożony przez JST),
- wnioskowanie przez JST o inne fundusze na wymianę źródła ciepła oraz rozbudowę i modernizację infrastruktury szkoły.

Lokalizacja Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Zamartem jest kluczowa dla rozwoju tej miejscowości oraz innych przyległych wsi. Likwidacja szkoły spowodowałaby wchłonięcie uczniów z okolicy do szkół w Wierzchowie, Ogorzelinach oraz Chojnicach. Bliskie sąsiedztwo tych miejscowości może spowodować również w przyszłości „wchłonięcie” lokalnej społeczności przez te miejscowości i miasto Chojnice, co negatywnie wpłynie na rozwój i przyszłość Gminy.

2.5. PROJEKTY I PROGRAMY EDUKACYJNE

Podróże z klasą. Dwie szkoły z terenu Gminy: Szkoła Podstawowa im. Władysława Broniewskiego w Dużej Cerkwicy i Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Zamartem otrzymały w 2024 r. dofinansowanie Ministerstwa Edukacji na realizację wycieczek w ramach projektu „Podróże z klasą”. Wnioski obejmowały wycieczki dla uczniów klas I-III i klas IV-VIII. SP w Dużej Cerkwicy złożyła wniosek na 5-dniową wycieczkę do Kotliny Kłodzkiej dla uczniów klas VI-VIII. Szkoła Podstawowa w Zamartem złożyła wniosek na 1 wycieczkę 2-dniową do Gniewu i Malborka dla klas I-VIII. Ministerstwo Edukacji dofinansowało 94,95% kosztów wycieczek - łącznie 52 955,00 zł, pozostała kwota – 2 816,00 zł pochodziła z wpłat rodziców.

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. Gmina Kamień Krajeński uzyskała wsparcie dla oddziałów przedszkolnych w ramach Narodowego Programu Czytelnictwa 2.0. Cele programu to zakup nowości wydawniczych do bibliotek oddziałów przedszkolnych, zakup wyposażenia do bibliotek oddziałów przedszkolnych, sprzętu komputerowego i oprogramowania oraz realizacja działań promujących czytelnictwo (w tym zakup nagród dla dzieci biorących udział w akcjach promujących czytelnictwo). Oddziały przedszkolne przy Szkole Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Zamartem oraz oddział przedszkolny Szkoły Filialnej w Płociczu otrzymały w 2024 r. dofinansowanie ze środków budżetu państwa na realizację programu „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”. W ramach programu

biblioteki oddziałów przedszkolnych zostały wyposażone w książki. Zakupiono również nagrody konkursowe dla dzieci celem promocji czytelnictwa.

Umiem pływać. W 2024 r. 30 uczniów – 15 ze Szkoły Podstawowej w Dużej Cerkwicy oraz 15 ze Szkoły Podstawowej w Zamartem – uczestniczyło w programie powszechnej nauki pływania „Umiem pływać”. Program ten, skierowany do uczniów klas I–III szkół podstawowych w całej Polsce, ma na celu zapewnienie systematycznego i powszechnego udziału dzieci w pozalekcyjnych i pozaszkolnych zajęciach sportowych z zakresu nauki pływania.

Uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Dużej Cerkwicy uczęszczali na zajęcia na pływalni w Chojnicach, natomiast uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Zamartem korzystali z pływalni w Człuchowie. Gmina zapewniła bezpłatny transport uczestników oraz dopłaciła 600,00 zł do zajęć uczniom ze Szkoły Podstawowej w Dużej Cerkwicy.

Program Youngster. W roku szkolnym 2023/2024 Szkoła Podstawowa im. Władysława Broniewskiego w Dużej Cerkwicy przystąpiła do realizacji Programu Youngster. Program ten zapewniał darmowe dodatkowe zajęcia z języka angielskiego adresowane do uczniów klas VIII z terenów wiejskich. Pomysłodawcą i organizatorem Programu Youngster jest Fundacja Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej. Zajęcia, będące uzupełnieniem i rozwinięciem programu nauczania, realizowane w ciągu całego roku szkolnego w wymiarze 90 godzin dydaktycznych, z czego w roku 2024 zrealizowano 41 godz. Zgodnie z umową koszt zajęć w roku 2024 w wysokości 2 050,00 poniosła Gmina Kamień Krajeński.

2.6. STOWARZYSZENIA

Stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym działające na terenie Gminy Kamień Krajeński:

1. Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Inwalidów Ziemi Krajeńskiej, Plac Odrodzenia 3, 89-430 Kamień Krajeński.
2. Kółko Rolnicze, Plac Odrodzenia 3, 89-430 Kamień Krajeński.
3. Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Kamieniu Krajeńskim, Plac Odrodzenia 3, 89-430 Kamień Krajeński.

4. Gminny Związek Kółek i Organizacji Rolniczych w Kamieniu Krajeńskim, Plac Odrodzenia 3, 89-430 Kamień Krajeński.
5. Kamieńskie Towarzystwo Kulturalne, ul. Sępoleńska 4, 89-430 Kamień Krajeński.
6. Ludowy Klub Sportowy Kamionka, Plac Odrodzenia 3, 89-430 Kamień Krajeński.
7. Stowarzyszenie Pomóż Sobie Pomagając Innym w Kamieniu Krajeńskim, ul. Podgórna 2, 89-430 Kamień Krajeński.
8. Stowarzyszenie KRAJNA-BOCIANOWO - Płocicz 52, 89-430 Kamień Krajeński.
9. Kamieńskie Bractwo Strzeleckie – Płocicz 22, 89-430 Kamień Krajeński.

Stowarzyszania kultury fizycznej nie prowadzące działalności gospodarczej zarejestrowane w Starostwie Powiatowym w Sępólnie Krajeńskim działające na terenie Gminy Kamień Krajeński:

1. Ludowy Zespół Sportowy Zjednoczeni Cerkwica, Mała Cerkwica 19, 89-430 Kamień Krajeński.
2. Ludowy Zespół Sportowy Zryw Dąbrówka, Dąbrówka, 89-430 Kamień Krajeński.
3. Ludowy Zespół Sportowy Victoria Orzełek, Orzełek 23, 89-430 Kamień Krajeński.
4. Ludowy Zespół Sportowy Orzeł Dąbrowa, Dąbrowa 10, 89-430 Kamień Krajeński.
5. Ludowy Zespół Sportowy Płocicz, Płocicz 22, 89-430 Kamień Krajeński.
6. Ludowy Zespół Sportowy HZ Zamarte, ul. Bydgoska 14 Zamarte, 89-430 Kamień Krajeński.
7. Ludowy Zespół Sportowy STG Witkowo, Witkowo 4, 89-430 Kamień Krajeński.
8. Ludowy Zespół Sportowy Centrum Obkas, Obkas, 89-430 Kamień Krajeński.

Ochotnicze Straże Pożarne (OSP):

1. OSP w Dąbrowie.
2. OSP w Dąbrówce.
3. OSP w Dużej Cerkwicy.
4. OSP w Kamieniu Krajeńskim.
5. OSP w Małej Cerkwicy.
6. OSP w Orzełku.
7. OSP w Płociczu.
8. OSP w Radzimiu.
9. OSP w Witkowie.

Koła Gospodyń Wiejskich (KGW):

1. KGW w Obkasie „KOKOSZKI 500+”.
2. KGW w Witkowianki.
3. KGW w Dąbrówce.
4. KGW w Zamartem.
5. KGW w Płociczu.
6. KGW w Dąbrowie „Niezapominajki”.
7. KGW w Kamień Krajeński.
8. KGW w Orzełek „KOBITKI GOSPODARNE WYJĄTKOWO - ORZELSKIE DZIOŁCHY”.
9. KGW Jerzmionki „JARZĘBINKI”.
10. KGW Mała Cerkwica.
11. KGW Duża Cerkwica.
12. KGW „RADZIMIANKI” w Radzimiu.

Współpraca o charakterze finansowym Gminy Kamień Krajeński z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego polegała na zlecaniu realizacji zadań publicznych w formie ich wspierania wraz z udzieleniem dotacji. Corocznie realizowany **jest Program współpracy Gminy Kamień Krajeński z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego** na dany rok. Współpraca Gminy Kamień Krajeński z organizacjami pozarządowymi prowadzona jest m.in. w zakresie udzielanych dotacji na realizację zadań publicznych, w szczególności w zakresie: integracji społecznej, działalności na rzecz seniorów, kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, wypoczynku dzieci i młodzieży, przeciwdziałania uzależnieniom, ekologii i ochrony dziedzictwa przyrodniczego. Zlecanie zadań odbywa się w drodze otwartych konkursów ofert ogłaszanych w trybie pożytku publicznego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2025 poz. 1338).

Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi ma też charakter pozafinansowy. Obejmuje m.in. wsparcie organizacyjne i merytoryczne inicjatyw społecznych, konsultowanie projektów aktów prawa miejscowego oraz promocję działań organizacji pozarządowych.

W odniesieniu do partycypacji społecznej, warto zauważyć, że w 2025 r. działalność rozpoczęła **Młodzieżowa Rada Miejska w Kamieniu Krajeńskim**. Została powołana Uchwałą

Nr VI/37/2024 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 26 września 2024 r. w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim i nadania jej statutu.

W 2025 r. Młodzieżowa Rada Miejska realizowała projekty skierowane do młodzieży i mieszkańców, w tym: „Młodzieżowe Pikniki Plenerowe” (dofinansowanie 5 000,00 zł), „Zerwij z grawitacją – Street Workout” (dofinansowanie 4 000,00 zł) czy „Na Fali Sociali” (dofinansowanie 2 150,00 zł).

Projekty zostały dofinansowane w ramach programu „Młoda Inicjatywa” realizowanego przez Stowarzyszenie Młodych.

2.7. WSPÓŁPRACA Z INNYMI SPOŁECZNOŚCIAMI SAMORZĄDOWYMI

Gmina Kamień Krajeński należy do wielu społeczności samorządowych w ramach których rozwiązuje konkretne problemy, gospodaruje środkami i realizuje ważne zadania:

1. **Fundacja Lokalna Grupa Działania Naszyjnik Północy** - Gmina przystąpiła do fundacji w 2008 r. (Uchwała Nr XIX/153/2008 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 27 listopada 2008 r. w sprawie wyrażenia woli udziału Gminy Kamień Krajeński w działaniach Fundacji – „Lokalna Grupa Działania – Naszyjnik Północy”). Od września 2014 r. Gmina Kamień Krajeński nie składa wniosków o środki unijne w naborach ogłaszanych przez LGD Naszyjnik Północy pozostaje jednak jej aktywnym członkiem, co umożliwia pozyskiwanie środków przez organizacje pozarządowe działające na terenie gminy.
2. **Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka „Pojezierze Krajeńskie”** - Gmina przystąpiła do stowarzyszenia w 2010r. (Uchwała Nr XXXI/25/2010 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 25 lutego 2010 r. w sprawie przystąpienia Gminy Kamień Krajeński do stowarzyszenia „Lokalna Grupa Rybacka Pojezierze Krajeńskie”). Stowarzyszenie LGR Pojezierze Krajeńskie powstało, aby umożliwić pozyskanie środków z Osi 4 Programu Operacyjnego Ryby 2007-2013. Gmina Kamień Krajeński zrealizowała jeden projekt zgodny z Lokalną Strategią Rozwoju Obszarów Rybackich w ramach Programu Operacyjnego RYBY 2007-2013 pn. „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich”. Pozyskane dofinansowanie przeznaczono na termomodernizację budynku Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Kamieniu Krajeńskim (2012-2013). Obecnie Stowarzyszenie nie prowadzi czynnej działalności.

3. **Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie NASZA KRAJNA** - Gmina przystąpiła do stowarzyszenia w 2014 r. (Uchwała Nr XXXVIII/294/2014 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 25 września 2014 r. w sprawie przystąpienia Gminy Kamień Krajeński do Stowarzyszenia NASZA KRAJNA oraz wskazania osoby do reprezentowania Gminy w Stowarzyszeniu NASZA KRAJNA). Zmiana LGD wynikała z regionalizacji przy podziale środków unijnych (dofinansowania „nie mogły przekraczać” granic województwa). Gminy wchodzące w skład LGD (Kamień Krajeński, Sępólno Krajeńskie, Sośno i Więcbork) realizują Strategię Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2023 – 2027. Pracownicy Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim wzięli udział w licznych spotkaniach, konsultacjach, warsztatach prowadzony przez Biuro Stowarzyszenia NASZA KRAJNA. W konkursach ogłaszanych przez Stowarzyszenie NASZA KRAJNA biorą również udział przedsiębiorcy np. w ramach działania „Przedsiębiorcza NASZA KRAJNA”.
4. **Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka Nasza Krajna i Pałuki** - Gmina przystąpiła do stowarzyszenia w 2015 r. (Uchwała Nr XIII/80/2015 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie deklaracji przystąpienia Gminy Kamień Krajeński do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka „Nasza Krajna i Pałuki”). Obecnie Stowarzyszenie nie prowadzi czynnej działalności.
5. **Kujawsko-Pomorskie Stowarzyszenie Samorządowe „Salutaris”** - Rada Miejska w Kamieniu Krajeński podjęła 30 września 2020 r. Uchwałę Nr XXI/149/2020 w sprawie przystąpienia Gminy Kamień Krajeński do Kujawsko-Pomorskiego Stowarzyszenia Samorządowego „Salutaris”. Celem statutowym Kujawsko - Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia „Salutaris” jest wspieranie idei samorządu terytorialnego i obrona wspólnych interesów jego członków. Powyższe jest realizowane poprzez stworzenie, pielęgnowanie i wzmacnianie więzi solidarnościowych pomiędzy członkami stowarzyszenia, w dziedzinie wzajemnego udzielania sobie pomocy w zakresie likwidowania skutków kryzysowych oraz zapobiegania im w przyszłości. Podstawowym sposobem realizacji tego celu jest niezwłoczne udzielenie pomocy finansowej tej jednostce, na obszarze której wystąpiło zdarzenie kryzysowe i losowe. Fundusz pomocy powstaje ze składek kujawsko-pomorskich samorządów wszystkich szczebli, zrzeszonych w Stowarzyszeniu.

6. **Stowarzyszenie Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Sępólna Krajeńskiego** - dnia 7 grudnia 2022 r. odbyło się spotkanie założycielskie członków stowarzyszenia, które tworzą gminy: Kamień Krajeński, Sępólno Krajeńskie, Sośno i Więcbork oraz Powiat Sępoleński. Zgodę na przystąpienie do stowarzyszenia wyraziła Rada Miejska w Kamieniu Krajeńskim podczas sesji w dniu 27 czerwca 2022 r. W celu realizacji Polityki Terytorialnej na lata 2021-2027 na poziomie IV konieczne było zawiązanie partnerstwa przez jednostki samorządu terytorialnego z powiatu sępoleńskiego w formie stowarzyszenia. Powstałe Stowarzyszenie będzie realizowało zadania w obszarach wsparcia wskazanych w Polityce Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Umożliwi to pozyskanie funduszy europejskich na realizację zadań związanych m.in. z gospodarką wodną, instytucjami kultury, odnową przestrzeni publicznej, rozwojem turystyki.

2.8. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest jedną z instytucji polityki społecznej państwa, której głównym zadaniem jest pomoc osobom i rodzinom w radzeniu sobie w trudnych sytuacjach życiowych, których nie są w stanie pokonać przy wykorzystaniu własnych możliwości, uprawnień i posiadanych zasobów.

Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin z terenu Gminy Kamień Krajeński w 2024 r. były:

- długotrwała lub ciężka choroba (99 rodzin),
- niepełnosprawność (73 rodziny),
- bezrobocie (50 rodzin),
- ubóstwo (43 rodziny).

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim jest jednostką organizacyjną Gminy Kamień Krajeński. Zajmuje się prowadzeniem postępowań w zakresie przyznawania i wypłacania świadczeń ustawowych, realizuje zadania wynikające z rządowych programów bądź innych norm prawnych, wykonuje pracę socjalną, analizuje i ocenia zjawiska rodzące zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, rozwija różne formy pomocy w ramach potrzeb mieszkańców, a także zajmuje się realizacją innych zadań zleconych przez Gminę.

Pomoc przyznawana w ramach zadań ustawowych może obejmować:

- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek stały,
- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne,
- dożywanie z programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu”,
- usługi opiekuńcze,
- kierowanie i utrzymanie osób w domu pomocy społecznej,
- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Realizacja pozostałych zadań przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim obejmuje także następujące formy pomocy:

1. **Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej**. Kontynuacją lat ubiegłych również w 2024 roku ośrodek pomocy społecznej realizował program Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, finansowany ze środków funduszu solidarnościowego. Na realizację i obsługę programu pozyskano środki w wysokości 299 966,12 zł. Pomoc asystenta otrzymało 13 osób z niepełnosprawnościami (10 osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, 2 osoby z umiarkowanym i 1 dziecko), w sumie zrealizowano 6103 godzin usług. Realizacją tego programu zajmowało się również Stowarzyszenie „Dorośli-Dzieciom” z Sępólna Krajeńskiego. Dzięki współpracy ośrodka ze stowarzyszeniem, 3 kolejne osoby niepełnosprawne z Gminy Kamień Krajeński uzyskały wsparcie asystenta osobistego. Zrealizowano u nich 1268 godzin.
2. **Pomoc Żywnościowa**. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim w 2024 r. realizował Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027. Z darów żywnościowych skorzystały 94 rodziny – 201 osób. Ogółem ośrodek otrzymał 10 904,60 ton artykułów spożywczych o wartości 72 339,73 zł.
3. **Dodatek mieszkaniowy**. W omawianym roku wypłacono 364 dodatków mieszkaniowych na łączną kwotę 107 767,60 zł. W 2024 roku z pomocy w postaci

dodatku mieszkaniowego skorzystało 40 gospodarstw domowych, w tym 30 rodzin ze wsi oraz 10 rodzin z miasta. Złożono 69 wniosków, pozytywnie rozpatrzono 66.

4. **Dodatek osłonowy**. W omawianym roku wypłacono dodatki osłonowe na łączną kwotę 173 327,72 zł. W 2024 roku z pomocy w postaci dodatku osłonowego skorzystało 426 gospodarstw domowych. Złożonych zostało 487 wniosków, wydano 61 decyzji odmawiających przyznania dodatku osłonowego.
5. **Bon energetyczny**. Jednorazową pomoc w postaci bonu energetycznego otrzymało 438 gospodarstw domowych. Łączna kwota wypłaconych świadczeń wyniosła 176 603,46 zł.
6. **Realizacja imprez na rzecz społeczności lokalnej**. 2024 r. ośrodek pomocy zorganizował również działanie na rzecz osób niepełnosprawnych z gminy Kamień Kraj. pn. „Piknik integracyjny osób niepełnosprawnych” dofinansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W imprezie uczestniczyło 60 osób niepełnosprawnych. Na realizację zadania przeznaczono kwotę 4 500,00 zł, z czego 2 507,00 zł otrzymano w formie dotacji ze środków PFRON.

W realizacji zadań Ośrodek współdziała z organami administracji rządowej oraz samorządowej, urzędami, instytucjami i organizacjami społecznymi, kościołami i innymi związkami wyznaniowymi, fundacjami, innymi podmiotami realizującymi cele i zadania z zakresu zadań określonych w statucie Ośrodka i wynikających z przepisów prawa.

Wybrane dane dotyczące realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej przedstawiono w kolejnej tabeli w oparciu o informacje Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 6. Ujęcie wskaźnikowe realizowanych zadań z zakresu pomocy społecznej w ujęciu wieloletnim

Wskaźnik / forma pomocy społecznej	Kwota wydatków w danym roku (zł)					Zmiana 2019-2023
	2019	2020	2021	2022	2023	
Liczba osób - beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	741	574	474	333	411	-330,0
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego - ogółem	173	143	133	104	117	-56,0
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego – poniżej kryterium dochodowego	71	59	47	44	47	-24,0

Wskaźnik / forma pomocy społecznej	Kwota wydatków w danym roku (zł)					Zmiana 2019-2023
	2019	2020	2021	2022	2023	
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego – powyżej kryterium dochodowego	102	84	86	60	70	-32,0
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego - ogółem	515	387	316	220	268	-247,0
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego – poniżej kryterium dochodowego	217	152	118	97	97	-120,0
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego – powyżej kryterium dochodowego	298	235	198	123	171	-127,0
Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci	219	173	128	99	82	-137
Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	493	406	305	225	191	-302
Liczba dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	453	369	281	213	182	-271
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (%)	32,3	25,7	19,9	15,4	13,5	-18,8
Kwota świadczeń rodzinnych (tys. zł)	2 393	2 530	2 669	2 689	3 064	+671
Kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami (tys. zł)	981	833	655	482	423	-558
Kwota zasiłków pielęgnacyjnych (tys. zł)	532	606	600	620	646	+114

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Należy jednak zauważyć, że pełnych informacji dostarcza „Ocena zasobów pomocy społecznej dla Gminy Kamień Krajeński za 2025 rok” wraz z ocenami za poprzednie lata. Samorządy zobowiązane są do sporządzenia corocznie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społeczno-demograficznej, która w szczególności winna obejmować: infrastrukturę, kadrę, organizacje pozarządowe, nakłady finansowe ponoszone na zadania pomocy społecznej oraz informacje o osobach i rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Dane z oceny umożliwiają analizowanie i monitorowanie występowania problemów społecznych oraz planowanie działań aktywizujących jednostki samorządu terytorialnego w obszarze usług społecznych. Zawarte w niej informacje są materiałem poglądowym mającym ułatwić Władzom Gminy podejmowanie decyzji związanych z planowaniem budżetu w zakresie polityki społecznej w kolejnym roku.

Wg oceny sporządzonej przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim w lutym 2025 r. do **słabych stron, ograniczeń i zagrożeń działalności Ośrodka należą następujące kwestie**:

- **kadra specjalistyczna** – zawód pracownika socjalnego od kilku lat jest zawodem deficytowym (zgodnie z barometrem zawodów w powiecie sępoleńskim istnieje deficyt poszukujących pracy w zawodzie pracownika socjalnego). Kandydat na pracownika socjalnego musi spełnić warunek wykształcenia kierunkowego, a osób po studiach pracy socjalnej jest coraz mniej. Ponadto pewne okoliczności m.in. osiąganie wieku emerytalnego czy urlop macierzyński, w każdej chwili mogą doprowadzić do braków kadrowych w postaci pracowników socjalnych,
- **warunki lokalowe/siedziba MGOPS** - siedzibą Ośrodka jest Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim. Stanowi to problem lokalowy związany ze zbyt małą ilością miejsca/biur, a czasami kłopotliwe bywa utożsamianie MGOPS z Urzędem. Specyfika pracy MGOPS jest zupełnie inna i czasami trudno nam wykonywać działania w budynku Urzędu (np. działania MGKRPA tj. spotkania grup wsparcia AA, działania związane z pracą w Zespole Interdyscyplinarnym tj. oddziaływania wobec ofiar i sprawców przemocy, brak miejsca do prowadzenia Punktu Poradnictwa Specjalistycznego (obawy klientów o brak anonimowości, brak intymności i warunków niezbędnych do wytworzenia atmosfery zaufania).

Ważnym zadaniem jest też realizacja **Miejsko – Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kamień Krajeński na lata 2023-2025**, który został przyjęty Uchwałą Nr XLVIII/328/2023 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 31 stycznia 2023 roku.

Program wspierania rodziny, oparty jest na wzajemnej współpracy odpowiednich służb publicznych, organizacji, a także innych środowisk związanych z poszanowaniem praw człowieka i praw dziecka. Podstawowym narzędziem działania systemu wspierania rodziny jest praca z rodziną. Jest ona ważna od momentu przeżywania przez rodzinę pierwszych trudności oraz niezbędna wówczas, gdy w rodzinie ma miejsce poważny kryzys, zagrażający przede wszystkim dobru dziecka.

Asystent rodziny. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek udzielania pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych wobec swoich dzieci. Pomoc ta realizowana jest przez

działania asystenta rodzinnego, który wspiera rodziny w przezwyciężaniu ich problemów. Rola asystenta zdecydowanie różni się od roli pracownika socjalnego. Asystent rodziny jest bliżej rodziny i jej problemów, a jego elastyczny, nienormowany czas pracy jest dostosowany do rytmu życia rodziny i jej realnych potrzeb. Rolą asystenta jest niesienie pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z małoletnimi dziećmi w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, socjalnych, w tym prowadzeniu gospodarstwa domowego, planowaniu wydatków i innych obowiązków rodzicielskich. Zgodnie z ustawą asystent rodziny nie może mieć pod opieką więcej niż 15 rodzin. W 2024 roku Asystent rodziny współpracował z 14 rodzinami (w których łącznie przebywało 24 dzieci), w tym 1 z nich została zobowiązana do tej współpracy przez sąd.

Partycypacja w kosztach pieczy zastępczej. Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, po umieszczeniu go w pieczy zastępczej, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zobowiązana jest ponosić odpowiednio wydatki na utrzymanie dzieci w wysokości: 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej oraz 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej. W 2024 roku w pieczy zastępczej przebywało łącznie 15 dzieci, a kwota wydatkowana na ich utrzymanie wyniosła 152 093,74 zł.

Punkt Poradnictwa Specjalistycznego. W ramach swojej działalności MGOPS prowadzi również Punkt Poradnictwa Specjalistycznego dla mieszkańców całej Gminy. W ramach punktu świadczone są bezpłatne porady prawnika, psychologa oraz pracownika socjalnego. W 2024 r. ze wsparcia Punktu Poradnictwa Specjalistycznego skorzystało 36 osób.

Realizowany jest także **Miejsko – Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025** przyjęty Uchwałą Nr XXXVII/258/2022 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 31 marca 2022 r. Program określa w szczególności cele i zadania gminy wynikające z art. 41 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Są to najważniejsze kategorie zadań, które w ramach programu powinny realizować samorządy. Zgodnie z treścią cyt. ustaw zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii realizuje się poprzez kształtowanie odpowiedniej polityki społecznej, w szczególności: rozwijanie edukacji

publicznej mającej na celu promocję zdrowego stylu życia, trzeźwości i abstynencji, a także informowanie o problemach, szkodach oraz zachowaniach ryzykownych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, konsekwencjach takich zachowań, a także metodach leczenia i zapobiegania szkodom zdrowotnym w tym zakresie, leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, ograniczanie dostępności alkoholu, zapobieganie i zmniejszanie szkód związanych z alkoholem i narkotykami oraz przeciwdziałanie przemocy w domowej. Źródłem finansowania zadań Miejsko–Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Kamieniu Krajeńskim są środki finansowe z budżetu Gminy, pochodzące z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Kamień Krajeński na lata 2022-2026 został przyjęty Uchwałą Nr XLI/290/2022 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 31 sierpnia 2022 r. W celu realizacji zadań niezbędne jest Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego tj. grupy ludzi, specjalistów z różnych dziedzin, zajmujących się rozwiązaniem konkretnego problemu przy wykorzystaniu zasobów będących w dyspozycji każdego z członków takiego Zespołu. Funkcjonowanie Zespołu określone jest w drodze porozumień zawartych między gminą podmiotami niosącymi pomoc osobom doznającym przemocy domowej. Utworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej jest efektem wejścia w życie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz towarzyszących jej regulacji prawa miejscowego. Celem działania Zespołu jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej w obszarze gminy.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Kamieniu Krajeńskim powołany Zarządzeniem Nr 63/2023 Burmistrza Kamienia Krajeńskiego z dnia 21 września 2023 r. Na dzień 31 grudnia 2024 roku, liczył 16 członków. W 2024 r. odbyło się 7 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego. Podczas posiedzeń przedstawione i omawiane były bieżące sprawy dotyczące procedury „Niebieskie Karty”, wymieniano się informacjami, omawiano możliwości udzielenia odpowiedniego wsparcia rodzinom. Analizowano również możliwości dotyczące profilaktyki, rozpowszechniania wiedzy na temat przeciwdziałania przemocy w środowisku lokalnym. W ramach prowadzonej procedury „Niebieskie Karty” odbyło się 36 spotkań grup diagnostyczno-pomocowych.

Procedura „Niebieska Karta”- w 2024 r. do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 19 „Niebieskich Kart -A”. W omawianym okresie sprawozdawczym zakończono 16 procedur „Niebieskie Karty” z czego 16 na skutek ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej, natomiast 1 procedurę „Niebieskie Karty” zakończono na skutek braku zasadności podejmowania działań. Zgodnie z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej w rodzinach, w których zakończono procedurę „Niebieskie Karty” prowadzony jest 9-miesięczny monitoring.

Należy zaznaczyć, iż obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewniał Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim.

Zapewnienie pomocy osobom dotkniętym przemocą oraz członkom ich rodzin - na spotkania grup diagnostyczno-pomocowych zapraszane były osoby, wobec których zachodziło podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie. Ustalane zostały plany pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Członkowie grup diagnostyczno-pomocowych monitorowali sytuację, w których dochodzi do przemocy oraz dokumentowali działania podjęte wobec rodzin, w których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”. Wspólna wymiana doświadczeń i spostrzeżeń pozwalała podjąć szersze działania pomocowe. Bezpośredni sposób przekazywania informacji, podejmowanie konkretnych działań niewątpliwie usprawniały pracę i znacznie szybciej pozwalały na osiągnięcie zamierzonego celu.

Na mocy porozumienia o współpracy dotyczącej wspólnej realizacji i wspólnego uczestniczenia w finansowaniu zadania o nazwie: KUJAWSKO – POMORSKA „NIEBIESKA LINIA” POGOTOWIE DLA OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE uruchomiony został telefon pogotowia dla ofiar przemocy w rodzinie „NIEBIESKA LINIA” nr 0 800 154 030. Kujawsko – Pomorska „Niebieska Linia” Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, obsługiwana jest przez wykwalifikowanych konsultantów. Porozumienie zostało zawarte na czas nieokreślony.

Gmina Kamień Krajeński w ramach programu osłonowego „**Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy Domowej – edycja 2024**”, realizowała projekt pod nazwą „Świadomie bez przemocy” dofinansowany z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zgodnie z priorytetem I - rozwój działań profilaktycznych mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej. Bezpośrednim wnioskodawcą oraz realizatorem zadań był Miejsko-

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim. Projekt realizowany był od lipca do grudnia 2024 r. Wartość projektu wyniosła 32 923,00 zł. Wartość dofinansowania to 25 973,00 zł.

Celem projektu było podjęcie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz poprawy sytuacji osób zagrożonych zjawiskiem przemocy, podniesienie świadomości i zwiększenie wiedzy na temat zjawiska przemocy oraz wyrobienia umiejętności skutecznego szukania pomocy. W ramach zaplanowanych działań w projekcie odbyło się szereg wydarzeń:

- przeprowadzona została diagnoza zjawiska przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych,
- odbyły się spotkania edukacyjne „Bezpieczny Senior” z psychologiem, ratownikiem medycznym, funkcjonariuszem policji dedykowane dla seniorów,
- zorganizowano event profilaktyczny dla mieszkańców, w którym licznie uczestniczyły zarówno dzieci jak i dorośli. Wydarzenie miało charakter profilaktyczno–edukacyjny, a jej głównym celem było podniesienie świadomości mieszkańców na temat zjawiska przemocy domowej, ukazanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego, integracja międzypokoleniowa, itp.,
- ogłoszony został konkurs na stworzenie hasła, plakatu, transparentu o tematyce przeciwdziałania przemocy i promocji zachowań pozytywnych; w konkursie udział wzięły dzieci z klas IV-VIII z lokalnych szkół.
- organizowano mobilne spotkania tematyczne dla mieszkańców Gminy. Spotkania w świetlicach wiejskich miały na celu przekazanie wiedzy na temat zjawiska przemocy, reagowania na sytuacje przemocowe oraz możliwości uzyskania pomocy w sytuacjach kryzysowych. Dodatkowym działaniem w projekcie było uruchomienie dyżurów telefonicznych – TELEFONICZNEJ PORADNI – dla wszystkich mieszkańców Gminy. Dyżur telefoniczny pełnili specjaliści: psycholog, pedagog, kurator zawodowy oraz prawnik,
- miała miejsce lokalna kampania społeczna „Świadomie bez przemocy” o charakterze informacyjno-edukacyjnym, podczas której odbył się Happening miejski,
- przeprowadzono kampanię „Biała Wstążka” mającej na celu sprzeciw wobec przemocy wobec kobiet, a symboliczne białe wstążki – przypinki zostały wręczane mieszkańcom oraz pracownikom lokalnych instytucji,

- ukazał się spot reklamowy - który opublikowany został w mediach społecznościowych był podsumowaniem działań zrealizowanych w projekcie.

Ponadto na terenie Gminy Kamień Krajeński realizowane są inne zadania mające na celu podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą w rodzinie:

1. Na terenie szkół organizowane były różnego rodzaju kampanie i programy propagujące zdrowy tryb życia, wzmacnianie autorytetów i prawidłowych postaw. Dzieci brały udział w warsztatach i pogadankach na temat uzależnień, przeciwdziałania agresji, negatywnym zachowaniom.
2. Gmina Kamień Krajeński przystąpiła w 2024 r. do kampanii "Dzieciństwo bez przemocy", organizowaną przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę oraz Krajową Koalicję na Rzecz Ochrony Dzieci. Kampania „Dzieciństwo bez przemocy” miała na celu podniesienie świadomości społeczeństwa na temat problemu przemocy wobec najmłodszych oraz promowanie odpowiedzialnego i świadomego rodzicielstwa. Zadaniem akcji jest nie tylko uwrażliwić Polaków na skalę problemu, ale także zachęcać do reagowania na przemoc, gdy się z nią spotkają. W ramach kampanii Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim wspólnie z lokalnymi szkołami realizował: konkurs plastyczny dla klas 1-3 pt. „Szczęśliwe dzieciństwo” oraz w szkołach realizowano zajęcia profilaktyczne w tematyce przeciwdziałania przemocy rówieśniczej w klasach od 4 do 8.
3. W 2024 r. opracowana została diagnoza zjawiska przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych na terenie Gminy Kamień Krajeński.

Uchwałą nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 roku w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu **Posiłek w szkole i w domu na lata 2024-2028**, został wdrożony program wspierania finansowego gmin w realizacji zadania dożywiania dzieci i zapewnienia posiłku osobom tego pozbawionym. W ramach tego zadania udzielane było wsparcie w postaci zasiłku celowego na zakup żywności oraz gorącego posiłku: dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub szkoły ponadgimnazjalnej, a także osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w szczególności osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym.

Wydatkowana w 2024 r. na terenie Gminy Kamień Krajeński kwota w ramach Programu wyniosła 111 698,04 zł, z czego 48 667,00 zł stanowiły środki własne. Pomocą w formie posiłku objęto 42 dzieci, natomiast w formie zasiłku celowego na zakup żywności 48 rodzin.

MGOPS w Kamieniu Krajeńskim w ramach zadań z zakresu ochrony zdrowia realizuje co roku **działania profilaktyczne**. W roku 2024 przeprowadzono dwie akcje profilaktyczne. Badanie „NIE nowotworom u dzieci” zrealizowane przez Fundację Ronalda McDonalda. Celem badań USG była dokładna ocena stanu narządów wewnętrznych oraz wykrycie ewentualnych odstępstw od normy. Badania na pokładzie specjalistycznego ambulansu Fundacji były realizowane według standardów medycznych określonych dla tej grupy wiekowej przez Polskie Towarzystwo Ultrasonograficzne i wykonywane przez doświadczonych lekarzy-radiologów. Łącznie przebadano 68 dzieci. Podczas badań wykryto łącznie 19 zmian lub odstępstw od norm. Zalecono 13 konsultacji specjalistycznych. Drugie badanie dotyczyło badań profilaktycznych w kierunku osteoporozy. Z badań skorzystały 42 osoby.

2.9. WSPARCIE SENIORALNE

Działalność **Klubu Seniora** w Kamieniu Krajeńskim rozpoczęła się 1 lutego 2023 r. Klub dedykowany jest dla 25 seniorów z Gminy Kamień Krajeński. Wcześniej w strukturze MGOPS funkcjonował Dom Dziennego Pobytu, który był ograniczony gorszymi warunkami lokalowymi, a tym samym posiadał tylko 10 miejsc dla mieszkańców Gminy.

W 2024 r. Klub Seniora liczył 25 uczestników (stan na 31.12.2024 r.). Korzystanie z oferty Klubu Seniora jest bezpłatne. Zagwarantowany jest również bezpłatny dowóz dla mieszkańców spoza terenu miasta Kamień Krajeński. Klub czynny jest do poniedziałku do piątku w godzinach od 7:30 do 15:30. W Klubie Seniora organizowane są zajęcia rękodzielnicze, kulinarne, edukacyjne, ruchowe i rekreacyjne. Ponadto w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej w klubie odbywają się różnego rodzaju spotkania tematyczne i prelekcje m. in. z przedstawicielami takich instytucji jak: ZUS, sanepid, policja, urząd skarbowy oraz spotkania integracyjne np. z lokalnym zespołem muzycznym, mieszkańcami DPS, klubami z sąsiednich gmin.

W 2024 r. uczestnicy Klubu Seniora wzięli udział w projekcie realizowanym przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej pn. „Świadomie bez przemocy” dofinansowanym z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Osłonowego

„Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy Domowej” - edycja 2024. W ramach projektu w Klubie Seniora odbył się cykl spotkań edukacyjnych – Bezpieczny Senior. Były to zajęcia z ratownikiem medycznym, przedstawicielem policji oraz z psychologiem. Ponadto uczestnicy Klubu wzięli udział w evencie profilaktycznym oraz happeningu.

Od wielu lat Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim realizuje program Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „**Opieka 75+**”. W 2024 r. usługami opiekuńczymi z programu objęto 21 osób w wieku powyżej 75 roku życia z Gminy Kamień Krajeński (wykonano 5715,5 godzin usług). Dotacja na ten cel wyniosła 84 412,00 zł.

Gmina Kamień Krajeński w 2025 r. przystąpiła do realizacji Programu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn.: „**Korpus Wsparcia Seniorów**” Moduł II. Realizatorem zadania jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim.

Celem jest poprawa bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania 30 mieszkańców Gminy Kamień Krajeński w wieku 60 lat i więcej, poprzez zwiększenie dostępu do tzw. „opieki na odległość”. W ramach Programu uczestnikom zapewniony zostanie dostęp do tzw. opasek bezpieczeństwa.

2.10. KULTURA i BIBLIOTEKI

Bazę **Miejsko - Gminnego Ośrodka Kultury w Kamieniu Krajeńskim** stanowią następujące placówki:

- Miejsko- Gminny Ośrodek Kultury w Kamieniu Krajeńskim,
- Wiejski Dom Kultury w Płociczu,
- Wiejski Dom Kultury w Dąbrówce,
- Świetlica Wiejska w Witkowie,
- Świetlica Wiejska w Orzełku,
- Świetlica Wiejska w Obkasie,
- Świetlica Wiejska w Dużej Cerkwicy,
- Świetlica Wiejska w Małej Cerkwicy,
- Świetlica Wiejska w Dąbrowie,
- Świetlica Wiejska w Zamartem,

- Amfiteatr nad jeziorem Mochel

W 2024 r. w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Kamieniu Krajeńskim funkcjonowały następujące koła, sekcje i zespoły:

- sekcja plastyczna „Wena” - 9 osób,
- 2 grupy zajęć kreatywnych dla dzieci Klub Magicznej Kredki – 16 osób,
- 3 grupy taneczne – 39 osoby,
- nauka gry na gitarze – 5 osób,
- zajęcia modelarskie - 7 osób

Grupy, które nie były organizowane przez MGOK:

- joga – ok. 12 osób

W 2024 r. w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Kamieniu Krajeńskim zorganizowano następujące wydarzenia:

- Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy wraz z koncertem,
- zajęcia feryjne dla dzieci zakończone balem przebierańców,
- seanse filmowe bajki "Między nami żywiołami",
- koncert z okazji Dnia Kobiet "A Duo",
- "Res publica" koncert z okazji 3 maja,
- Dzień Dziecka, Rodziny i Szkoły,
- pokaz grup tanecznych "Roztańczony Kamień",
- wystawa prac plastycznych dzieci z Klubu Magicznej Kredki: "Kolory wyobraźni" oraz rozstrzygnięcie konkursu plastycznego "Zielono mi",
- "Boogie on tour"- koncert Boogie Boys i Szulerów,
- stand-up Koby Dąbrowskiego,
- koncert zespołu Krajna,
- koncert "Młodzi śpiewają Maanam",
- wydarzenie "Chillout nad Mochlem",
- koncert "Lubin w amfiteatrze",
- koncerty lokalnych zespołów "Mocne granie",
- "Follow Rivers"-koncert,
- Narodowe Czytanie (współpraca ze szkołą),

- koncert Emilii Pawłowskiej,
- obchody 11 listopada (współpraca z UM)
- spektakle "Owieczka Bella",
- zajęcia teatralne, wokalne, kreatywne, modelarskie w ramach projektu,
- wyjazd do kina w Chojnicach,
- Mikołajki na rynku (współpraca z innymi instytucjami),
- seans filmowy "Trefliki",
- Jarmark Świąteczny (współpraca z innymi instytucjami),
- konkurs plastyczny dla dzieci "Zielono mi".

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kamieniu Krajeńskim zrealizował także projekty:

1. „Fajrowanie z sosodami na Krajnie” (Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi). Projekt polegał na organizacji wiejskich potańcówek w Płociczu i Dąbrówce. Podczas wydarzenia wystąpiły takie zespoły jak: Zespół Pieśni i Tańca Bławatki, Lutowianie, Modraki oraz Krëbane.
2. "Od przedszkola do Opola" (Ministerstwo Edukacji Narodowej). Projekt polegał na organizacji warsztatów modelarskich, wokalnych, teatralnych, plastycznych (30h), warsztatów edukacji teatralnej (8h), 2 wyjazdów (Łódź, Chojnice), spotkania z Mikołajem oraz 3 spektakli na sali widowiskowej w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury. Wszystkie te zadania skierowane były do dzieci w wieku przedszkolnym.

W celu podniesienia jakości usług w 2024 w MGOK przeprowadzono remont sali muzycznej (malowanie ścian, położenie wykładziny, wymiana instalacji elektrycznej, zakup paneli akustycznych). Ponadto zrealizowano zadania w placówkach: odnowienie sali w świetlicy wiejskiej w Małej Cerkwicy, remont całkowity łazienek w Wiejskim Domu Kultury w Płociczu, odmalowanie sali i wymiana oświetlenia w dużej sali świetlicy Witkowo.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Kamieniu Krajeńskim jest samodzielną instytucją kultury posiadającą osobowość prawną, wpisaną do rejestru kultury. Biblioteka posiada Filię Biblioteczną w Dąbrówce oraz Punkt Biblioteczny w Radzimiu.

Księgozbiór Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Kamieniu Krajeńskim liczył na dzień 31.12.2024 r. 36 793 egzemplarze. W 2024 roku przybyło 1 141 egzemplarzy, w tym 702 w wyniku zakupu.

W 2024 roku Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Kamieniu Krajeńskim zarejestrowała 607 użytkowników korzystających z oferty Biblioteki. 556 osób było aktywnymi czytelnikami. 4810 osób odwiedziło Bibliotekę i wypożyczyło 9154 egzemplarzy książek i czasopism. Na miejscu udostępniono 131 jednostek.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Kamieniu Krajeńskim oferuje również czytelnikom dostęp do zbiorów elektronicznych w ramach konsorcjum. W 2024 r. z LEGIMI skorzystało 10 osób, które wypożyczyły 1313 egzemplarzy e-booków oraz 123 audiobooków.
W listopadzie 2024 roku Biblioteka wycofała się z udziału w konsorcjum LEGIMI i przeszła do EmpikGo. Przez okres 2 miesięcy czytelnicy wypożyczyli 97 e-booków oraz 52 audiobooki.

Programy i projekty realizowane przez Miejsko-Gminną Bibliotekę Publiczną w Kamieniu Krajeńskim w 2024 r. były następujące:

1. **Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025** Priorytet 1. Poprawa oferty bibliotek publicznych. Kierunek Interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych – w ramach tego działania Biblioteka pozyskała kwotę 10 000 zł, za którą zakupiła 278 egzemplarzy książek, głównie z beletrystyki oraz opłaciła dostęp do 10 kodów do EmpikGo za kwotę 1764 zł.
2. **Mała Książka – Wielki Człowiek** – kontynuacja projektu z 2019 r. Skierowany on jest do dzieci w wieku przedszkolnym. Dzięki udziałowi w programie wzrosła liczba czytelników w tej grupie wiekowej. Dzieci po rozpoczęciu przygody z czytaniem i kontaktu z książką wyrobią sobie nawyk korzystania z Biblioteki. Zaczną traktować ją jako miejsce, w którym czują się swobodnie i bezpiecznie. Wspólne czytanie książek z rodzicami wpłynie na zacieśnienie więzi rodzinnych, a otrzymanie przez dziecka imiennego dyplomu będzie okazją do świętowania czytelniczego sukcesu. Książka, którą otrzymali na własność, może stać się impulsem do założenia własnej biblioteczki. Udział w projekcie jest bezpłatny, a jego organizatorem jest Instytut Książki.
3. **Wakacyjna przygoda** – projekt realizowany dzięki współpracy z Kamieńskim Towarzystwem Kulturalnym, dofinansowany z Powiatu Sępoleńskiego w kwocie 1200 zł. Zakładał on organizację zajęć dla dzieci w okresie od lipca do sierpnia 2024 r. Zorganizowano szereg ciekawych zajęć ruchowych i ogólnorozwojowych. Atrakcją była wizyta teatru (młodsze dzieci) oraz wyjazd do kina (dzieci starsze).

4. **Krajna – znana i kochana** – projekt realizowany dzięki współpracy z Kamieńskim Towarzystwem Kulturalnym, dofinansowany w ramach programu Działaj Lokalnie, skierowany do seniorów i związany z ogólnie pojętą kulturą Krajny. Osoby uczestniczące w zajęciach nauczyły się malować haft krajeński (na deskach, na torbach i na ceramice) oraz poznały zwyczaje krajeńskie i gwarę orzelską. Stowarzyszenie pozyskało kwotę 1800 zł.

Działalność upowszechnieniowa Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Kamieniu Krajeńskim realizowana nie tylko w 2024 r. ale również w części przypadków w latach poprzednich opierała się o następujące działania, takie jak:

- comiesięczne spotkania Kółka Robótek Ręcznych,
- comiesięczne spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki oraz Dyskusyjnego Klubu Książki „Senior”,
- nauka języka angielskiego dla seniorów,
- kurs komputerowy dla seniorów,
- wizyta Zuchów w Bibliotece i Izbie Historyczno-Regionalnej,
- wizyta grupy przedszkolnej „Misiaki” z okazji Święta Kubusia Puchatka,
- organizacja zajęć dla dzieci w okresie ferii pod nazwą „Krajeńskie Ferie Zimowe”,
- odwiedziny grupy przedszkolnej „Jagódki”,
- odwiedziny klasy 1b z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Kamieniu Krajeńskim,
- odwiedziny klasy 1 i 2 ze Szkoły Podstawowej w Nieżychowicach,
- spotkanie autorskie z Władysławem Dobberem,
- udział w ogólnopolskiej akcji Żonkile (kl. 8, 3a i seniorzy),
- wizyta bibliotekarki w grupie przedszkolnej „Tygryski” w Płociczu,
- wizyta grupy przedszkolnej ze Szkoły Podstawowej w Zamartem,
- Spotkanie autorskie z Dorotą Milli,
- odwiedziny klasy 2a z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Kamieniu Krajeńskim,
- wizyta grupy przedszkolnej „Smerfy”,
- Dzień Dziecka,
- odwiedziny klasy 1a z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Kamieniu Krajeńskim,
- odwiedziny klas 4 i 6 ze Szkoły Podstawowej w Zamartem,
- zajęcia dla dzieci w okresie wakacji w ramach projektu „Wakacyjna przygoda”,

- Quilling day i Creative day – zajęcia dla dzieci w okresie wakacyjnym,
- wieczorki filmowe (dla dzieci w wieku 6-8 lat, 9-12 lat, 13-17 lat oraz dla dorosłych),
- „Krajna – znana i kochana” – zajęcia z haftem krajeńskim, zwyczajami i gwarą orzelską dla seniorów,
- spotkanie autorskie z Waldemarem Cichoniem (uczniowie kl. 2 z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Kamieniu Krajeńskim oraz klas 1-3 ze Szkoły Podstawowej w Dużej Cerkwicy),
- spotkanie autorskie z Barbarą Wysoczańską,
- spotkanie autorskie z Marcinem Pałaszem (uczniowie klas 3 z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Kamieniu Krajeńskim),
- Narodowe Czytanie 2024 (współorganizacja z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Kultury w Kamieniu Krajeńskim, Domem Pomocy Społecznej im. św. Anny w Kamieniu Krajeńskim oraz Zespołem Szkolno-Przedszkolnym w Kamieniu Krajeńskim),
- organizacja Ogólnopolskiego Dnia Głośnego Czytania,
- wizyta grupy przedszkolnej „Słoneczka”,
- organizacja Halloween (dzieci w wieku 10-12 lat),
- spotkanie autorskie z Sandrą Cichą,
- wizyty grupy przedszkolnej „Jagódki” z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Kamieniu Krajeńskim oraz grup przedszkolnych ze Szkoły Podstawowej w Zamartem z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia,
- spotkanie autorskie z Markiem Michalakiem (uczniowie klas 4-8 z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Kamieniu Krajeńskim),
- mikołajkowe strojenie choinki,
- wizyta grupy przedszkolnej ze Szkoły Podstawowej w Zamartem,
- odwiedziny klas 2 i 4a z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Kamieniu Krajeńskim.

Wszystkie działania realizowane przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Kamieniu Krajeńskim mają za zadanie zachęcić mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w kulturze i korzystania z bibliotek. Głównym celem instytucji jest promowanie czytelnictwa, ale również istotnym jest by biblioteki stawały się miejscem spotkań, gdzie można zdobywać wiedzę, rozwijać swoje pasje, zainteresowania oraz korzystać z szeroko pojętej kultury, w związku z czym

biblioteka stale wzbogaca swoją ofertę, dostosowując ją do potrzeb mieszkańców Gminy. Dane w ujęciu wieloletnim przedstawiono w tabeli.

Tabela 7. Dane dotyczące bibliotek i czytelnictwa na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim

Oceniany parametr	Rok					Różnica w latach 2019-2023 (wzrost / spadek)
	2019	2020	2021	2022	2023	
księgozbiór (liczba woluminów)	33 814	34 608	34 581	35 440	36 580	+2 766
zbiory specjalne (sztuk)	174	186	212	212	213	+39
biblioteki publiczne na 10 tys. ludności (liczba obiektów)	3,0	3,0	3,0	3,1	3,1	+0,1
ludność (liczba osób) na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)	2 234	1 107	938	928	808	-1 426
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności (liczba woluminów)	5 046,1	5 208,9	5 269,1	5 455,7	5 659,0	+612,9
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach (liczba woluminów)	17,2	19,5	18,3	16,7	16,3	-0,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Kamieniu Krajeńskim w 2024 roku wykazała się dynamicznym rozwojem, znacznym wzrostem liczby czytelników oraz różnorodnością działań kulturalno-edukacyjnych. Dzięki nowej siedzibie oraz zaangażowaniu pracowników, biblioteka staje się ważnym centrum życia kulturalnego, co przyczynia się do integracji społeczności lokalnej oraz promowania czytelnictwa.

Biblioteka aplikuje na bieżąco do ogłaszanych programów.

Plany. Celem głównym jest dążenie do tego, aby Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Kamieniu Krajeńskim stawała się dla mieszkańców miejscem promującym czytelnictwo, kulturę, edukację i integrację społeczną, łącząc tradycję z nowoczesnością. Niezbędne jest, aby nadążać za zmieniającą się rzeczywistością jako atrakcyjna instytucja kultury oraz m.in:

- dysponować nowoczesnym sprzętem komputerowym i multimedialnym,
- na bieżąco uzupełniać księgozbiór o nowości wydawnicze, w tym audiobooki, ebooki, kody dostępu do platform cyfrowych,

- organizować więcej wydarzeń z udziałem autorów, aktorów, artystów, promujących kulturę,
- organizować warsztaty, kursy i zajęcia podnoszące kwalifikacje dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów (np. warsztaty cyfrowe, rękodzieła, kulinarne, taneczne, muzyczne, wokalne, aktorskie itp.,
- organizować kreatywne zajęcia dla dzieci, rozwijające wyobraźnię i umiejętności manualne,
- podejmować inicjatywy w zakresie rozwoju kompetencji cyfrowych.

Realizacja tej strategii wymaga zaangażowania, współpracy i odpowiednich środków finansowych. Kluczowe jest systematyczne diagnozowanie potrzeb mieszkańców oraz elastyczność w dostosowywaniu oferty. Pracownicy Biblioteki dążą do tego, aby Miejsko-Gminna Biblioteka w Kamieniu Krajeńskim była nie tylko miejscem wypożyczania książek, ale prawdziwym centrum kultury, edukacji i spotkań społecznych, które z dumą będzie służyć mieszkańcom przez najbliższe dekady. W najbliższych latach konieczne będzie:

- pozyskanie dodatkowych środków finansowych z funduszy unijnych, programów lokalnych i innych źródeł,
- optymalne wykorzystanie obecnych zasobów, w tym współpraca z organizacjami i instytucjami działającymi na terenie Gminy.

2.11. SPORT i REKREACJA

Na terenie Gminy Kamień Krajeński działa klub LKS Kamionka (2 sekcje: piłki nożnej i siatkówki; łącznie 165 członków) oraz zarejestrowanych jest 8 kół LZS (Płocicz, Dąbrowa, Orzełek, Obkas, Zamarte, Dąbrówka, Mała Cerkwica, Witkowo), które grają w Lidze Powiatowej zajmując czołowe miejsca. W rozgrywkach występuje około 200 zawodników.

Bazę sportową na terenie Gminy Kamień Krajeński tworzą:

- hala sportowa w Kamieniu Krajeńskim,
- sala sportowa w Dużej Cerkwicy,
- sale gimnastyczne w Kamieniu Krajeńskim i w Zamartem,
- 1 stadion w Kamieniu Krajeńskim,
- 9 boisk piłkarskich,
- kompleks boisk Orlik (boisko do piłki nożnej, boisko wielofunkcyjne),

- boisko wielofunkcyjne przy hali sportowej w Kamieniu Krajeńskim,
- boiska wielofunkcyjne nad jeziorem Mochel w Kamieniu Krajeńskim (4 boiska do siatkówki plażowej, boisko do plażowej piłki nożnej),
- siłownie zewnętrzne – plaża, osiedle Sienkiewicza w Kamieniu Krajeńskim, teren przy szkole w Zamartem oraz teren rekreacyjny w Radzimiu, pojedyncze urządzenia zamontowane w Płociczu, Orzełku, Dąbrówce; siłownia w parku miejskim w Kamieniu Krajeńskim oraz na terenie rekreacji w Dużej Cerkwicy,
- boiska mniejsze przy szkołach i w sołectwach (Witkowo, Jerzmionki, Niwy, Obkas, Radzim).

Korzystanie z kompleksu boisk ,,Orlik 2012’’ jest bezpłatne i ogólnodostępne dla mieszkańców Gminy Kamień Krajeński. W 2024 r. obiekt był dostępny dla mieszkańców od 1 marca do 30 listopada. Opiekę nad ćwiczącymi sprawował animator, który organizował zajęcia sportowe, turnieje i liczne imprezy. W godzinach od 8:00-14:00 odbywały się tam zajęcia wychowania fizycznego dla uczniów szkoły podstawowej. Od poniedziałku do piątku na obiekcie organizowane były treningi piłkarskie drużyn klubu LKS ,,Kamionka’’, drużyn LZS oraz niezrzeszonych grup mieszkańców gminy.

Dużą grupę odwiedzających obiekt sportowy stanowiły również osoby korzystające z kortu tenisowego oraz boisk do koszykówki. Na Orliku zorganizowany został coroczny Deblowy Turniej Tenisa Ziemnego, Dzień Dziecka na sportowo, Narodowy Dzień Sportu.

Na terenie Gminy Kamień Krajeński corocznie organizowane są liczne wydarzenia sportowe. W 2024 r. były to: zawody pływackie, treningi poszczególnych grup szkoleniowych, osób indywidualnych, imprezy sportowe: Gminna Liga Futsalu, turnieje halowej piłki nożnej, turniej plażowej piłki nożnej, Gminna Liga Futsalu w Kamieniu Krajeńskim.

2.12. OCHRONA ZDROWIA

Świadczenia zdrowotne na terenie Gminy Kamień Krajeński realizuje jednostka organizacyjna jaką jest Samodzielna Publiczna Miejsko-Gminna Przychodnia w Kamieniu Krajeńskim (ul. Wyspiańskiego 2, 89-430 Kamień Krajeński).

Zakład został utworzony w celu zapewnienia na zasadach powszechnej dostępności świadczeń zdrowotnych podstawowej, stomatologicznej i specjalistycznej opieki zdrowotnej.

Liczba pacjentów zadeklarowanych na aktywną listę POZ na dzień 31.12.2024 r.

- lekarz rodzinny – 4516 pacjentów,
- pielęgniarka – 4656 pacjentów,
- położna – 2196 pacjentów,
- pielęgniarka szkolna – 562 uczniów

Przychodnia na dzień 31.12.2024 r. zatrudniała 15 pracowników na umowę o pracę oraz 3 lekarzy na umowie cywilno-prawnej. Aby ocenić rozmiar udzielanych świadczeń zdrowotnych warto zauważyć, że w 2024 r. liczba porad lekarza podstawowej opieki zdrowotnej wyniosła 51 833 (197 wizyt domowych). Ponadto liczna przyjętych pacjentów była następująca:

- 663 – w poradni ginekologiczno-położniczej,
- 3105 w poradni stomatologicznej,
- 805 – fizykoterapia,
- 8715 – zabiegi pielęgniarskie w gabinecie,
- 6503 – zabiegi pielęgniarskie w domu.

Świadczenia zdrowotne z zakresu nocnej świątecznej (ambulatoryjne i wyjazdowe) dla pacjentów świadczy Szpital Powiatowy Novum-Med. w Więcborku.

III. SFERA GOSPODARCZA

3.1. AKTYWNOŚĆ PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2024 r. na terenie Gminy Kamień Krajeński prowadziły działalność 583 podmioty gospodarki narodowej. Dominują podmioty małe, zatrudniające maksymalnie 9 osób – takich podmiotów jest 562. W sektorze prywatnym działa 613 podmiotów gospodarki narodowej.

Dominują podmioty związane z budownictwem (sekcja „F” Polskiej Klasyfikacji Działalności – 126 podmiotów). Liczne są podmioty związane z handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych (sekcja „G” PKD – 104 podmioty) oraz działalnością związaną z obsługą rynku nieruchomości (sekcja „L” PKD – 70 podmiotów).

Dane statystyczne dotyczące podmiotów gospodarczych w ujęciu wieloletnim zestawiono w tabeli.

Tabela 8. Dane o aktywności podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim

Wyszczególnienie	Rok				
	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba podmiotów gospodarki narodowej ogółem wg PKD	547	573	583	582	583
Liczba podmiotów gospodarki narodowej działających w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie	22	23	23	20	19
Liczba podmiotów gospodarki narodowej działających w przemyśle i budownictwie	166	174	185	188	183
Liczba podmiotów gospodarki narodowej działających w pozostałych działach gospodarki	359	376	375	374	381
Liczba podmiotów gospodarki narodowej zatrudniających do 9 osób włącznie	527	554	565	563	562
Liczba podmiotów gospodarki narodowej zatrudniających 10-49 osób	17	17	16	17	19
Liczba podmiotów gospodarki narodowej zatrudniających 50-249 osób	3	2	2	2	2
sektor publiczny - ogółem	8	8	8	8	9
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	5	5	5	5	5
sektor publiczny - spółki handlowe	0	0	0	0	1
sektor prywatny - ogółem	554	577	600	615	613
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	503	527	546	564	555
sektor prywatny - spółki handlowe	15	14	17	19	20
sektor prywatny - fundacje	0	0	0	1	1
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	10	10	10	10	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Dane wskaźnikowe o podmiotach gospodarczych w ujęciu wieloletnim zestawiono w tabeli.

Tabela 9. Wskaźniki dotyczące aktywności gospodarczej na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim

Wyszczególnienie	Rok				
	2020	2021	2022	2023	2024
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	816	862	888	896	902

Wyszczególnienie	Rok				
	2020	2021	2022	2023	2024
podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	82	86	89	90	90
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	136,6	145,2	150,7	154,4	157,1
podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 49 osób na 10 tys. mieszkańców	4,5	3	3	3,1	3,1
podmioty MŚP (0-249 pracujących) na 10 tys. mieszkańców	816	862	888	896	902
podmioty gospodarcze w sekcjach J-N na 1000 mieszkańców	17,5	18,2	19	19,2	19,5
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	49	72	56	66	56
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności	4,89	7,2	5,6	6,59	5,56
nowo zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej w sektorze prywatnym na 10 tys. mieszkańców	49	69	47	66	54
podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	82	122	96	114	97
nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	0	0	0	6	5
nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	0	0	0	0,61	0,46
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	19	24	44	52	39
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	585	623	635	634	630
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	58	62	64	63	63
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 tys. osób w wieku produkcyjnym	9 790	10 494	10 778	10 928	10 967
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	9,79	10,49	10,78	10,93	10,97
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą nowo zarejestrowane w relacji do wyrejestrowanych w rejestrze REGON	300	287,5	107,1	106,5	116

Wyszczególnienie	Rok				
	2020	2021	2022	2023	2024
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	3,43	3,46	3,5	3,85	4,33
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	34	35	35	38	43
instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej	1 352,8	1 291,4	1 303,6	1 391,8	1 389,4
udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON	2,4	2,8	5	5,8	4,3
udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora medycznego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem	0	6,25	5,41	0	2,78
udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem	0	6,25	5,41	4,65	2,78
udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem	71,7	72,3	71,5	70,8	69,8
udział podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących do 9 osób w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON	96,3	96,7	96,9	96,7	96,4
udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej	4,2	4	3,9	4,3	4,8
podmioty gospodarki narodowej działające w sektorze rolno-spożywczym	4	3	3	3	3
udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym	9,8	10,5	10,8	10,9	11
podmioty gospodarcze w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R) na 1000 ludności	24,8	26,5	27,9	28	28,2
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności	0	0	1,5	1,5	1,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

3.2. BEZROBOCIE

Zadania samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy wykonuje powiatowy urząd pracy wchodzący w skład powiatowej administracji zespolonej. Katalog zadań określony został w art. 9 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Powiatowy Urząd Pracy w Sępólnie Krajeńskim podejmuje próby aktywizacji wszystkich zarejestrowanych osób bezrobotnych, które spełniają kryteria dostępu do danej formy wsparcia np. pośrednictwo pracy, staże, roboty publiczne, dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej itd. Wszelkie programy / projekty PUP realizuje dla całego powiatu bez ograniczenia do poszczególnych gmin.

Główne obszary i cele działań tut. Urzędu Pracy zostały określone w **Powiatowym Programie Przeciwdziałania Bezrobociu, Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2021-2025** przyjętym Uchwałą nr XXXVI/164/2021 Rady Powiatu w Sępólnie Krajeńskim z dnia 24 czerwca 2021 r.

Dane statystyczne w zakresie bezrobocia w latach 2020-2024 przedstawiono w tabeli.

Tabela 10. Dane o bezrobociu na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim

Wyszczególnienie osób bezrobotnych		Rok				
		2020	2021	2022	2023	2024
Bezrobotni zarejestrowani ogółem		**324**	**293**	**281**	**282**	**292**
Bezrobotni zarejestrowani ogółem, w tym:	poprzednio pracujący	308	276	263	266	271
	w tym zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy	13	10	13	13	13
	z prawem do zasiłku	70	65	61	64	60
	osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	14	5	21	10	19
	posiadający gospodarstwo rolne	4	4	0	3	2
	bez kwalifikacji zawodowych	118	104	100	94	96
	bez doświadczenia zawodowego	40	35	34	28	37
	kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	0	0	0	0	0

Wyszczególnienie osób bezrobotnych		Rok				
		2020	2021	2022	2023	2024
Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym:	do 30 roku życia	84	68	76	75	90
	w tym do 25 roku życia	50	34	44	45	52
	długotrwale bezrobotne	181	175	149	156	171
	powyżej 50 roku życia	87	75	67	66	60
	korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej	0	0	9	0	0
	posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	76	79	72	69	68
	posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	0	1	1	1	3
	niepełnosprawni	9	10	10	16	9
Liczba miesięcy pozostawania bez pracy	do 1	41	26	52	35	41
	1-3	49	59	48	42	42
	3-6	29	20	30	41	36
	6-12	58	41	25	46	35
	12-24	64	49	34	35	50
	powyżej 24	83	98	92	83	88
Wiek bezrobotnych	18-24	50	34	44	45	52
	25-34	76	77	66	60	67
	35-44	76	74	71	77	85
	45-54	59	55	51	63	53
	55-59	42	32	27	24	22
	60 lat i więcej	21	21	22	13	13
Wykształcenie bezrobotnych	wyższe	17	17	16	13	18
	policealne i średnie zawodowe / branżowe	54	50	52	48	57
	średnie ogólnokształcące	29	27	17	26	27
	zasadnicze zawodowe / branżowe	117	112	107	117	113
	gimnazjalne / podstawowe i poniżej	107	87	89	78	77
Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji	ogółem	158	179	213	169	130
	subsydiowane	123	148	170	143	117
	zatrudnienie lub inna praca zarobkowa	117	141	156	123	98

Wyszczególnienie osób bezrobotnych		Rok				
		2020	2021	2022	2023	2024
zawodowej zgłoszone w okresie	miejsca aktywizacji zawodowej	41	38	57	46	32
Podjęcia pracy w okresie	ogółem	322	353	364	335	291
	w tym pracy subsydiowanej	102	141	129	117	95
Staże i szkolenia	rozpoczęcia staży	31	27	43	31	19
	rozpoczęcia szkoleń	3	5	16	12	5

Źródło: dane otrzymane od Powiatowego Urzędu Pracy w Sępólnie Krajeńskim

W ocenie PUP w Sępólnie Krajeńskim istotnymi przyczynami bezrobocia w powiecie sępoleńskim są:

- mała liczba zakładów pracy,
- ograniczona liczba ofert pracy, głównie dla kobiet,
- niedopasowanie kwalifikacji do ofert zgłaszanych przez pracodawców,
- sezonowość prac w niektórych branżach,
- wysokie koszty pracy dla pracodawców,
- wysokość pomocy socjalnej w odniesieniu do najniższego wynagrodzenia,
- bariery wynikające z konieczności sprawowania opieki nad małymi dziećmi / osobami starszymi (dotyczy szczególnie kobiet),
- bariery wynikające z ograniczeń komunikacyjnych.

PUP w Sępólnie Krajeńskim podejmuje działania łagodzące skutki bezrobocia głównie w ramach realizacji założeń „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Bezrobociu, Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2021-2025”, poprzez wyrównywanie szans na rynku pracy, w szczególności:

- zapewnienie środków finansowych na realizację programów rynku pracy i zwiększenie w efekcie dostępności programów rynku pracy,
- pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych na aktywizację osób bezrobotnych z Funduszu Pracy, EFS i PFRON,
- promocja i realizacja kompleksowego wsparcia obejmującego usługi i instrumenty rynku pracy,
- utrzymanie działań aktywizacyjnych w okresie jesienno-zimowym,

- pozyskiwanie ofert pracy oraz organizowanie giełd pracy,
- zwiększenie dostępności ofert pracy poprzez szerokie rozpowszechnianie aktualnych propozycji zatrudnienia,
- publikacja na Centralnej Bazie Ofert Pracy, stronie internetowej PUP, tablicy ogłoszeń PUP, informacja w trakcie wizyt w urzędzie pracy,
- realizacja badań i analiz mających na celu określenie potrzeb pracodawców w kontekście zapotrzebowania ilościowego i jakościowego pracowników (umiejętności, kwalifikacje) np. Barometr Zawodów,
- realizacja szkoleń opartych o programy zgodne ze standardami kwalifikacji zawodowych; szkolenia realizowane są w formie kursów umożliwiających lub ułatwiających osobom bezrobotnym podjęcie pracy.

Utrudnieniem w realizacji zadań na rzecz łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych są ograniczone środki finansowe.

Ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia zastąpiła dotychczas obowiązującą ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Nowe przepisy przewidują szereg form pomocy kierowanych do bezrobotnych, poszukujących pracy i osób niezarejestrowanych. W szczególności przewidują działania w kierunku rozwoju umiejętności i podnoszenia kwalifikacji, zatrudnienie subsydiowane, wsparcie zatrudnienia osób w szczególnej sytuacji, wspieranie przedsiębiorczości i tworzenia nowych stanowisk pracy. Powyższe elementy zostaną wzięte pod uwagę przy pracach nad nowym Powiatowym Programem Przeciwdziałania Bezrobociu, Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy.

PUP w Sępólnie Krajeńskim otrzymuje środki finansowe na działalność na dany rok i na podstawie przyznanych środków sporządza Roczny Plan Pracy jak również podział środków na poszczególne zadania zaplanowane do realizacji w danym roku, co akceptuje Powiatowa Rada Rynku Pracy. W związku z tym nie ma konkretnych planów dot. zadań planowanych na lata 2026-2036.

3.3. OFERTA INWESTYCYJNA I PROMOCJA GMINY

Gmina Kamień Krajeński jest obszarem o rolniczym charakterze, co bezpośrednio wiąże się z dużym zatrudnieniem w rolnictwie indywidualnym. Gmina podejmuje jednak działania mające na celu przyciągnięcie inwestorów innych branż.

W celach przyciągnięcia inwestorów przygotowane zostały **działki inwestycyjne** nr 469/1 i 469/4, o łącznej powierzchni 24,7649 ha, położone w obrębie ewidencyjnym Kamień Krajeński. Do terenu inwestycyjnego doprowadzona jest sieć wodociągowa i energetyczna. Gmina ma w planie na tym obszarze zastąpić istniejącą kanalizację grawitacyjną nowo wybudowanym systemem i tłocznym. Teren jest objęty wsparciem inwestycyjnym w ramach Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Wybrane parametry działki:

- maksymalna dostępna powierzchnia (w jednym kawałku) – 13,3400 ha,
- kształt działki – nieregularny,
- możliwości powiększenia terenu - możliwość wykupu sąsiedniej nieruchomości od osoby fizycznej,
- właściciel – Gmina Kamień Krajeński,
- obecne użytkowanie – użytkowana rolniczo,
- droga dojazdowa do terenu - droga publiczna kategorii drogi powiatowej nr P 1108, szerokość jezdni 6 m,
- odległość w prostej linii do najbliższej drogi krajowej - 1646 m,
- napięcie przyłącza na terenie działki – 1-60 kV,
- dostępna moc – około 2-15 MW,
- dostępna objętość wody z sieci na terenie działki – 75,73 m^3/dobę,
- dostępna objętość sieci kanalizacyjnej na terenie działki – 284,99 m^3/dobę.

Gmina przekazuje ważne informacje nie tylko gospodarcze, ale również dotyczące innych spraw m.in. przez następujące kanały informacyjne:

1. Biuletyn Informacji Publicznej dostępny pod adresem https://mst-kamien-krajenski.rbip.mojregion.info/.
2. Strona internetowa „Portal informacyjny Miasta i Gminy Kamień Krajeński” dostępny pod adresem https://portal.kamienkr.pl/.

3. Media społecznościowe Facebook dostępne pod adresem https://www.facebook.com/gminakamienkrajenski.
4. Kanał Youtube dostępny pod adresm https://www.youtube.com/channel/UClTbbzo3x8W4zGnYjG3flmw.
5. Aplikacja mobilna „Munipolis” dostępna na https://kamienkrajenski.munipolis.pl/.

Aby dotrzeć do możliwie dużego grona odbiorców Gmina współpraca z mediami:

- Wiadomości Krajeńskie,
- Kanał 10,
- Krajna TV,
- Weekend FM.

Wśród najważniejszych działań o charakterze promocyjnym oraz dotyczącym organizacji wydarzeń można wymienić następujące: dożynki gminno-parafialne, akcja sadzenia drzewek, Bieg Niepodległości, Kamień Pamięci i Wdzięczności, obchody 11 listopada, obchody 14 Lutego, mural, Mikołajki, Jarmark Bożonarodzeniowy, Konkurs „Zielony Kamień”, Konkurs „List do Św. Mikołaja”

Sukcesywnie wydawane są materiały reklamowe i gadżety promocyjne.

3.4. ROLNICTWO

Gmina Kamień Krajeński jest obszarem o rolniczym charakterze, co bezpośrednio wiąże się z dużym zatrudnieniem w rolnictwie indywidualnym. Zasoby gleb opisano w dalszej części niniejszej diagnozy w części przyrodniczej.

Położenie na terenie o stosunkowo wysokiej przydatności rolniczej gleb sprawia, że ekspansja przestrzenna zabudowy musi odbywać się kosztem terenów rolnych. Wskazana jest oszczędność w zajmowaniu nowych terenów rolnych na cele inwestycyjne oraz zachowanie najwartościowszych terenów rolnych dla celów produkcji rolnej.

Fundamentem gwarantowanego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w krajach UE, w tym również Gminy Kamień Krajeński jest Wspólna Polityka Rolna. Cele WPR zorientowane są na rentowność i dochody gospodarstw rolnych, bardziej skuteczną realizację polityki w zakresie ochrony środowiska i klimatu, a także zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.

Przekrojowym celem jest wspieranie wiedzy, innowacji oraz cyfryzacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich.

Zakres tematyczny działań realizowanych przez Powiatowy Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Sępólnie Krajeńskim wynika przede wszystkim z ustawowych zadań i potrzeb zgłaszanych przez odbiorców, ale także z priorytetów określanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Dzięki temu Ośrodek wspiera wdrażanie różnego rodzaju strategii i programów wobec wsi i rolnictwa, np. dotyczącego ochrony klimatu i środowiska, bioasekuracji czy też rozwoju obszarów wiejskich.

Na terenie Gminy Kamień Krajeński ODR w kolejnych latach będzie dążył do realizacji celów szczegółowych tj.

- wspierania godziwych dochodów gospodarstw rolnych i ich odporności w całej UE w celu zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego,
- zwiększenia zorientowania na rynek i konkurencyjność, w tym większego ukierunkowania na badania naukowe, technologię i cyfryzację,
- poprawę pozycji rolników w łańcuchu wartości,
- przyczyniania się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej, a także do zrównoważonej produkcji energii,
- wspierania zrównoważonego rozwoju i wydajnego gospodarowania zasobami naturalnymi, takimi jak: woda, gleba i powietrze,
- przyczyniania się do ochrony różnorodności biologicznej, wzmacnianie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazu,
- przyciągania młodych rolników i ułatwienia rozwoju działalności gospodarczej na obszarach wiejskich,
- promowania zatrudnienia, wzrostu, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki i zrównoważonego leśnictwa,
- poprawę reakcji rolnictwa UE na potrzeby społeczne dotyczące żywności i zdrowia, w tym bezpiecznej, bogatej w składniki odżywcze i zrównoważonej żywności, jak też dobrostanu zwierząt oraz celu przekrojowego: modernizacja sektora poprzez wspieranie i dzielenie się wiedzą, innowacjami i cyfryzacją w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz zachęcanie do ich wykorzystania.

Ponadto wzorem z lat ubiegłych ODR planuje działania w zakresie:

- doradztwa dotyczącego środków ochrony roślin,
- stosowania środków ochrony roślin przy użyciu sprzętu naziemnego przeznaczonego do stosowania tych środków,
- integrowanej produkcji roślin,
- szkoleń dotyczących badania sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin.

W Programie Działaności ODR uwzględnione będą działania w formie doradztwa grupowego oraz zespołów tematycznych, a także działania na rzecz rozwoju sieci gospodarstw demonstracyjnych. Szczególnym, przekrojowym zadaniem, dotyczącym wszystkich obszarów działań ODR, jest wspieranie wymiany i innowacyjności w rolnictwie i na obszarach wiejskich, we współpracy z różnymi podmiotami otoczenia rolnictwa.

3.5. TURYSTYKA[4]

Gmina Kamień Krajeński jest jednostką terytorialną o podwyższonym poziomie atrakcyjności turystycznej. O istniejących walorach widokowych decydują głównie zróżnicowana rzeźba terenu, mozaikowata struktura krajobrazu (powiązana ze zróżnicowaniem gatunkowym drzewostanu) oraz zasoby kultury materialnej.

Wypoczynek w Gminie Kamień Krajeński to doskonały wybór dla aktywnych. Czyste jeziora z przepięknymi piaszczystymi plażami są walorem tego obszaru. Szczególnie godne polecenia są plaże nad jeziorem Mochel i jeziorem Zamarte, gdzie można wypożyczyć sprzęt wodny (kajaki, rowery). Dla amatorów turystyki rowerowej i pieszej przygotowano znakomicie oznakowane szlaki o łącznej długości ponad 80 km.

Wychodząc naprzeciw potrzebom turystów, mieszkańców, aktywnie wypoczywających nad Jeziorem Mochel Urząd Miejski oraz firma PartNet dała możliwość odebrania darmowego sygnału WiFi na całej powierzchni plaży. Dzięki temu konsekwentnie budowany jest wizerunek Kamienia Krajeńskiego jako miasta przyjaznego dla turystów oraz mieszkańców Gminy.

[4] opracowano na podstawie https://portal.kamienkr.pl/index.php/o-miescie/turystyka

3.6. FINANSE GMINY KAMIEŃ KRAJEŃSKI – DOCHODY I WYDATKI

Dochody Gminy Kamień Krajeński w 2024 r. planowane były w kwocie 52 382 230,70 zł.

Ogółem dochody wykonane w 2024 r. wyniosły 51 947 772,75 zł (wykonanie na poziomie 99,17 %). Na dochody Gminy w 2024 r. złożyły się:

- dochody własne (m.in. podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek leśny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych, wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż alkoholu) w kwocie 22 122 096,71 zł,
- dotacje celowe (np. na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, na realizację własnych zadań bieżących gmin) w kwocie 9 194 834,04 zł,
- subwencje (równoważąca, oświatowa, wyrównawcza) w kwocie 20 630 842,00 zł,
- środki z Unii Europejskiej w kwocie 203 425,40 zł.

Plan **wydatków** na 2024 r. wynosił: 59 728 277,23 zł. Wykonanie na dzień 31.12.2024 r. to 55 390 229,66 zł co stanowi 92,74 % planu. Na 31.12.2024 r. w Gminie Kamień Krajeński powstał **deficyt** w kwocie -3 442 456,91 zł.

Łączna kwota zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek wynosi 6 914 967,65 zł.

- kredyty banków komercyjnych – 4 158 752,55 zł,
- pożyczki WFOŚiGW w Toruniu – 2 756 215,10 zł.

Niewymagalne zobowiązania Gminy z tytułu poręczeń pożyczek, kredytów i gwarancji bankowych na dzień 31.12.2024 r. wyniosły 430 032,00 zł (dla Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kamieniu Krajeńskim Sp. z o.o.).

Natomiast dane wieloletnie, w oparciu o statystykę GUS sporządzoną w odniesieniu do klasyfikacji budżetowej przedstawiono poniżej.

Klasyfikacja budżetowa to system usystematyzowanego podziału dochodów i wydatków budżetowych, stosowany w Polsce. Służy do ewidencji, planowania i analizy finansów publicznych. Główny Urząd Statystyczny (GUS) jest odpowiedzialny za jej prowadzenie i aktualizację. Klasyfikacja budżetowa dzieli wydatki i dochody na działy, rozdziały i paragrafy.

Działy to ogólne kategorie działalności, np. oświata, kultura, ochrona zdrowia. Rozdziały stanowią bardziej szczegółowy podział, np. w dziale "Oświata" mogą być rozdziały dotyczące

szkolnictwa podstawowego, średniego, wyższego. Paragrafy to najniższy poziom klasyfikacji, określający konkretne rodzaje dochodów i wydatków, np. wynagrodzenia, zakupy materiałów i energii, dotacje.

Klasyfikacja budżetowa jest istotna dla:

- sprawozdawczości budżetowej: umożliwia jednolite ujmowanie operacji finansowych w budżetach państwa, samorządów i innych jednostek sektora finansów publicznych,
- analiz finansowych - pozwala na porównywanie danych z różnych okresów i jednostek, identyfikowanie trendów i problemów w finansach publicznych,
- planowania budżetowego - pomaga w ustalaniu priorytetów wydatkowych i planowaniu dochodów,
- kontroli finansowej - umożliwia sprawdzanie prawidłowości wydatkowania środków publicznych.

Klasyfikacja budżetowa jest regularnie aktualizowana przez GUS, aby odzwierciedlać zmieniające się potrzeby i uwarunkowania w finansach publicznych.

W kolejnych dwóch tabelach przedstawiono **dochody i wydatki budżetu Gminy Kamień Krajeński** za ostatnie dostępne w GUS pięciolecie. Uwzględniono wszystkie działy budżetowe wykazane w sprawozdawczości, co składa się na sumę dochodów i wydatków.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego **wysokość dochodów budżetu Gminy Kamień Krajeński w przeliczeniu na jednego mieszkańca** była następująca:

- 4 898,04 zł w 2019 r.,
- 5 370,55 zł w 2020 r.,
- 6 156,52 zł w 2021 r.,
- 6 978,53 zł w 2022 r.,
- 6 734,06 zł w 2023 r.

W zakresie dochodów Gminy Kamień Krajeński zaznacza się wyraźny ich wzrost. W roku 2020 suma dochodów wyniosła 36 208 277,23 zł, natomiast w roku 2024 było to już 51 947 772,75 zł. Najwyższy udział procentowy w badanym pięcioleciu miały dochody w następujących działach budżetowych:

- Dział 758 - Różne rozliczenia,

- Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem,
- Dział 855 – Rodzina.

Statystyki wieloletnie przedstawiono w tabeli. Podano również średni udział dochodów w dziale budżetowym w ogóle dochodów w analizowanych latach.

Tabela 11. Dochody budżetowe Gminy Kamień Krajeński wg działów budżetowych w ujęciu wieloletnim

Dział budżetowy	Kwota dochodów w danym roku (zł)					Średni udział (%) w ogóle dochodów
	2020	2021	2022	2023	2024	
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	1 018 461,95	2 200 566,37	1 111 206,45	1 705 701,55	1 770 628,75	3,56
Dział 020 - Leśnictwo	2 000,00	4 250,00	8 191,00	5 000,00	3 450,00	0,01
Dział 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,00	0,00	603 870,34	214 180,70	0,00	0,37
Dział 600 - Transport i łączność	482 987,50	830 275,39	1 298 600,75	3 512 786,57	3 808 278,46	4,53
Dział 630 - Turystyka	123 222,41	217 036,55	147 241,02	176 517,56	148 147,44	0,37
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	703 889,35	936 033,62	1 506 432,30	1 131 236,22	1 042 659,33	2,43
Dział 710 - Działalność usługowa	1 000,00	13 312,56	1 000,00	14 000,00	5 000,00	0,02
Dział 720 - Informatyka	0,00	0,00	0,00	0,00	166 010,51	0,08
Dział 750 - Administracja publiczna	209 388,61	277 918,04	735 116,74	524 479,24	383 471,33	0,97
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	75 980,00	2 379,00	2 371,00	94 375,00	191 474,99	0,17
Dział 752 - Obrona narodowa	0,00	0,00	0,00	149 845,31	0,00	0,07
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	8 563,27	38 437,55	391 465,50	204 978,81	9 325,51	0,30
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	7 715 141,67	8 033 684,02	10 589 830,35	8 168 175,47	9 447 659,26	20,05

Dział budżetowy	Kwota dochodów w danym roku (zł)					Średni udział (%) w ogóle dochodów
	2020	2021	2022	2023	2024	
Dział 758 - Różne rozliczenia	12 320 298,44	13 757 348,57	13 240 345,10	17 211 134,74	21 047 911,04	35,38
Dział 801 - Oświata i wychowanie	802 575,84	628 854,31	700 469,59	922 663,77	1 340 969,96	2,00
Dział 851 - Ochrona zdrowia	0,00	35 499,67	500 000,00	0,00	0,00	0,24
Dział 852 - Pomoc społeczna	606 488,87	577 387,31	1 274 586,88	786 257,56	1 422 034,75	2,13
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	14 600,43	0,00	4 853 381,22	26 011,97	10 155,33	2,24
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	140 927,40	127 624,00	97 678,40	74 018,80	48 099,60	0,22
Dział 855 - Rodzina	10 511 589,23	10 357 782,72	6 214 654,50	3 855 201,62	4865 728,33	16,33
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 443 180,26	2 844 465,32	2 389 685,22	5 124 968,64	5448 543,63	7,87
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	27 982,00	187 300,60	413 126,62	49 283,47	788 133,53	0,67
Dział 926 - Kultura fizyczna	0,00	0,00	0,00	2 376,93	0,00	0,00
SUMA	**36 208 277,23**	**41 070 155,60**	**46 079 252,98**	**43 953 193,93**	**51 947 772,75**	**100**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS oraz Raportu o stanie Gminy Kamień Krajeński za 2024 r.

W zakresie wydatków Gminy Kamień Krajeński również zaznacza się wyraźny ich wzrost. W roku 2020 suma wydatków wyniosła 35 291 066,59 zł, natomiast w roku 2024 było to już 55 390 229,66 zł.

Najwyższy udział procentowy w badanym pięcioleciu miały wydatki w następujących działach budżetowych:

- Dział 801 - Oświata i wychowanie,
- Dział 855 – Rodzina,
- Dział 750 - Administracja publiczna,
- Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska.

Statystyki wieloletnie przedstawiono w tabeli. Podano również średni udział wydatków w danym dziale budżetowym w ogóle wydatków w analizowanych latach.

Tabela 12. Wydatki budżetowe Gminy Kamień Krajeński wg działów budżetowych w ujęciu wieloletnim

Dział budżetowy	Kwota wydatków w danym roku (zł)					Średni udział (%) w ogóle wydatków
	2020	2021	2022	2023	2024	
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	1 075 167,97	1 104 102,87	1 230 866,61	2 343 542,99	1 825 809,31	3,50
Dział 020 - Leśnictwo	2 359,20	4 182,86	3 980,46	1 798,40	7 391,00	0,01
Dział 050 - Rybołówstwo i rybactwo	4 195,70	3 500,00	3 500,00	3 500,00	0,00	0,01
Dział 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,00	0,00	363 830,09	415 644,04	0,00	0,36
Dział 600 - Transport i łączność	1 694 494,82	522 659,82	3 186 397,44	4 599 850,61	8 454 705,91	8,52
Dział 630 - Turystyka	111 152,68	174 659,01	119 952,59	212 247,96	195 832,92	0,38
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	475 250,12	474 341,13	484 233,49	448 289,30	410 331,32	1,06
Dział 710 - Działalność usługowa	473 544,79	545 661,71	48 739,82	42 848,51	84 842,92	0,55
Dział 720 - Informatyka	0,00	0,00	0,00	0,00	47 800,00	0,02
Dział 750 - Administracja publiczna	4 040 398,10	4 509 623,45	5 583 627,27	6 146 806,88	7 445 208,59	12,79
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	75 980,00	2 379,00	2 371,00	94 375,00	191 474,99	0,17
Dział 752 - Obrona narodowa	0,00	0,00	0,00	187 306,64	7 304,65	0,09
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	273 057,41	317 579,16	2 070 749,46	491 982,37	345 083,52	1,61
Dział 757 – Obsługa długu publicznego	135 817,05	119 091,10	157 932,63	295 580,19	224 404,22	0,43
Dział 801 - Oświata i wychowanie	8 785 673,40	9 570 375,15	10 490 142,34	12 452 187,55	15 649 775,87	26,27
Dział 851 - Ochrona zdrowia	126 756,57	169 567,23	190 330,08	174 620,19	177 768,52	0,39
Dział 852 - Pomoc społeczna	2 215 130,07	2 510 321,97	3 297 627,81	3 376 546,44	4 316 089,72	7,25
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	14 600,43	0,00	4 820 625,06	35 873,42	8 678,09	2,25
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	159 731,50	145 443,97	121 054,90	80 204,00	52 700,00	0,26

Dział budżetowy	Kwota wydatków w danym roku (zł)					Średni udział (%) w ogóle wydatków
	2020	2021	2022	2023	2024	
Dział 855 - Rodzina	10 725 043,65	10 623 717,44	6 414 150,65	4 068 455,03	5 106 197,48	17,04
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 844 486,33	3 369 540,31	5 968 330,45	5 676 062,59	7 563 479,00	11,73
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 795 377,90	1 799 954,00	1 744 931,56	1 873 365,75	2 968 640,87	4,70
Dział 926 - Kultura fizyczna	262 848,90	222 824,08	273 940,42	298 273,54	306 710,76	0,63
SUMA	**35 291 066,59**	**36 189 524,26**	**46 577 314,13**	**43 319 361,40**	**55 390 229,66**	**100,00**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na wydatki **bieżące** i wydatki **majątkowe**. Przez wydatki bieżące budżetu jednostki samorządu terytorialnego rozumie się wydatki budżetowe niebędące wydatkami majątkowymi. Wśród wydatków bieżących wyodrębnia się w szczególności: wydatki jednostek budżetowych na wynagrodzenia i składki od nich naliczane oraz związane z realizacją ich statutowych działań, dotacje na zadania bieżące, świadczenia na rzecz osób fizycznych, wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez jednostkę samorządu terytorialnego, przypadające do spłaty w danym roku budżetowym, obsługę długu jednostki samorządu terytorialnego, wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art.5 ust.1 pkt.2 i 3 ustawy o finansach publicznych (w części związanej z realizacją zadań jednostki samorządu terytorialnego). Do wydatków majątkowych zalicza się wydatki na: inwestycje i zakupy inwestycyjne, w tym na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art.5 ust.1 pkt. 2 i 3, w części związanej z realizacją zadań jednostki samorządu terytorialnego, zakup i objęcie akcji i udziałów, wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.

Udział wydatków inwestycyjnych Gminy Kamień Krajeński w ogólnej sumie wydatków wyniósł:

- 11,4 % w 2019 r.,
- 5,8 % w 2020 r.,
- 3,3 % w 2021 r.
- 16,8 % w 2022 r.,
- 18,9 % w 2023 r.

Statystyki wieloletnie przedstawiono w tabeli. Podano również średni udział wydatków danego rodzaju w ogóle wydatków w analizowanych latach. Odniesiono się do wielolecia 2019-2023 jako najbardziej aktualnego dostępnego w GUS.

Tabela 13. Wydatki budżetowe Gminy Kamień Krajeński w podziale na wydatki bieżące i majątkowe w ujęciu wieloletnim

Rodzaj wydatków	Kwota wydatków w danym roku (zł)					Średni udział (%) w ogóle wydatków
	2019	2020	2021	2022	2023	
wydatki majątkowe ogółem	3 961 140,95	2 058 624,65	1 204 256,74	7 865 417,18	8 181 476,38	11,88
wydatki majątkowe inwestycyjne	3 918 140,95	2 030 624,65	1 176 756,74	7 838 917,18	8 181 476,38	11,82
wydatki bieżące ogółem	30 496 146,24	33 232 441,94	34 985 267,52	38 711 896,95	35 137 885,02	88,12
wydatki bieżące na wynagrodzenia	9 551 298,50	10 064 817,56	11 110 178,40	11 280 277,99	13 087 086,54	28,13
wydatki bieżące na pochodne od wynagrodzeń	1 886 793,18	1 917 792,09	2 256 653,77	2 379 235,43	2 796 466,67	5,74
wydatki bieżące na zakup materiałów i usług	5 700 035,87	6 081 154,41	6 634 974,36	8 963 153,66	9 031 464,75	18,59
dotacje ogółem	1 352 443,84	1 571 609,13	1 722 593,82	1 839 192,12	2 169 882,46	4,42
świadczenia na rzecz osób fizycznych	10 061 288,11	11 506 302,85	11 092 205,27	11 950 416,73	4 928 027,38	25,30
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	18 927 269,90	19 980 839,38	22 051 377,33	24 764 355,47	27 744 394,99	57,94
wydatki na obsługę długu (obsługa długu publicznego bez wypłat z tytułu gwarancji i poręczeń)	125 149,64	135 817,05	119 091,10	157 932,63	295 580,19	0,43
wydatki ogółem	**34 457 287,19**	**35 291 066,59**	**36 189 524,26**	**46 577 314,13**	**43 319 361,40**	**100,00**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

3.7. ZASOBY MIESZKANIOWE

Zgodnie z danymi GUS, przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania na terenie Gminy Kamień Krajeński wynosi 77,6 m^2. Przy ogólnej liczbie 2 093 mieszkań daje to łączną powierzchnię użytkową 162 324 m^2. Statystyki wieloletnie przedstawiono w tabeli.

Tabela 14. Dane dotyczące zasobów mieszkaniowych na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim

Oceniany parametr	Rok					Różnica w latach 2019-2023 (wzrost / spadek)
	2019	2020	2021	2022	2023	
powierzchnia użytkowa mieszkań (m^2)	156 509	157 726	159 300	161 158	162 324	+5 815
liczba mieszkań	2 040	2 050	2 064	2 082	2 093	+53
liczba izb	8 179	8 228	8 297	8 377	8 435	+256
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m^2)	76,7	76,9	77,2	77,4	77,6	+0,9
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m^2)	22,7	23,5	24	24,6	25	+2,3
mieszkania na 1000 mieszkańców	295,4	305,9	310,7	317,2	322,2	+26,8
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	0,0
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,4	3,3	3,2	3,2	3,1	-0,3
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,84	0,81	0,8	0,78	0,77	-0,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

3.8. MIENIE KOMUNALNE

Informację o wartości majątku Gminy Kamień Krajeński przedstawiono w tabeli. Źródłem danych jest „Raport o stanie Gminy Kamień Krajeński za rok 2024”.

Tabela 15. Wartość majątku Gminy Kamień Krajeński w podziale na grupy

Lp.	Wyszczególnienie składników mienia komunalnego	Wartość na dzień 31.12.2024 (zł)
1.	Grunty	4 849 172,47
2.	Gr. I - Budynki	12 109 705,56
3.	Gr. II - Budowle	50 800 729,50
4.	Gr. III - kotły i maszyny energetyczne	7 302,80
5.	Gr. IV - maszyny, urządzenia	263 531,26
6.	Gr. V – Specjalistyczne maszyny	158 354,89
7.	Gr. VI – urządzenia specjalistyczne	561 219,13
8.	Gr. VII – środki transportu	511 125,33

Lp.	Wyszczególnienie składników mienia komunalnego	Wartość na dzień 31.12.2024 (zł)
9.	Gr. VIII - narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie	504 126,92
Razem		69 765 267,86

Źródło: Raport o stanie Gminy Kamień Krajeński za rok 2024

Stan mienia komunalnego na dzień 31.12.2024 r. przedstawia się następująco:

- działki pod zabudowę – 71 795,00 m^2,
- działki zabudowane – 311 928,00 m^2,
- drogi – 2 264 071,87 m^2,
- pozostałe – 1 735 499,13 m^2,
- razem 4 383 294,00 m^2.

Urządzenia stanowiące własność Gminy Kamień Krajeński to również:

- urządzenia oświetlenia drogowego: 42 szt. stanowiące własność Gminy oraz 768 szt. na majątku Enea Oświetlenie,
- place zabaw – 14 obiektów,
- miejsce rekreacji i wypoczynku – 1,
- park street workout – 1,
- siłownie plenerowe – 4 kompletne obiekty; pojedyncze urządzenia w miejscowościach Orzełek, Płocicz, Radzim, Dąbrówka (wydatki z funduszy sołeckich),
- fontanna – 1 szt.

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Kamień Krajeński został przyjęty uchwałą nr XXV/175/2021 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z 24 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Kamień Krajeński na lata 2021-2025 (Dz. Urz. Woj. Kuj. – Pom. z 2021 r., poz. 984). Zasób mieszkaniowy Gminy Kamień Krajeński na dzień 31.12.2024 r. stanowiły 62 lokale mieszkalne o powierzchni 3 040,24 m^2 (63 szt. z Dąbrową 36 - 75,53 m^2) w tym: 21 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni 1157,77 m^2 w 11 budynkach (w tym budynkach użyteczności publicznej) stanowiących 100% własności Gminy zarządzanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kamieniu Krajeńskim Sp. z o.o. (22 lokale z Dąbrową 36 - 75,53 m^2) o łącznej powierzchni 1 233,3 m^2 w 12 budynkach.

W ocenie sytuacji dokonanej w lutym 2025 r. przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kamieniu Krajeńskim Sp. z o.o. słabymi stronami jeśli chodzi o zasób komunalny są:

- niski poziom wyposażenia lokali gminnych w gaz ziemny,
- niski poziom termomodernizacji gminnego zasobu mieszkaniowego,
- brak nowobudowanych lokali gminnych w ramach gminnego zasobu mieszkaniowego.

Tabela 16. Stan techniczny lokali mieszkalnych wchodzących w komunalny zasób mieszkaniowy, którymi na podstawie umowy z Gminą Kamień Krajeński zarządza Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kamieniu Krajeńskim Sp. z o.o.

Lp.	**Wyposażenie w źródło ciepła**	**Liczba mieszkań**
1.	gaz	23
2.	piece kaflowe	28
3.	kocioł na paliwo stałe	11
4.	elektryczne	1
Lp.	**Stan docieplenia**	**Liczba mieszkań**
1.	ocieplone	8
2.	częściowo ocieplone	7
3.	nieocieplone	48
Lp.	**Stan stolarki**	**Liczba mieszkań**
1.	stan dobry	43
2.	stan do wymiany	20
Lp.	**Źródło ciepła**	**Liczba mieszkań**
1.	stan dobry	24
2.	stan do wymiany	39

Źródło: Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kamieniu Krajeńskim Sp. z o.o.

Stawkę bazową czynszu dla zasobu mieszkaniowego Gminy Kamień Krajeński za 1m^2 powierzchni użytkowej lokali mieszkalnych ustala Burmistrz Kamienia Krajeńskiego , w drodze zarządzenia, mając na względzie wydatki związane z utrzymaniem lokalu. Obecnie zgodnie z zarządzeniem nr 67/2024 Burmistrza Kamienia Krajeńskiego z 19 czerwca 2024 roku w sprawie ustalenia czynszu za lokale mieszkalne stawka czynszu za 1m^2 powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego w Gminie Kamień Krajeński w wysokości 7,39 zł. Natomiast stawka czynszu za 1m^2 powierzchni użytkowej lokalu w przypadku najmu socjalnego w wysokości 3,65 zł.

IV. SFERA PRZESTRZENNA

4.1. POŁOŻENIE GMINY

Administracyjnie Gmina Kamień Krajeński położona jest w północno-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie sępoleńskim.

Jej powierzchnia wynosi 16 331 ha.

Gmina Kamień Krajeński graniczy gminami:

- od północy z gminami: Człuchów (gmina wiejska) i Chojnice (gmina wiejska),
- od zachodu z gminą Debrzno,
- od południa z gminą Sępólno Krajeńskie,
- od wschodu z gminą Kęsowo.

Sieć osadniczą gminy miejsko-wiejskiej tworzy 14 miejscowości: Dąbrowa, Dąbrówka, Duża Cerkwica, Jerzmionki, Kamień Krajeński, Mała Cerkwica, Niwy, Nowa Wieś, Obkas, Orzełek, Płocicz, Radzim, Witkowo, Zamarte.

Rycina 6. Położenie ogólne Gminy Kamień Krajeński
Źródło: https://mapy.com/pl

Miasto Kamień Krajeński jest siedzibą władz samorządowych, pełni funkcje ośrodka administracyjno-usługowego i mieszkaniowego.

Odległość Kamienia Krajeńskiego od większych ośrodków miejskich prezentuje się następująco:

- Chojnice – 22 km,
- Nakło nad Notecią – 55 km,
- Bydgoszcz – 70 km.

W 2016 r. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska zlecił prace pod nazwą „Weryfikacja przebiegu granic regionów fizyczno-geograficznych w formacie SHP (shapefile)”, realizowane przez Instytut Ochrony Środowiska, Państwowy Instytut Badawczy, na podstawie ostatniego podziału fizyczno-geograficznego opracowanego przez prof. Jerzego Kondrackiego (1998, 2000). Celem przedmiotowych prac było doprecyzowanie i uszczegółowienie granic regionów fizyczno-geograficznych, od megaregionów do mezoregionów, przy uwzględnieniu zmienności środowiska abiotycznego geologiczno-litologicznego, geomorfologicznego i hipsometrycznego.

Rezultaty powyższych prac znajdują się w Geoserwisie prowadzonym przez GDOŚ.
Na podstawie analizy mapy należy stwierdzić, że Gmina Kamień Krajeński prawie w całości położona jest w obrębie **mezoregionu fizycznogeograficznego** Pojezierze Północnokrajeńskie (314.69), a tylko niewielki jej fragment leży w zasięgu Pojezierza Południowokrajeńskiego (314.74). Oba mezoregiony wchodzą w skład makroregionu Pojezierze Południowopomorskie (314.6).

4.2. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

W ogólnej powierzchni Gminy Kamień Krajeński największy udział tj. 73,02 % ogółu gruntów stanowią grunty rolne. **Podstawową formą użytkowania terenu Gminy Kamień Krajeński jest więc użytkowanie rolnicze**. Grunty leśne zajmują 21,42 %,. Grunty zabudowane i zurbanizowane obejmują 3,22 % ogólnej powierzchni. Grunty pod wodami stanowią łącznie 2,31 %, a tereny różne 0,02 % powierzchni Gminy Kamień Krajeński.

Tabela 17. Struktura użytkowania gruntów Gminy Kamień Krajeński

Sposób użytkowania gruntów	Powierzchnia (ha)			Udział w ogólnej powierzchni (%)
	obszar miejski	obszar wiejski	razem	
użytki rolne – grunty orne	136	9903	10039	61,46
użytki rolne – łąki trwałe	44	498	542	3,32
użytki rolne – pastwiska trwałe	6	407	413	2,53
użytki rolne – sady	1	21	22	0,13
użytki rolne – grunty rolne zabudowane	4	182	186	1,14
użytki rolne – grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	20	148	168	1,03
użytki rolne – grunty pod stawami	9	8	17	0,10
użytki rolne – grunty pod rowami	1	47	48	0,29
nieużytki	16	475	491	3,01
razem grunty rolne	**237**	**11689**	**11926**	**73,02**
lasy	32	3463	3495	21,40
grunty zadrzewione i zakrzewione	1	3	4	0,02
razem grunty leśne oraz zadrzewione	**33**	**3466**	**3499**	**21,42**
tereny mieszkaniowe	28	56	84	0,51
tereny przemysłowe	9	8	17	0,10
inne tereny zabudowane	17	13	30	0,18
zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy	1	1	2	0,01
tereny rekreacyjno – wypoczynkowe	4	10	14	0,09
drogi	27	317	344	2,11
tereny kolejowe	5	27	32	0,20
grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	1	2	3	0,02
razem grunty zabudowane i zurbanizowane	**92**	**434**	**526**	**3,22**
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	2	369	371	2,27
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	1	6	7	0,04
razem grunty pod wodami	**3**	**375**	**378**	**2,31**
tereny różne	**0**	**4**	**4**	**0,02**
ŁĄCZNIE	**365**	**15968**	**16333**	**100,0**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starosta Powiatowego w Sępólnie Krajeńskim, stan na 01.01.2025 r.

4.3. ŁAD PRZESTRZENNY

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i plan ogólny.

Na terenie Miasta i Gminy Kamień Krajeński obowiązuje studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjęte uchwałą nr VI/32/2011 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 31 marca 2011 r. będące zmianą studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uchwalonego uchwałą nr V/39/2003 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 17 marca 2003 r.

Dla realizacji założonych celów rozwoju gminy, biorąc pod uwagę istniejące uwarunkowania przyrodnicze, społeczne i gospodarcze obszar Gminy Kamień Krajeński w jej granicach administracyjnych podzielono na dwie strefy: miejską, w której wyodrębniono pięć obszarów funkcjonalnych oraz wiejską, w granicach której wydzielono obszary funkcjonalne o zróżnicowanych zasadach zagospodarowania.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest częściowo nieaktualne głównie z powodu zmian w przepisach prawnych, jakie weszły w życie w 2015 r. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu dużą wagę przykłada do audytu krajobrazowego.

Na sesji Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim, która odbyła się 25.11.2021 r. podjęto uchwałę Nr XXXII/215/2021 w sprawie oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Kamień Krajeński.

Dnia 25 stycznia 2022 r. Rada Miejska w Kamieniu Krajeńskim przyjęła uchwałę Nr XXXV/236/2022 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kamień Krajeński.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP)

Plan miejscowy zagospodarowania przestrzennego jest nie tylko wyrazem polityki przestrzennej gminy, ale przede wszystkim aktem prawa miejscowego uchwalonym przez Radę Miejską na podstawie wcześniej uchwalonego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Do 31 grudnia 2024 r. w Gminie Kamień Krajeński obowiązywało 26 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które opracowane zostały na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym i ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Wykaz wszystkich miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (stan na 31.12.2024 r.) dostępny jest w Raporcie o stanie Gminy Kamień Krajeński za 2024 r. do którego link podano w przypisie dolnym.[5]

Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem wynosi 4,2 % ogólnej powierzchni Gminy Kamień Krajeński i nie zmienił się w ostatnim pięcioleciu.

Decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzje o warunkach zabudowy

Zmiana zagospodarowania terenu w przypadku braku planu miejscowego polegająca na budowie obiektu budowlanego lub wykonaniu innych robót budowlanych, a także zmiana sposobu użytkowania, zgodnie z art. 59 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wymaga decyzji o warunkach zabudowy. Inwestycja celu publicznego, zgodnie z art. 50 ust. 1 wymienionej ustawy w przypadku braku planu miejscowego wymaga decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Liczbę takich decyzji w ostatnich latach podano w tabeli.

Tabela 18. Decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzje o warunkach zabudowy na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim

Oceniany parametr	Rok					Razem w latach 2020-2024
	2020	2021	2022	2023	2024	
Liczba decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu powiatowym i gminnym	22	14	11	15	16	78
Liczba decyzji warunkach zabudowy	48	60	47	44	75	274

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w Raporcie o stanie Gminy Kamień Krajeński za 2024 r.

[5] Raport o stanie Gminy Kamień Krajeński za 2024 r. https://mst-kamien-krajenski.rbip.mojregion.info/download/attachment/5487/raport-o-stanie-gminy-za-2024-rok.pdf

4.4. UKŁAD KOMUNIKACYJNY

Oś komunikacyjną Gminy stanowi droga krajowa nr 25 (odcinek o długości 15,188 km), która pozwala na dogodne połączenie z siedzibą powiatu sępoleńskiego i dalej Bydgoszczą (kierunek południowo-wschodni), a także z Człuchowem i dalej Koszalinem (kierunek północno-zachodni). Ogólna ocena stanu technicznego na 8,038 km określana jest jako pożądana (niewymagająca zbiegów), na długości 2,15 km – ostrzegawcza (wymagająca zaplanowanych zabiegów naprawczych), natomiast na długości 5,0 km krytyczna.

Przez obszar nie przebiegają drogi wojewódzkie. Sieć komunikacyjną Gminy uzupełniają drogi powiatowe, których w Gminie jest około 56 km (w tym 2,9 km w mieście Kamień Krajeński) i gminne o łącznej długości około 84,788 km. W Gminie Kamień Krajeński znajdują się obecnie 73 drogi gminne posiadające kategorię, o łącznej długości 84,788 km.

Corocznie na drobne naprawy, odśnieżanie, czy też wałowanie i profilowanie dróg przeznaczane są środki z funduszu sołeckiego jak i bezpośrednio z budżetu Gminy. Drobne naprawy jak i stawienie znaków wykonywane są przez pracowników gospodarczych Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim.

Ponadto na terenie Gminy znajdują się dwa obiekty mostowe. Jeden z nich znajduje się na drodze gminnej o nr 020507C (ul. Leśna) na dz. nr 16/1, a drugi obiekt mostowy na drodze gminnej relacji Orzełek-Witkowo 64/9.

Drogowy ruch komunikacyjny jest głównym źródłem hałasu na opisywanym terenie.
W związku z tym niezbędna jest kontynuacja działań obejmujących: kompleksowe planowanie zagospodarowania przestrzennego większych układów przestrzennych, stosowanie rozwiązań technicznych ograniczających hałas, zieleni izolacyjnej oraz stała dbałość o właściwy stan nawierzchni dróg.

Zgodnie z wynikami GPR 2020/2021 przez omawiany obszar nie przebiega odcinek drogi o natężeniu ruchu pojazdów silnikowych powyżej 3 mln/rok (tj. 8 200/dobę), którego eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach oraz dla którego wymagane jest sporządzenie mapy akustycznej, niemniej jednak w stosunku do pomiarów z 2015 roku odnotowano wzrost natężenia ruchu pojazdów na odcinku Zamarte – Sępólno Krajeńskie (z 5 197 poj./d w 2015 roku do 5 791 poj./d w roku

2020/2021). Omawiany odcinek drogi krajowej charakteryzuje się także dużym udziałem ruchu ciężarowego w ogóle struktury ruchu.

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad zamierza w najbliższych latach zrealizować budowę obwodnicy Kamienia Krajeńskiego, a dalszej perspektywie rozbudowę drogi krajowej nr 25 na odcinku Kamień Krajeński – Sępólno Krajeńskie. Realizacja inwestycji drogowych w dużej mierze uzależniona jest jednak od zapewnienia finansowania. Wg danych przedstawionych przez GDDKiA Oddział w Bydgoszczy (pismo z 11 lutego 2025 r.):

- budowa obwodnicy Kamienia Krajeńskiego obejmie 2,475 km, a koszt realizacji zadania to 92 493 399 zł (realizacja w latach 2025-2027),
- rozbudowa drogi krajowej nr 25 na odcinku Kamień Krajeński - Sępólno Krajeńskie ma objąć 6,135 km, a koszt realizacji to 108 821 317 zł (realizacja w latach 2029-2030).

Przez Gminę Kamień Krajeński przebiega linia kolejowa nr 281 relacji Oleśnica – Chojnice, na której nie są obecnie realizowane przewozy pasażerskie.

4.5. TRANSPORT PUBLICZNY

Transport publiczny jest słabo rozwinięty. Główna forma publicznego transportu to lokalne przewozy autobusowe, które kursują m.in. między Sępólnem Krajeńskim, Nakłem nad Notecią, Chojnicami czy Bydgoszczą. Gmina organizuje transport szkolny dla dzieci i młodzieży do szkół.

Na terenie Gminy Kamień Krajeński znajduje się łącznie 39 przystanków autobusowych. Dwa z nich są własnością jednostki samorządu terytorialnego, natomiast pozostałe 37 należy lub są w zarządzie innych podmiotów (w tym 26 powiatowych i 11 krajowych).

Ważną informację dotyczącą stanu taboru wykorzystywanego do realizacji obowiązku dowozu dzieci do szkół i placówek oświatowych przedstawił Miejsko Gminny Zespół Usług Oświatowych w Kamieniu Krajeńskim. **Gmina dysponuje autobusami o wysokim stopniu wyeksploatowania**, co stanowi jedno z istotnych wyzwań na najbliższe lata.
Obecnie wykorzystywany autobus Autosan (rok produkcji 2003) posiada przebieg około 684 tys. km, wykorzystywany do dowozu uczniów Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Kamieniu Krajeńskim, natomiast autobus Mercedes (rok produkcji 2008), wykorzystywany

do dowozu uczniów Szkoły Podstawowej w Zamartem oraz Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Sępólnie Krajeńskim, posiada przebieg około 615 tys. km.
Stan techniczny i stopień zużycia pojazdów wskazują na konieczność uwzględnienia w perspektywie strategicznej działań zmierzających do sukcesywnej wymiany taboru przeznaczonego do realizacji przewozów szkolnych, w celu zapewnienia bezpieczeństwa, niezawodności oraz odpowiedniego standardu świadczonych usług.

4.6. KOMUNIKACJA PIESZA I ROWEROWA

Między Kamieniem Krajeńskim a Orzełkiem, wzdłuż drogi nr 25, poza pasem drogowym znajduje się ciąg pieszo-rowerowy o szerokości 1,5 m oraz łącznej długości 1,79 km. Ciąg pieszo-rowerowy został sfinansowany ze środków własnych oraz dofinansowania z środków Skarbu Państwa (GDDKiA).

Przez Gminę przebiega szlak rowerowy „Greenway – Naszyjnik Północy” o łącznej długości ponad 800 km. Szlak prowadzi przez tereny Środkowego i Wschodniego Pomorza i przebiega m.in. przez Park Narodowy Bory Tucholskie, gdzie łączy się ze szlakami Kaszubskiej Marszruty.

Jako słaba strona w badaniu ankietowym przeprowadzonym na cele opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2026-2036” wskazywana jest niewystarczająco rozwinięta i spójna infrastruktura ścieżek rowerowych, skutkująca brakiem możliwości wygodnego poruszania się korzystając z roweru. Potrzeba ta silnie zauważalna jest również wśród władz i mieszkańców.

Słabo rozwinięta infrastruktura rowerowa wpływa na potencjalnie większą liczbę wypadków, ponieważ dojazdy rowerami muszą odbywać się jezdnią.

Analizując sytuację w zakresie zrównoważonej mobilności nie można zapomnieć o pieszych. Ruch pieszy stanowi domyślą formę przemieszczania się ludności. Nie każdy porusza się samochodem, transportem publicznym czy rowerem, każdy jednak jest pieszym. Do grona pieszych zaliczy można osoby, które wybierają tę formę przemieszczania, a także osoby prowadzące rowery, wózki dziecięce, poruszające się na wózku inwalidzkim czy z wózkami zakupowymi. Drogi dla pieszych muszą uwzględniać potrzeby wszystkich tych osób. W wielu miejscach dziś jednak jest inaczej, a projektowanie infrastruktury dla pieszych nie jest

traktowane jako pełnoprawna dziedzina inżynierii ruchu. Mieszkańcy wskazują, że występuje znaczy niedobór chodników, a oni sami nie czują się bezpiecznie poruszając się pieszo i czasami zmuszeni są do poruszania się w miejscach do tego nieprzystosowanych, np. poboczem. Potwierdza to badanie ankietowe przeprowadzone w 2025 r. na potrzeby opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2026-2036”.

Choć samorząd gminny nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać wszystkich wyzwań związanych z dostępnością transportową, ma znaczny wpływ na obszary takie jak:

- kształtowanie przestrzeni ulic i charakterystyka układu drogowego, rowerowego i pieszego,
- inwestycje w transport zbiorowy,
- kwestie promocji i edukacja na temat zrównoważonej mobilności,
- planowanie przestrzenne, które często jest kluczowe dla utworzenia obszaru przyjaznego zrównoważonym formom przemieszczania się,
- tworzenie strategii, polityk, raportów, rekomendacji itd., mających bezpośredni wpływ na rozwój regionu i politykę władz województwa.

4.7. WODOCIĄGI I KANALIZACJA

Na terenie Gminy Kamień Krajeński obowiązki dotyczące zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków realizuje Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kamieniu Krajeńskim Sp. z o.o. Gmina Kamień Krajeński jest zaopatrywana w wodę z dwóch ujęć komunalnych w Orzełku oraz Kamieniu Krajeńskim.

Ujęcie wody podziemnej w m. Orzełek. Wyznaczono strefę ochrony bezpośredniej dla studni wierconych:

- Nr 2 o głębokości h = 112,5 m i o zasobach eksploatacyjnych 28,0 m^3/h,
- Nr 3 (studnia awaryjna) o głębokości h = 94,0 m i o zasobach eksploatacyjnych 23,5 m^3/h stanowiącą dla obu studni (nr 2 i 3) wydzielony i wygrodzony obszar na terenie ww. działki, obejmujący okrąg o promieniu ok. 5,0 m, licząc od obudowy każdej studni.

Dla ujęcia wody podziemnej w m. Orzełek obowiązuje pozwolenie wodnoprawne na usługę wodną polegającą na poborze wód podziemnych z ujęcia zlokalizowanego na działce nr

502/3 obręb Orzełek - Decyzja Dyrektora Zarządu Zlewni w Chojnicach Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (znak: GD.ZUZ.1.421.SE.9.2019.2020.MO) z dnia 28 lutego 2020 r. Decyzja ważna do 20 lutego 2040 r.

Ujęcie wody podziemnej w m. Kamień Krajeński. Wyznaczono strefę ochrony bezpośredniej dla studni wierconych:

- Nr 1 o głębokości h = 100,00 m p.p.t. i zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych Q=95 m^3/h przy depresji s=6,3 m,
- Nr 2 o głębokości h = 100,00 m p.p.t. i zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych Q=95 m^3/h przy depresji s=7,5 m.

Dla ujęcia wody podziemnej w m. Kamień Krajeński obowiązuje pozwolenie na pobór wód podziemnych z ujęcia wód podziemnych zlokalizowanego na działkach nr 489/6, 155/2 i 479/2, obręb Kamień Krajeński - Decyzja Starosty Sępoleńskiego nr RO.6341.9.2017 z dnia 30 marca 2017 roku. Decyzja ważna do 29 marca 2027 r.

Woda wykorzystywana do zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców Gminy czerpana jest z czwartorzędowych poziomów wodonośnych charakteryzujących się stosunkowo dobrą jakością, ale z powodu ponadnormatywnej zawartości związków żelaza i manganu wymaga uzdatniania.

Wszystkie miejscowości w Gminie są wyposażone w sieć wodociągową, jednak niektórzy mieszkańcy nie są podłączeni do sieci i korzystają z własnych studni. Odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej (odnoszący się do odsetka ludności, a nie budynków podłączonych do sieci) zgodnie z danymi GUS na koniec 2023 r. wyniósł 86,6 %.

Systematycznie rośnie długość sieci wodociągowej oraz liczba przyłączy wodociągowych. Zmniejszyło się nieco zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca co może świadczyć o racjonalnym zużyciu wody. Dane w ujęciu wieloletnim przedstawiono w tabeli.

Tabela 19. Dane dotyczące wodociągów na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim

Oceniany parametr	Rok					Różnica w latach 2019-2023 (wzrost / spadek)
	2019	2020	2021	2022	2023	
odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej (%)	86,2	86,4	86,6	86,5	86,6	+0,4
długość czynnej sieci wodociągowej – (km)	107,1	107,3	108,1	103,7	105,8	+1,3
liczba przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	1009	1022	1043	1035	1046	+37
liczba awarii sieci wodociągowej	7	17	15	10	9	+2
woda dostarczona (tys. m^3)	194,9	213,4	208,4	201,7	204,6	+9,7
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	28,1	28,2	27,6	26,9	27,4	-0,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Jakość wody przeznaczonej do spożycia jest pod ciągłym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sępólnie Krajeńskim. Mając na uwadze obszarowe oceny jakości wody dostarczanej przez nadzorowane urządzenia wodociągowe wykorzystywane do zbiorowego zaopatrzenia w wodę mieszkańców Gminy Kamień Krajeński za lata 2023-2024 stwierdza się, że mieszkańcy Gminy zaopatrywani są w wodę przydatną do spożycia. W obu latach w wodzie pochodzącej z wodociągów zaopatrujących mieszkańców Gminy żadnych przekroczeń badanych parametrów nie stwierdzono.

W Raporcie o stanie Gminy Kamień Krajeński za 2024 r. podano, że długość sieci kanalizacyjnej wynosi 66,6 km. Dane za poprzednie lata wg GUS podano w tabeli. Nieco innym wskaźnikiem jest odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej (odnoszący się do odsetka ludności, a nie budynków podłączonych do sieci), który zgodnie z danymi GUS na koniec 2023 r. wyniósł 70,5 %.

Systematycznie rośnie długość sieci kanalizacyjnej oraz liczba przyłączy kanalizacyjnych. Dane w ujęciu wieloletnim przedstawiono w tabeli.

Tabela 20. Dane dotyczące kanalizacji na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim

Oceniany parametr	Rok					Różnica w latach 2019-2023 (wzrost / spadek)
	2019	2020	2021	2022	2023	
odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej (%)	68,4	69,2	69,5	69,8	70,5	+2,1
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	65,0	65,0	66,4	66,4	66,6	+1,6
liczba przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	595	614	632	644	676	+81
liczba awarii sieci kanalizacyjnej	56	56	56	87	83	+27
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną (tys. m^3)	128,7	130,7	128	126,5	127,0	-1,7
ścieki oczyszczone odprowadzone (tys. m^3)	185,0	178,0	163,0	152,0	155,0	-30,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Na terenie Gminy Kamień Krajeński brak jest dużych przedsiębiorstw podłączonych do sieci wodociągowej i sieci kanalizacji sanitarnej. Nie zaobserwowano aby jakość odbieranych ścieków odbiegała od norm dla ścieków komunalnych, nie dochodziło do przeciążenia sieci wodociągowej (średni pobór wody na poziomie 67 % w stosunku do maksymalnego poboru wody w okresie rocznym wynikającym z pozwoleń wodnoprawnych – dane za 2024 r.) jak i również oczyszczalni ścieków (średnia ilość ścieków oczyszczonych na poziomie 66 % w stosunku do maksymalnej ilości ścieków oczyszczonych w okresie rocznym wynikającym z pozwoleń wodnoprawnych – dane za 2024 r.). Obecna przepustowość oczyszczalni ścieków pozwala na przyjmowanie i oczyszczanie ścieków bez większych zakłóceń.

Ścieki z terenu Gminy Kamień Krajeński są kierowane do komunalnej oczyszczalni ścieków w Kamieniu Krajeńskim przy ul. Dworcowej 21 na działce nr ew. 469/5 (aglomeracja Kamień Krajeński; 4977 RLM). Jest to oczyszczalnia po I etapie modernizacji - inwestycja wynikała z konieczności kompleksowej zmiany rozwiązań techniczno-technologicznych oraz poprawy istniejącego stanu technicznego oczyszczalni ścieków. Całkowita wartość modernizacji to 7 932 242,37 zł brutto. Kwota dofinansowania z Rządowego Funduszu Polski Ład wynosi 7 410 000,00 zł (94,55 %).

Działają też lokalne, gminne oczyszczalnie ścieków w Niwach i Zamartem. Oczyszczalnia ścieków w Niwach zlokalizowana jest na działce o nr ewid. 73/4 i obsługuje mieszkańców miejscowości Niwy. Oczyszczalnia ścieków w Zamartem zlokalizowana jest na działce o nr ewid. 6/2 przy ulicy Bydgoskiej 2. Oczyszczalnia obsługuje osiedle spółdzielni

mieszkaniowej „Aster”, Klasztor „Karmelici Bosi”, przedsiębiorstwo „Hodowla Ziemniaka Zamarte”, Szkołę Podstawową im. Marii Konopnickiej Zamartem, sklep spożywczy, cztery wspólnoty mieszkaniowe i pozostałe domy jednorodzinne.

Gmina Kamień Krajeński w części skanalizowanej została włączona do aglomeracji kanalizacyjnej. Obowiązuje w tym zakresie Uchwała nr XXIII/162/2020 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Kamień Krajeński o równoważnej liczbie mieszkańców 4977 z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Kamień Krajeński.[6] Aglomeracja obejmuje część miejscowości: Kamień Krajeński, Dąbrówka, Mała Cerekwica, Duża Cerekwica, Radzim, Orzełek, Obkas, Dąbrowa i Płocicz.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kamieniu Krajeńskim Sp. z o.o. opracował **Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2024-2026** i przedłożył Burmistrzowi Gminy Kamień Krajeński.

Wieloletni plan został podjęty uchwałą nr LIX/415/2024 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 30 stycznia 2024 r. Uchwalony Wieloletni plan określa w szczególności:

- planowany zakres usług wodociągowo – kanalizacyjnych,
- przedsięwzięcia rozwojowo – modernizacyjne w poszczególnych latach,
- przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody oraz wprowadzanie ścieków,
- nakłady inwestycyjne w poszczególnych latach, sposoby finansowania planowanych inwestycji.

Celem Wieloletniego planu jest osiągniecie standardów wyznaczonych przez stosowne dyrektywy UE oraz spełnienie krajowych wymogów (ustawy i rozporządzenia). Wieloletni plan zawiera przedsięwzięcia rozwojowo – modernizacyjne polegające na budowie i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych. Przedsięwzięcia rozwojowo – modernizacyjne mają na celu usprawnienie świadczonych usług wodociągowo – kanalizacyjnych poprzez wprowadzanie nowych lub poprawę starych technologii.

[6] Uchwała w sprawie aglomeracji kanalizacyjnej https://edzienniki.bydgoszcz.uw.gov.pl/legalact/2021/40/

Przedsięwzięcia te mają wpłynąć na pozyskanie nowych odbiorców oraz na podwyższanie jakości i ciągłości usług.

Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kamieniu Krajeńskim Sp. z o.o. w lutym 2025 r., poinformował, że Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2024-2026 jest aktualny i realizowany, z zastrzeżeniem do dwóch zadań:

1. Rozbudowa instalacji PV na stacji uzdatniania wody w Kamieniu Krajeńskim – po analizie kosztowej nastąpił wzrost wartości inwestycji ze 130 000,00 zł netto do 261 920,06 zł netto przez warunki jakie nałożył OSD (operator sieci dystrybucyjnej). Stawia to pod znakiem zapytania dalszy proces inwestycyjny z uwagi niski stopień opłacalności inwestycji przez co stopa zwrotu ulegnie znacznemu wydłużeniu (ponad 12 lat).
2. Rozbudowa instalacji PV na oczyszczalni ścieków w Kamieniu Krajeńskim – po analizie kosztowej nastąpił wzrost wartości inwestycji ze 130 000,00 zł netto do 264 828,50 zł netto przez warunki jakie nałożył OSD (operator sieci dystrybucyjnej). Stawia to pod znakiem zapytania dalszy proces inwestycyjny z uwagi niski stopień opłacalności inwestycji przez co stopa zwrotu ulegnie znacznemu wydłużeniu (ponad 10 lat).

Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kamieniu Krajeńskim Sp. z o.o. poza zakresem aktualnego Wieloletniego planu w obecnej chwili nie ma sprecyzowanych planów na dalszą perspektywę czasową. Planowane zadania inwestycyjne w zakresie wodociągowo – kanalizacyjnym może określić po części zadaniami i szacunkowym kosztem:

1. II etap przebudowy (modernizacji) oczyszczalni ścieków w Kamieniu Krajeńskim – 7 mln zł netto,
2. Przebudowa (modernizacja) oczyszczalni ścieków w Zamartem – 4,7 mln zł netto,
3. Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej tłocznej na odcinku Dąbrówka – Duża Cerkwica – 750 tys. zł. netto,
4. Modernizacja kanalizacji sanitarnej w ul. Przemysłowej w Kamieniu Krajeńskim – 350 tys. zł netto,
5. Modernizacja przepompowni, GS, Straż w Kamieniu Krajeńskim – 1,5 mln zł netto,
6. Modernizacja przepompowni Obkas, Mała Cerkwica, Radzim, Dąbrówka – 2,0 mln zł netto,

7. Modernizacja sieci wodociągowej w Dąbrówce – ul. Parkowa – 100 tys. zł netto,
8. Modernizacja stacji podnoszenia ciśnienia (Płocicz, Duża Cerkwica, Na Dąbrówkę, Obkas) – 600 tys. zł netto.

W Raporcie o stanie Gminy Kamień Krajeński za 2024 r. podano, że długość sieci wodociągowej wynosi 106 km. Woda dostarczana jest z dwóch Stacji Uzdatniania Wody: SUW Kamień Krajeński i SUW Orzełek.

Inwestycje wymienione w akapicie poprzednim pozwoliłyby na utrzymanie infrastruktury technicznej wodociągowo-kanalizacyjnej na zadawalającym poziomie – niezagrażającym jej w dalszej eksploatacji. Utrzymanie urządzeń w dobrej sprawności technicznej i technologicznej w celu umożliwienia wykonywania podstawowej usługi, jakim jest zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków to jedno z ważniejszych zadań własnych Gminy.

Podstawowym problemem i ograniczeniem w zakresie przyspieszenia działań w latach realizacji „Strategii Rozwoju Gminy Kamień Krajeński na lata 2026 – 2036” jest brak wystarczających środków finansowych na co najmniej planowane inwestycje, które zostały wyszczególnione powyżej. Spółka nie jest w stanie wykonać wszystkich zaplanowanych inwestycji z własnych środków lub w części jako wkład własny przy próbie pozyskania środków zewnętrznych na tego rodzaju inwestycje. Dlatego pomoc ze strony Gminy Kamień Krajeński w tym zakresie jest niezbędna i konieczna.

Ocena sytuacji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej dokonana w lutym 2025 r. przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kamieniu Krajeńskim Sp. z o.o. jest następująca:

1. **Silne strony i szanse:**

- dobrze rozbudowana infrastruktura wodociągowa (sieć wodociągowa o długości 106,0 km – dane za 2024 r., szacunek mieszkańców korzystających z sieci 91,91 %),
- sieć wodociągowa o akceptowalnym poziomie strat wody (na koniec roku 2023 poziom strat w sieci wodociągowej wyniósł 9,13 %),
- dobrze rozbudowana infrastruktura kanalizacyjna (sieć kanalizacji sanitarnej o długości 66,6 km – dane za 2024 r., szacunek mieszkańców korzystających z sieci 78,07 %),

- oczyszczalnia ścieków w obszarze aglomeracji, która uzyskuje parametry ścieków oczyszczonych (brak przekroczeń, dla RLM aglomeracji od 2 000 do 9 999 ścieki oczyszczone mieszczą się w parametrach: BZT_5 – 25 mg O_2/l, $ChZT_{Cr}$ – 125 mg O_2/l, zawiesina ogólna – 35 mg O_2/l),
- pozostałe oczyszczalnie lokalne Niwy i Zamarte poza aglomeracją również uzyskują parametry ścieków oczyszczonych (brak przekroczeń),
- aglomeracja Kamień Krajeński spełniająca wymagania KPOŚK (za rok 2023 poziom skanalizowania 98,18 %, przy RLM 4 977 – sprawozdanie z KPOŚK za 2023 r.),
- doświadczona i wyspecjalizowana kadra pracowników spółki.

2. Słabe strony i zagrożenia:

- brak dostatecznie środków własnych w stosunku do wysokich nakładów inwestycyjnych w zakresie infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej,
- ograniczone możliwości zwiększenia przychodów z działalności wodociągowo-kanalizacyjnej przez brak większych podmiotów na terenie Gminy Kamień Krajeński,
- problemy w naborze pracowników o określonych kwalifikacjach.

Ponadto w Raporcie o stanie Gminy Kamień Krajeński za 2024 r. podano, że:

- ✓ w przydomowe oczyszczalnie ścieków wyposażonych jest 88 nieruchomości,
- ✓ ze zbiorników bezodpływowych korzysta 347 nieruchomości.

W tym przypadku nie prezentuje się analizy wieloletniej, gdyż zmiany w tej statystyce zależą od prowadzonej inwentaryzacji i niekoniecznie oddają faktyczne zmiany w terenie.

Obowiązująca ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kamień Krajeński zobowiązują każdego właściciela (lub użytkownika) nieruchomości zamieszkałej (nie podłączonej do sieci kanalizacyjnej) do zawarcia umowy z przedsiębiorcą posiadającym zezwolenie na opróżnianie zbiorników bezodpływowych (szamb) i przydomowych oczyszczalni ścieków, jak również do posiadania dowodów zapłaty za wykonanie takiej usługi.

Burmistrz Kamienia Krajeńskiego jest zobowiązany do prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych i oczyszczalni oraz do kontroli regularnego ich opróżniania.

4.8. ŁĄCZNOŚĆ, INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA ORAZ ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII WŁĄCZONE DO SYSTEMU ELEKTROENERGETYCZNEGO

Stacje bazowe łączności bezprzewodowej zlokalizowane w miejscowościach: Kamień Krajeński, Dąbrówka, Orzełek, Zamarte i Płocicz.

Operatorem elektroenergetycznego **systemu przesyłowego** i zarządcą linii najwyższych napięć są Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. W oparciu o analizę danych PSE S.A. można stwierdzić, że przez opisywany teren nie przebiega linia najwyższych napięć.[7]

Operatorem elektroenergetycznym na terenie Gminy Kamień Krajeński jest ENEA Operator Sp. z o.o. Przez obszar przebiega jedna linia wysokiego napięcia (110 kV) relacji Chojnice Przemysłowa – Sępólno Krajeńskie.

Dane przedstawione przez ENEA Operator Sp. z o.o. w odniesieniu do terenu Gminy Kamień Krajeński są następujące:

- długość linii napowietrznych 110 kV – 12,21 km,
- długość linii napowietrznych SN – 93,34 km,
- długość linii kablowych SN – 9,64 km,
- długość linii napowietrznych nn – 92,73 km (bez przyłączy),
- długość linii kablowych nn – 54,05 km (bez przyłączy),
- ilość stacji słupowych SN/nn – 98 szt.,
- ilość stacji wnętrzowych SN/nn – 4 szt.

Stan infrastruktury elektroenergetycznej jest dobry. ENEA Operator Sp. z o.o. zgodnie z zapisami właściwych przepisów prawa na bieżąco realizuje modernizacje, remonty i zabiegi eksploatacyjne w sieciach wysokiego, średniego i niskiego napięcia, których celem jest zapewnienie dobrego stanu technicznego infrastruktury sieciowej, a przez to poprawy jakości usług oraz spełnienie wymagań wynikających ze wzrostu zapotrzebowania na moc.

Mając na uwadze wymogi obowiązującego prawa spółka ENEA Operator Sp. z o.o. jest gotowa do realizacji przyłączeń i rozbudowy sieci elektroenergetycznej umożliwiającej aktywizację i rozwój, zarówno w zakresie przyłączeń komunalnych, jak i podmiotów

[7] Schemat przebiegu linii najwyższych napięć znajduje się na stronie https://www.pse.pl/obszary-dzialalnosci/krajowy-system-elektroenergetyczny/plan-sieci-elektroenergetycznej-najwyzszych-napiec

realizujących działalność gospodarczą. Niezbędnym jednak dla takiego działania, jest spełnienie technicznych i ekonomicznych warunków przyłączenia.

Na terenie Gminy Kamień Krajeński istnieją korzystne (III strefa energetycznego wykorzystania wiatru) warunki do rozwoju instalacji wytwarzających energię z wiatru, jednak uwzględniając ograniczenia takie jak odległość od budynków mieszkalnych, obszary leśne, cieki czy położenie na obszarze Krajeńskiego Parku Krajobrazowego, lokalizowanie elektrowni wiatrowych w Gminie Kamień Krajeński w praktyce nie jest możliwe.

Na opisywanym obszarze występuje natomiast wysoki potencjał wykorzystywania energii słonecznej – w szczególności z mikroinstalacji przydomowych takich jak kolektory słoneczne czy panele słoneczne (fotowoltaika). Tak zwana energetyka rozproszona (lokalna) stanowi filar gospodarki niskoemisyjnej i pozwala uniezależnić się od systemowego dostarczania energii elektrycznej oraz zwiększyć efektywność energetyczną poprzez ograniczenie strat przesyłowych.

Potencjał wykorzystania energetyki wodnej jest niski. Największy ciek – Kamionka – ma niski przepływ i małe spadki.

Potencjał wykorzystania biomasy jest wysoki ze względu na duże możliwości pozyskiwania biomasy do celów grzewczych.

Do systemu elektroenergetycznego ENEA Operator Sp. z o.o. zostały włączone działające na terenie Gminy Kamień Krajeński źródła energii wytwórczej mikroinstalacje fotowoltaiczne (212 stuk) o łącznej mocy przyłączeniowej 2,128 MW.

4.9. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO I GAZ

Z uwagi na brak centralnych ciepłowni, na terenie Gminy Kamień Krajeński funkcjonuje rozproszony system zaopatrzenia w energię cieplną do ogrzewania i produkcji ciepłej wody użytkowej na potrzeby własne. Do ogrzewania nieruchomości, mieszkańcom służą przede wszystkim piece na paliwo stałe w postaci węgla kamiennego lub drewna, a także kotły gazowe, o którym mowa w dalszej części niniejszego rozdziału.

Rozproszony charakter zabudowy nie daje uzasadnienia ekonomicznego dla budowy infrastruktury ciepłowniczej. Lokalne kotłownie zlokalizowane są w miejscowościach: Obkas,

Dąbrowa, Zamarte, Płocicz i Radzimiu i dostarczają ciepło do osiedli budynków wielorodzinnych.

Istniejące źródła ciepła polegające głównie na paliwach stałych systematycznie powinny być zastępowane odnawialnymi źródłami energii i nowymi kotłami.

Odsetek mieszkańców Gminy Kamień Krajeński korzystających z sieci gazowej wynosi 28,2 % co jest wartością niską. Stopniowo wzrasta długość sieci gazowej, liczba przyłączy, odbiorców oraz zużycie gazu. Statystyki wieloletnie zaprezentowano w tabeli.

Tabela 21. Dane dotyczące gazociągów na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim

Oceniany parametr	Rok					Różnica w latach 2019-2023 (wzrost / spadek)
	2019	2020	2021	2022	2023	
odsetek osób korzystających z sieci gazowej (%)	23,1	24,7	26,5	27,2	28,2	+5,1
długość czynnej sieci gazowej ogółem (km)	25,61	25,61	27,92	32,36	32,77	+7,2
długość czynnej sieci gazowej przesyłowej (km)	16,18	16,18	-	-	-	-16,2
długość czynnej sieci gazowej dystrybucyjnej (km)	9,43	9,43	27,92	32,36	32,77	+23,3
liczba czynnych przyłączy do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	268	272	284	339	349	+81
liczba czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych	263	266	278	331	341	+78
odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe)	529	547	585	604	629	+100
zużycie gazu przez gospodarstwa domowe (MWh)	443	469	517	524	544	+101
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań przez gospodarstwa domowe (MWh)	4 822	5 114	6 084	6 016	5 671	+849,0
długość czynnej sieci ogółem w przeliczeniu na 100 km^2 (km)	4 642	4 863	5 878	5 859	5 476	+834,4
zużycie gazu z sieci w przeliczeniu na 1 mieszkańca (kWh)	15,7	15,7	17,1	19,8	20,1	+4,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

4.10. OŚWIETLENIE ULICZNE

W 2024 r. Gmina Kamień Krajeński podpisała umowę z wykonawcą na wymianę opraw w ramach programu „Rozświetlamy Polskę” (Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Edycja 9.).

Gmina wnioskowała o dofinansowanie zadania pn. „Modernizacja infrastruktury oświetlenia ulicznego w gminie Kamień Krajeński”. Przyznana kwota – 601 920,00 zł (80%) – pozwoli na przeprowadzenie wymiany około 50% opraw.

4.11. ZABYTKI

Na podstawie art. 22 ust. 4 i 5 ww. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Burmistrz Kamienia Krajeńskiego prowadzi gminną ewidencję zabytków sporządzoną w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych.

Do ważnych zabytków stanowiących jednocześnie atrakcję turystyczną należą:

- mury miejskie z XIV wieku
- stary rynek (średniowieczny plan urbanistyczny)
- zabudowa miejska, głównie XIX wiek
- kolegiata św. Apostołów Piotra i Pawła z XVI wieku.

W 2024 r. zlecony został Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Kamień Krajeński na lata 2024-2027.

Gmina Kamień Krajeński otrzymała 2024 r. dofinansowania na realizację następujących zadań w zakresie zabytków:

1. Zabezpieczenie i rekonstrukcja fragmentów zabytkowych murów miejskich w Kamieniu Krajeńskim.
2. Konserwacja i restauracja klasycystycznych ołtarzy bocznych z XVIII w. z figurką Matki Boskiej z Dzieciątkiem w Kościele pw. Św. Wojciecha w Dużej Cerkwicy.
3. Konserwacja i restauracja rokokowego konfesjonału z XVIII w. w Kościele pw. Św. Wojciecha w Dużej Cerkwicy.
4. Konserwacja i restauracja rokokowej ambony z XVIII w. w Kościele pw. Św. Wojciecha w Dużej Cerkwicy.

5. Remont i konserwacja dachu budynku klasztoru w Zamartem - etap I.
6. Konserwacja zabytkowych organów z końca XIX w. w kościele w Dąbrówce - etap I.

V. SFERA KLIMATYCZNO – ŚRODOWISKOWA

5.1. KLIMAT

Według klasyfikacji klimatów wg Köppena analizowany obszar położony jest w obrębie klimatu Cfb, który jest łagodny, bez pory suchej i z ciepłym latem

Zgodnie z danymi pogodowymi zebranymi w latach 1991-2021, prezentowanymi na stronie www.climate-data.org średnia roczna temperatura powietrza w Kamieniu Krajeńskim wynosi 8,6^{o}C. Najcieplejszym miesiącem roku jest lipiec (średnia miesięczna temperatura wynosi 18,5^{o}C), natomiast najzimniejszym styczeń (średnia miesięczna temperatura wynosi minus 1,6^{o}C). Średnia roczna suma opadów wynosi 671 mm (najsuchszym miesiącem jest luty – 38 mm, natomiast największe opady występują w lipcu – 115 mm). Różnica w wysokości opadów pomiędzy najsuchszym i najbardziej mokrym miesiącem wynosi 92 mm. Opady nie są wysokie, ale zróżnicowane, przy występowaniu wyraźnej przewagi opadów letnich nad zimowymi. Klimat można scharakteryzować jako przejściowy, kształtowany poprzez zmienny w swym zasięgu masyw powietrza morskiego (z zachodu) i kontynentalnego (ze wschodu).

Niekorzystną cechą klimatu, zwłaszcza dla wegetacji roślin są powtarzające się co roku przymrozki wiosenne, których nasilenie przypada na koniec kwietnia lub początek maja.

Okres wegetacyjny trwa około 235 dni (tj. dni ze średnią temperaturą dobową minimum 5°C) na podstawie danych IMGW za lata 1991-2020.

Na kolejnym wykresie przedstawiono szczegółowe dane dotyczące średnich temperatur oraz opadów w poszczególnych miesiącach w miejscowości Kamień Krajeński.

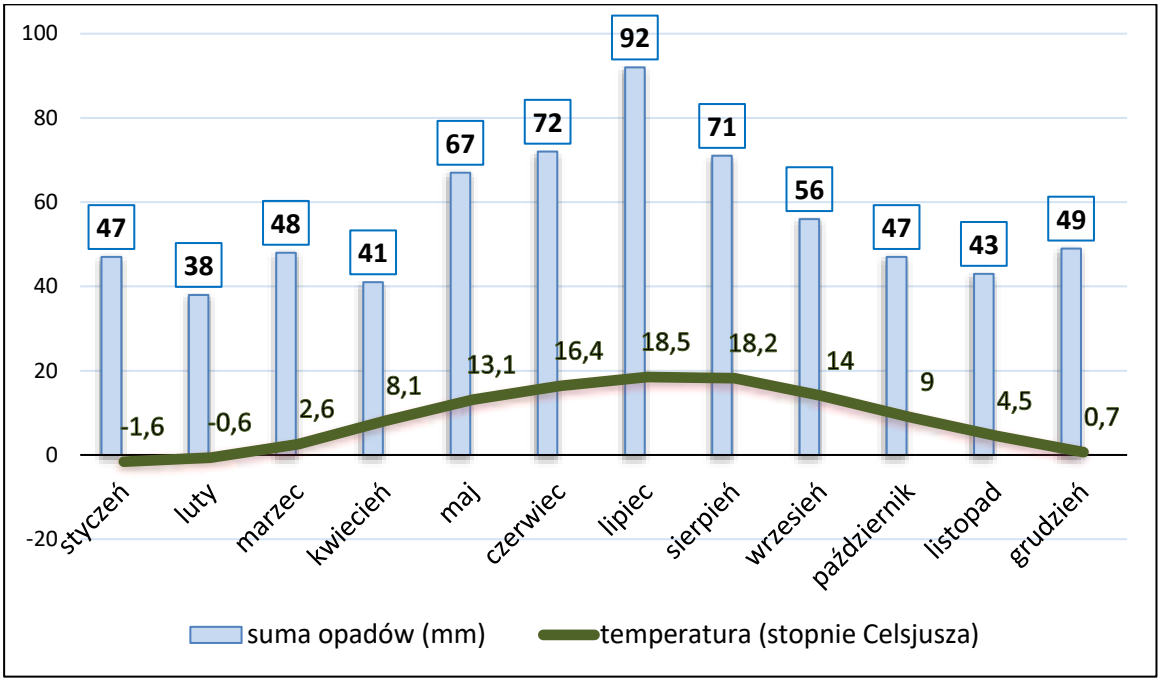

Rycina 7. Wykres klimatyczny dla miejscowości Kamień Krajeński
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.climate-data.org

Najbardziej korzystne warunki klimatyczne (nasłonecznienie) posiadają stoki o ekspozycji południowej i zachodniej, mniej korzystny klimat obserwuje się w dolinach rzek. Doliny są rynnami grawitacyjnego spływu chłodnego powietrza, zgodnie ze spadkami terenu.

Celem Gminy Kamień Krajeński w zakresie **ochrony klimatu** powinno być podejmowanie działań zapobiegających jego zmianom, zabezpieczenie przed skutkami zmian których nie udało się uniknąć, przystosowanie Gminy do zachodzących zmian klimatu, zmniejszenie podatności na zjawiska ekstremalne oraz zwiększenie potencjału do radzenia sobie ze skutkami ekstremalnych zjawisk pogodowych. Zachodzące zmiany klimatu objawiające się przez deszcze nawalne, nagłe powodzie i podtopienia, powodzie od strony rzek, burze, w tym burze z gradem, długotrwałe okresy bezopadowe, okresy bezopadowe z wysoką temperaturą mają istotny, negatywny wpływ na sektor gospodarki wodnej, funkcjonowanie infrastruktury przeciwpowodziowej i innych elementów infrastruktury np. energetycznej, czy drogowej oraz utrudniają działania z zakresu ochrony przed skutkami awarii i klęsk żywiołowych. Należy brać pod uwagę występowanie silnych wiatrów, incydentalnych trąb powietrznych, silnych wyładowań atmosferycznych z gwałtownymi opadami deszczu lub gradu. Zmiany klimatu mogą istotnie wpływać na rolnictwo, w tym na długość okresu wegetacyjnego, który będzie się zwiększał.

Krajowa polityka adaptacyjna opiera się na dokumencie pn. „**Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do 2032 roku**” **(SPA 2020).** Opracowanie SPA wpisuje się w działania na rzecz osiągnięcia celu nadrzędnego Białej Księgi - Adaptacja do zmian klimatu: Europejskie ramy działania, COM(2009)147 oraz unijnej strategii adaptacji do zmian klimatu, jakim jest poprawa odporności państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcja kosztów społeczno-ekonomicznych z tym związanych.

SPA wskazuje **cele i kierunki działań adaptacyjnych**, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach: gospodarce wodnej, rolnictwie, leśnictwie, różnorodności biologicznej i obszarach prawnie chronionych, zdrowiu, energetyce, budownictwie, transporcie, gospodarce przestrzennej i obszarach zurbanizowanych.

Do podstawowych działań o charakterze horyzontalnym, tj. takich, które powinny być realizowane we wszystkich województwach należą:

- edukacja społeczeństwa w zakresie spodziewanych zmian i ograniczenia ich skutków,
- monitoring zmian wrażliwości gospodarki i społeczeństwa oraz postępu we wdrażaniu strategii adaptacyjnej,
- planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji,
- rozwój usług zdrowotnych ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości mieszkańców na występowanie fal upałów,
- ograniczenie skutków zagrożeń w rolnictwie, lasach i ekosystemach wynikających z pojawiania się inwazyjnych szkodników i chorób, a także uwzględnienie przystosowania gatunkowego lasów do oczekiwanego wzrostu temperatury w procesie zalesień,
- właściwe gospodarowanie na obszarach m.in. rolnych i chronionych (wsparcie technologiczne gospodarstw oraz doradztwo technologiczne uwzględniające aspekty dostosowania budownictwa i produkcji rolnej do zmieniających się warunków klimatycznych),
- modernizacja systemu energetycznego uwzględniająca zwiększone ryzyko występowania zjawisk ekstremalnych,

- uwzględnienie trendów klimatycznych i gospodarczych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej,
- uwzględnienie konieczności zapewnienia korytarzy wentylacyjnych w miejscowościach o szczególnie zwartej zabudowie w celu ograniczenia skutków rozwoju wyspy ciepła i wzrostu koncentracji zanieczyszczeń powietrza oraz zwiększania obszarów wodnych i zieleni w centrach miejscowości.

Rekomendowane kierunki działań adaptacyjnych to: ochrona przeciwpowodziowa obszarów położonych na terenach zalewowych oraz przygotowanie do sytuacji zabezpieczenia w wodę dobrej jakości w warunkach dłuższych okresów niedoborów wody.

Celem zapobiegania zmianom klimatu oraz adaptacji do zmian, Gmina i inne jednostki działające na tym terenie już teraz podejmują **działania o charakterze planistycznym, inwestycyjnym i technicznym**, a także edukacyjno-informacyjnym. Są to działania:

- racjonalna gospodarka wodno-ściekową, w tym wspieranie retencji wód,
- zarządzanie ryzykiem powodzi i podtopień,
- kształtowanie terenów zieleni, parków, zieleni nadrzecznej itp.,
- uwzględnienie kwestii zmian klimatu w dokumentach planistycznych i innych dokumentach strategicznych, np. zapisy projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniają zagadnienia związane z ochroną klimatu np. właściwego przewietrzania terenów gminy, ochrony przed powodzią i podtopieniami, gospodarowania wodami opadowymi, zachowania naturalnych walorów przyrodniczych, ochrony,
- ograniczanie niskiej emisji i zanieczyszczenia powietrza poprzez wymianę źródeł ogrzewania,
- prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów lub niskiej jakości paliwa w indywidualnych systemach grzewczych,
- przedsięwzięcia termomodernizacyjne w obiektach użyteczności publicznej,
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
- prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu wskazywanie prawidłowych postaw odnośnie ochrony powietrza, a także środków ostrożności odnośnie negatywnych skutków złej jakości powietrza,

- ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze środków transportu, poprzez remonty i modernizacje dróg,
- rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny tabor autobusowy,
- wspieranie rozwoju transportu rowerowego poprzez rozwój i modernizację infrastruktury.

5.2. KORYTARZE EKOLOGICZNE

Korytarze ekologiczne to obszary umożliwiające migrację zwierząt, roślin lub grzybów. W celu zachowania ich drożności zaleca się prowadzić następujące działania:

- uwzględnianie korytarzy ekologicznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- budowa przejść dla zwierząt – dotyczy miejsc, gdzie przecinają się drogi już istniejące (o najwyższym natężeniu ruchu) z korytarzami ekologicznymi, na drogach już istniejących o mniejszym natężeniu ruchu w miejscach przecięcia korytarzy migracyjnych, umieszczenie odpowiednich znaków informujących o tym oraz ograniczenie prędkości,
- ochrona dolin rzecznych – poprzez zaniechanie zabudowy brzegów, regulacji koryta rzecznego; rewitalizacja najbardziej zdegradowanych odcinków rzek,
- zalesienia – dotyczy korytarzy migracyjnych, gdzie płaty lasu w obrębie takiego korytarza są oddalone od siebie na odległość powyżej 1 km (z wyłączeniem cennych przyrodniczo siedlisk nieleśnych),
- ochrona przed dalszą zabudową odcinków korytarzy ekologicznych o znacznych przewężeniach, spowodowanych bezpośrednim sąsiedztwem terenów zurbanizowanych.

Do zaniku ekosystemów oraz zmniejszenia się liczby gatunków prowadzą takie działania jak: budowa dróg, zabudowa mieszkaniowa, przemysłowa i handlowa, eksploatacja surowców, lokalizacja składowisk odpadów. Do najbardziej podatnych na degradację należą środowiska bagienne, wodne, starych lasów. Zachowanie drożności korytarzy ekologicznych powinno polegać przede wszystkim na ich ochronie przed zabudowaniem, przegrodzeniem i na tworzeniu nowych nasadzeń.

Dostępne są co najmniej **trzy projekty sieci korytarzy ekologicznych**.

Na podstawie projektu korytarzy zamieszczonych na www.geoserwis.gdos.gov.pl przez Gminę Kamień Krajeński przebiega korytarz ekologiczny „Pomorze 2”.

Nieco inaczej zaprezentowano przebieg korytarzy ekologicznych według projektu Instytutu Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk Białowieża we współpracy z Pracownią na rzecz Wszystkich Istot. Zostały opracowane dwa projekty tego autorstwa – z lat 2005 i 2012.
Wg pierwszego projektu na terenie Gminy Kamień Krajeński znajduje się część korytarza ekologicznego „Pomorze 2”, natomiast w projekcie z 2012 Gmina Kamień Krajeński znajduje się częściowo w zasięgu korytarza ekologicznego „Krajna”.

Przebieg korytarzy ekologicznych w sąsiedztwie opisywanej gminy przedstawiono na kolejnych trzech rycinach.

Rycina 8. Przebieg korytarzy ekologicznych według danych Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska prezentowanych w portalu Geoserwis na tle lokalizacji Gminy Kamień Krajeński
Źródło: https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/?usedesktop=true

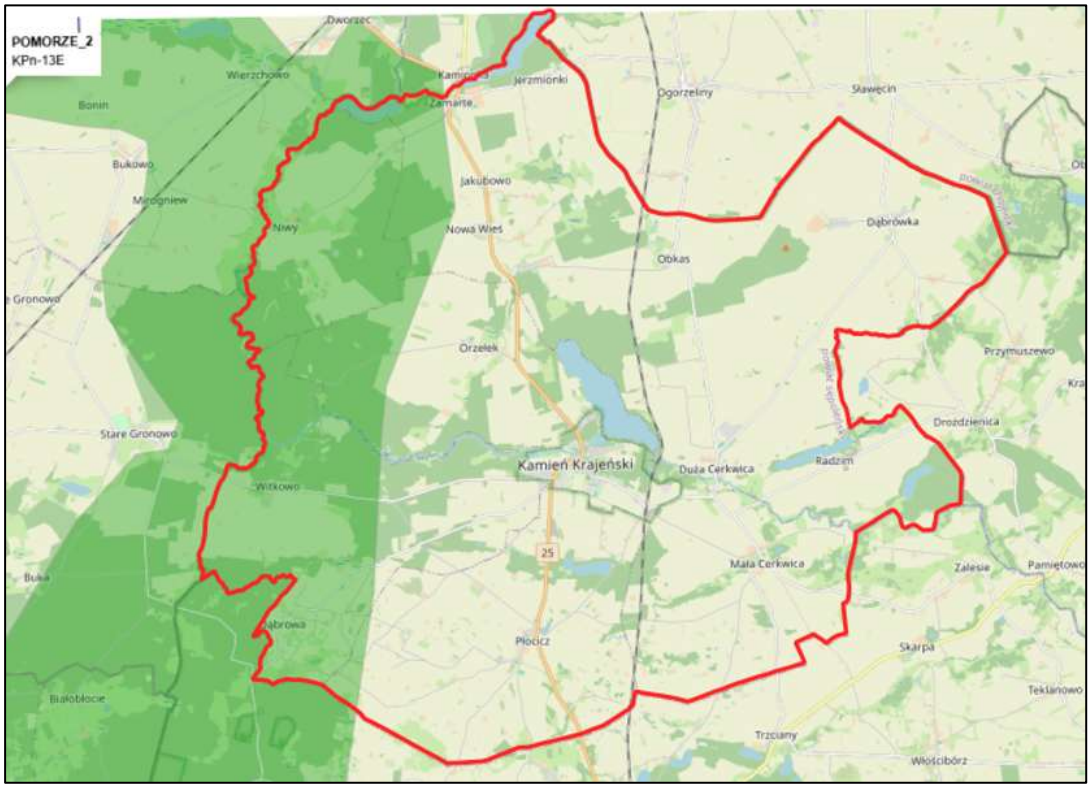

Rycina 9. Przebieg korytarzy ekologicznych według Instytutu Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk Białowieża według projektu 2005 na tle lokalizacji Gminy Kamień Krajeński
Źródło: https://mapa.korytarze.pl/

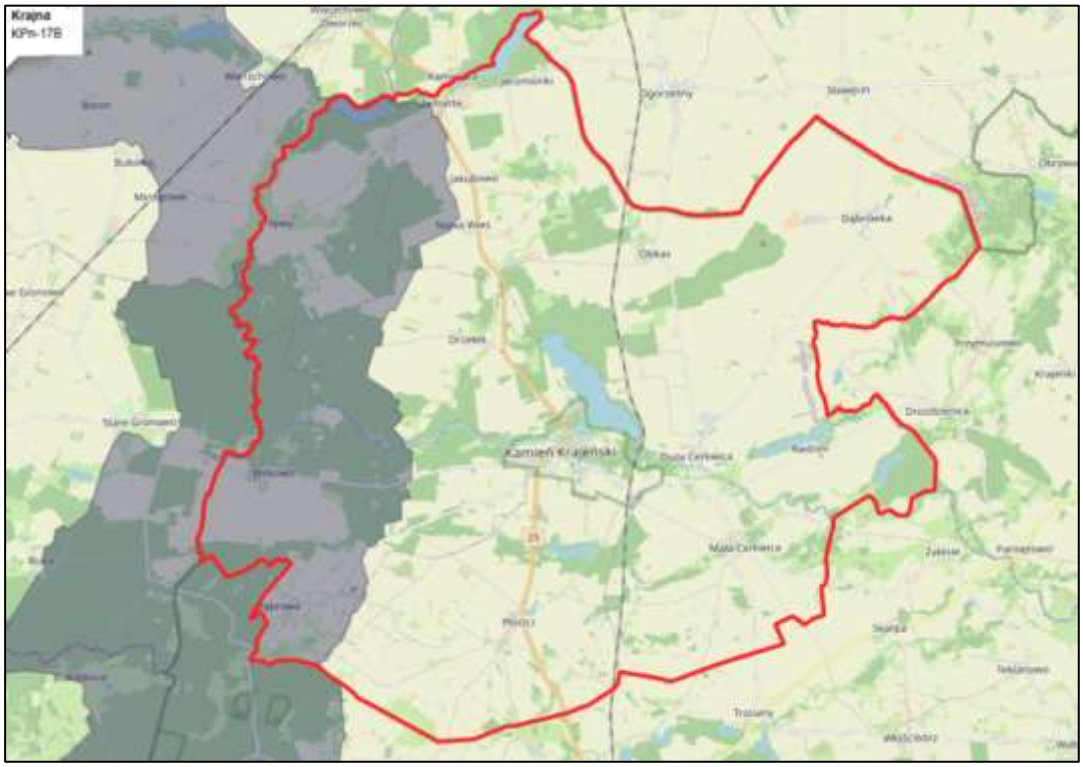

Rycina 10. Przebieg korytarzy ekologicznych według Instytutu Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk Białowieża według projektu 2012 na tle lokalizacji Gminy Kamień Krajeński
Źródło: https://mapa.korytarze.pl/

5.3. LASY

Obszar Gminy Kamień Krajeński znajduje się w zasięgu Nadleśnictwa Lutówko. Wyraźnie dominującym gatunkiem w lasach całego Nadleśnictwa jest sosna (ok. 70%). Następnym w kolejności gatunkiem lasotwórczym jest olsza, a dalej brzoza i buk. Średni wiek drzewostanów wynosi 64 lata.

W Nadleśnictwie Lutówko w ostatnich latach obserwuje się pogorszenie stosunków wodnych (niedobór opadów) jak również występowanie szkód od wiatru. Występują również organizmy uszkadzające lasy (kornik drukarz, przypłaszczek granatek, kornik ostrozębny) oraz szkody wyrządzane przez zwierzynę.

W celu poprawy stosunków wodnych na terenie Nadleśnictwa realizowano zadania w zakresie małej retencji:

- zastawka nr 1 w leśnictwie Kamień – wartość zadania 24 024,30 zł, data oddania do użytku w 2021 r.,
- przepust wraz z groblą w leśnictwie Kamień – wartość zadania 20 602,93 zł, data oddania do użytku w 2021 r.,
- próg z przelewem - wypad z istniejącego jazu - w leśnictwie Kamień wartość zadania 86 409,58 zł, data oddania do użytku w 2021 r.

W celu rozwoju turystyki miała miejsce budowa parkingu leśnego w leśnictwie Kamionka (obecnie Kamień). Obiekty: wiata, ławo-stoły, tablice informacyjne, stojaki na rowery, miejsce postoju pojazdów. Wartość zadania: 121 006,21 zł, data oddania do użytku w 2023 r.

Statystyczne ujęcie dotyczące lasów na terenie Gminy Kamień Krajeński zaprezentowano w tabeli.

Tabela 22. Dane dotyczące lasów na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim

Oceniany parametr	Rok					Różnica w latach 2019-2023 (wzrost / spadek)
	2019	2020	2021	2022	2023	
lasy ogółem (ha)	3 489,37	3 489,38	3 489,38	3 489,38	3 489,15	-0,22
lasy publiczne ogółem (ha)	3 190,04	3 190,05	3 190,05	3 190,05	3 189,82	-0,22
lasy publiczne Skarbu Państwa (ha)	3 155,13	3 155,14	3 155,14	3 155,14	3 154,91	-0,22

Oceniany parametr	Rok					Różnica w latach 2019-2023 (wzrost / spadek)
	2019	2020	2021	2022	2023	
lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych (ha)	3 057,74	3 057,75	3 057,75	3 057,75	3 057,52	-0,22
lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP (ha)	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	bez zmian
lasy publiczne gminne (ha)	34,91	34,91	34,91	34,91	34,91	bez zmian
lasy prywatne ogółem (ha)	299,33	299,33	299,33	299,33	299,33	bez zmian
powierzchnia lasów na 1 mieszkańca (ar)	50,5	52,1	52,5	53,2	53,7	+3,2
lesistość (%)	21,4	21,4	21,4	21,4	21,4	bez zmian

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Nadleśnictwo prowadzi także działania dotyczące identyfikacji, likwidacji oraz przeciwdziałania powstawaniu dzikich wysypisk śmieci na obszarze kompleksów leśnych.

5.4. ŚWIAT ROŚLIN I ZWIERZĄT

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy pismem z dnia 21 stycznia poinformował, że:

- w latach 2020-2024 nie prowadził na terenie Gminy Kamień Krajeński znaczących zadań dotyczących ochrony środowiska,
- nie planuje utworzenia na opisywanym terenie rezerwatów przyrody ani obszarów Natura 2000,
- na terenie Gminy Kamień Krajeński ustalono jedną strefę ochrony ostoi, miejsca rozrodu i regularnego przebywania bielika Haliaeetus albicilla w Nadleśnictwoe Lutówko, decyzją znak WPN.6442.4.2014.KLD z dnia 12 marca 2014 r. a zmienioną decyzją znak WPN.6442.3.2015,
- na opisywanym terenie w 2018 r. zinwentaryzowano stanowisko winniczka Helix pomatia.

Więcej informacji o świecie roślin i zwierząt podano w rozdziale dotyczących obszarów i obiektów prawnie chronionych.

Zieleń urządzona w granicach Gminy reprezentowana jest przez parki podworskie (w Niwach, Radzimiu i Zamartem), zieleń na cmentarzach, park miejski przy ulicy Sępoleńskiej w Kamieniu Krajeńskim, a także nasadzenia szpalerowe, ogrody działkowe i inne tereny rekreacyjne. Tereny zieleni zajmują łącznie niewielki obszar (około 11 ha) i stanowią 0,1% ogólnej powierzchni omawianej jednostki.

5.5. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE

Szczegółowe dane dotyczące opisu środowiska przyrodniczego opisywanej jednostki terytorialnej znajdują się w **Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Kamień Krajeński na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028** przyjętym Uchwałą Nr XXXI/209/2021 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 14 października 2021 r.

Ponadto źródłem danych zaktualizowanych na rok 2025 jest projekt „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kamień Krajeński na lata 2025–2028 z perspektywą do roku 2032” (autor: Kamil Nabagło o środowisku). Wg ostatniego z przywołanych opracowań, w aspekcie geomorfologicznym obszar Gminy stanowi wysoczyznę morenową, falistą, której rzędna powierzchni terenu waha się średnio w przedziale 135-150 m n.p.m., przy czym najniżej położony punkt znajduje się w dolinie rzeki Kamionki – 105,9 m n.p.m., natomiast najwyższy punkt o wysokości 188,9 m n.p.m. (najwyższa bezwzględna wysokość w województwie kujawsko-pomorskim) stanowi kulminacja moreny czołowej (zbudowanej z piasków, żwirów, głazów i glin) zwana „Czarną Górą” położona pomiędzy miejscowościami Obkas i Dąbrówka.

Konsekwencją genezy form morfologicznych występujących na omawianym terenie (sandry, moreny, pagórki kemowe, wały ozowe, rynny polodowacowe czy zagłębienia wytopiskowe) jest ich litologia, a tym samym charakter pokrywy glebowej. Na obszarze dominują niezbyt przydatne dla rolnictwa gleby rdzawe (ok. 32%), brunatne (ok. 30%) i płowe (ok. 24%). Gleby o wysokiej wartości dla gospodarki rolnej – czarne ziemie i gleby murszowe – występują sporadycznie (ok. 4%). Relatywnie słabą przydatność gleb potwierdza także udział gruntów w poszczególnych klasach bonitacyjnych36. Na omawianym terenie nie notuje się klas I i II, natomiast klasa IIIA w porównaniu do innych gmin powiatu sępoleńskiego spotykana jest w największej ilości – na poziomie 2,9% areału. Najliczniejszą klasą bonitacyjną jest klasa IV wynosząca ogółem prawie 58% areału gruntów ornych. Udział gleb najsłabszych – V i VI klasy – przekracza 20%. Pomimo dość negatywnych uwarunkowań, rolnictwo odgrywa dużą rolę

w gospodarce Gminy, a użytki rolne stanowią ok. 70% ogólnej powierzchni omawianego obszaru.

5.6. PRAWNA OCHRONA PRZYRODY

W granicach omawianego obszaru znajdują się następujące formy ochrony przyrody: obszar NATURA 2000 „Dolina Łobżonki”, Krajeński Park Krajobrazowy, 10 pomników przyrody (część z nich to grupy drzew, aleje) oraz 4 użytki ekologiczne.

Obszar Natura 2000 Dolina Łobżonki (PLH300040) - przez teren Gminy Kamień Krajeński przebiega niewielki fragment specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Łobżonki (PLH300040). Obszar chroni rzekę Łobżonkę wraz z fragmentami dopływów - Lubczą i Orlą oraz tereny do nich przyległe, stanowiąc jeden z najcenniejszych obszarów przyrodniczych na Krajnie (Pojezierzu Krajeńskim). Osią obszaru jest około 60 kilometrowa dolina rzeki Łobżonki od okolic Białobłocia i Lutówka aż po dolinę rzeki Noteć (poniżej Osieka nad Notecią).
W rzekach dominuje żwirowo-piaszczysty charakter dna i szybki nurt nawiązujący do rzek podgórskich. Ostoję wyróżnia obecność bogatych florystycznie, właściwie wykształconych grądów w odmianie krajeńskiej oraz znaczne powierzchnie ekstensywnie użytkowanych łąk.

Siedliska przyrodnicze będące przedmiotem ochrony opisywanego Obszaru Natura 2000 Dolina Łobżonki (PLH300040) to:

- Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (Charcteria spp.),
- Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion,
- Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne,
- Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (Ranunculion fluitantis),
- Ziołorośla górskie (Adenostylion alliariae) i ziołorośla nadrzeczne (Convolvuletalia sepium),
- Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris),
- Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe),
- Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji,

- Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea),
- Torfowiska nakredowe (Cladietum marisci, Caricetum buxbaumii, Schoenetum nigricantis),
- Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk,
- Kwaśne buczyny (Luzulo-Fagetum),
- Żyzne buczyny (Dentario glandulosae Fagenion, Galio odorati-Fagenion),
- Grąd subatlantycki (Stellario-Carpinetum),
- Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum),
- Kwaśne dąbrowy (Quercion robori-petraeae),
- Bory i lasy bagienne (Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum) i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne,
- Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae) i olsy źródliskowe.

Gatunkami **roślin będących przedmiotem ochrony** są lipiennik Loesela Liparis loeselii oraz sierpowiec błyszczący Drepanocladus (Hamatocaulis) vernicosus.

Gatunki zwierząt innych niż ptaki, będące przedmiotem ochrony to:

- bóbr europejski Castor fiber,
- czerwończyk nieparek Lycaena dispar,
- jelonek rogacz Lucanus cervus,
- kumak nizinny Bombina bombina,
- minóg strumieniowy Lampetra planeri,
- pachnica dębowa Osmoderma eremita (Osmoderma barnabita),
- skójka gruboskorupowa Unio crassus,
- traszka grzebieniasta Triturus cristatus (Triturus cristatus cristatus),
- trzepla zielona Ophiogomphus cecilia,
- wydra Lutra lutra.

Obowiązuje Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 4 marca 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Łobżonki (PLH300040), w którym określono dokładne granice obszaru oraz cele ochrony.

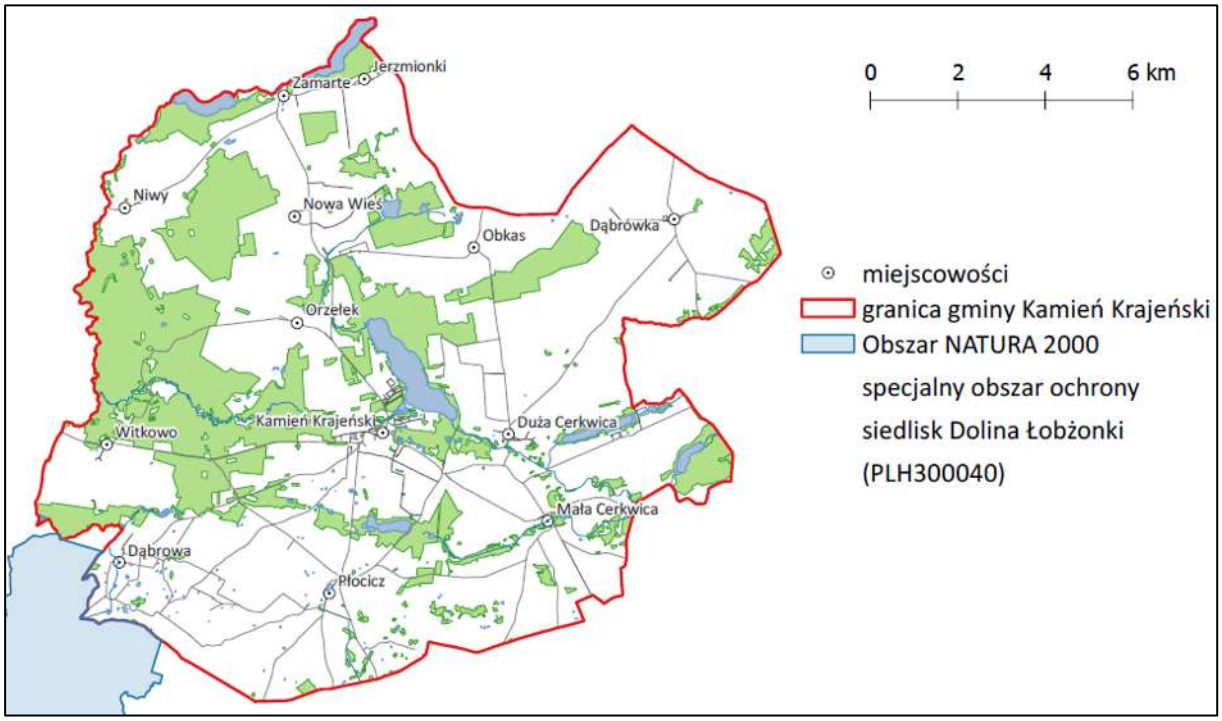

Rycina 11. Obszar Natura 2000 Dolina Łobżonki (PLH300040) na terenie Gminy Kamień Krajeński
Źródło: rycina zamieszczona w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kamień Krajeński na lata 2025–2028 z perspektywą do roku 2032” (autor: Kamil Nabagło o środowisku)

Krajeński Park Krajobrazowy – został utworzony na mocy Rozporządzenia nr 24/98 Wojewody Bydgoskiego z dnia 17 sierpnia 1998 r. w sprawie utworzenia parku krajobrazowego pod nazwą Krajeński Park Krajobrazowy (Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego Nr 61, poz. 344 z dnia 5 października 1998 r.). Obowiązujący akt prawa miejscowego dla tego obszaru to Uchwała Nr X/229/15 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 sierpnia 2015 r. w sprawie Krajeńskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r. poz. 2550 ze zm.) zmieniony Uchwałą nr XLII/717/18 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 19 marca 2018 r. zmieniającą uchwałę w sprawie Krajeńskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2018 r. poz. 1477).

Głównym celem ochrony w Parku jest zachowanie unikalnego środowiska przyrodniczego swoistych cech krajobrazu oraz wartości kulturowych i historycznych cechujących region Krajny. Ze względu na sposób użytkowania powierzchni, charakter Parku można określić jako rolniczy. Grunty uprawiane rolniczo poprzeplatane pagórkami, zadrzewieniami i oczkami śródpolnymi stanowią 66% obszaru Parku.

Krajeński Park Krajobrazowy obejmuje cały obszar wiejski Gminy Kamień Krajeński. Nie obejmuje tylko obszaru Kamienia Krajeńskiego. Dlatego nie prezentuje się ryciny z położeniem Parku.

Użytki ekologiczne – na terenie Gminy Kamień Krajeński są nimi bagna stanowiące 4 odrębne użytki ekologiczne: Dąbrowa, Brzuchacz, Twardy Kamień i Staś. Aktualnym aktem prawa w sprawie wymienionych form ochrony jest Rozporządzenie Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 czerwca 2005 r. w sprawie użytków ekologicznych (Dz. Urz. Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 2005 r. Nr 82, poz. 1518).

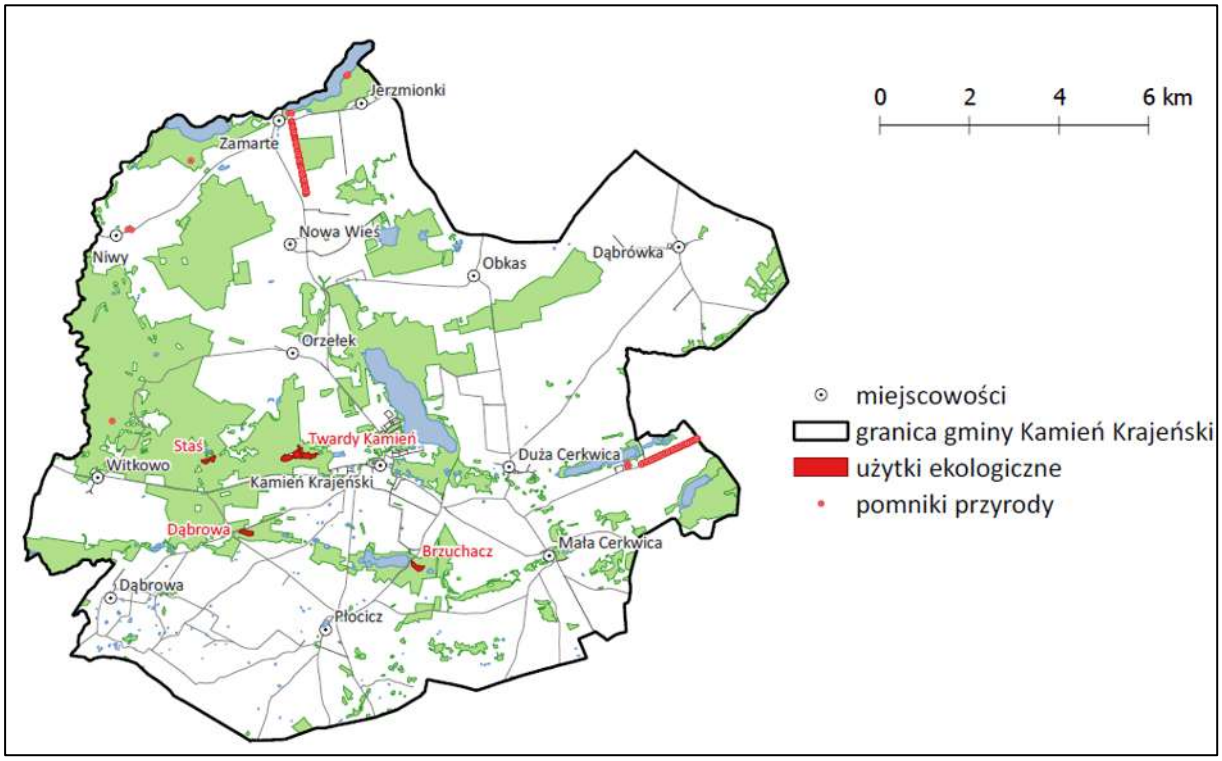

Rycina 12. Lokalizacja użytków ekologicznych i pomników przyrody na terenie Gminy Kamień Krajeński
Źródło: rycina zamieszczona w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kamień Krajeński na lata 2025–2028 z perspektywą do roku 2032” (autor: Kamil Nabagło o środowisku)

Pomnikami przyrody na omawianym obszarze są drzewa i grupy drzew[8]:

- aleja dębowa przy drodze gruntowej w miejscowości Zamarte (działka ew. nr 29),
- dąb szypułkowy o obwodzie w pierśnicy 420 cm rosnący w parku dworskim na działce ewidencyjnej nr 28/11 w miejscowości Niwy,

[8] wykaz pochodzi z projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kamień Krajeński na lata 2025–2028 z perspektywą do roku 2032” (autor: Kamil Nabagło o środowisku)

- dąb szypułkowy o obwodzie w pierśnicy 376 cm, oraz lipa drobnolistna trójwierzchołkowa o obwodzie w pierśnicy 308/266/180 w parku dworskim w miejscowości Radzim,
- aleja (głównie lipowa) w pasie drogowym drogi powiatowej nr 1109C na działce numer ewidencyjny 20 w miejscowości Radzim (aleja przydrożna w Radzimiu),
- lipa drobnolistna o obwodzie 202 cm rosnąca w parku w miejscowości Niwy,
- dwie lipy drobnolistne w zabytkowym parku dworskim, działka ewidencyjna nr 12 w miejscowości Zamarte,
- dąb szypułkowy o obwodzie 299 cm rosnący w oddziale 32c leśnictwa Kamionka obrębu Lutówko, nadleśnictwa Lutówko nr dz. 32-LP,
- dąb szypułkowy o obwodzie 400 cm i wysokości 30 m rosnący na działce Nr 14-LP, obręb Zamarte, leśnictwo Kamionka, oddział 14 a,
- dąb szypułkowy o obwodzie 380 cm i wysokości 27 m rosnący na działce Nr 14-LP, obręb Zamarte, leśnictwo Kamionka, oddział 14 a,
- dąb szypułkowy o obwodzie 484 cm rosnący na działce ew. nr 66 LP obręb Witkowo, oznaczonej jako 66j leśnictwa Witkowo, obrębu Lutówko, nadleśnictwa Lutówko w miejscowości Witkowski Młyn.

Gmina sukcesywnie poddaje drzewa zabiegom pielęgnacyjnym w celu zachowania i wyeksponowania cennego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, aby jeszcze długo mogły wzbudzać podziw wśród kolejnych pokoleń mieszkańców, jak również turystów.

5.7. JAKOŚĆ POWIETRZA

Oceny i wynikające z nich działania odnoszone są do jednostek terytorialnych nazywanych **strefami**, obejmujących obszar całego kraju. Da wszystkich zanieczyszczeń uwzględnianych w ocenach jakości powietrza obowiązuje następujący podział kraju na strefy.

Według tego podziału w województwie kujawsko-pomorskim wydzielono 4 strefy: aglomeracja bydgoska, miasto Toruń, miasto Włocławek oraz strefa kujawsko-pomorska. Gmina Kamień Krajeński należy do strefy kujawsko-pomorskiej.

Wartości poszczególnych poziomów substancji w powietrzu zostały zróżnicowane ze względu na **ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin**.

W ocenach pod kątem spełnienia kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi obecnie uwzględnia się: dwutlenek siarki (SO_2), dwutlenek azotu (NO_2), tlenek węgla (CO), benzen (C_6H_6), ozon (O_3), pył PM10 i PM2,5, metale ciężkie: ołów (Pb), arsen (As), kadm (Cd) i nikiel (Ni) w pyle PM10 oraz (B(a)P) w pyle PM10.

Oceny dokonywane pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin obejmują: dwutlenek siarki (SO_2), tlenki azotu NOx i ozon (O_3).

Wynikiem oceny **dla wszystkich substancji podlegających ocenie** (dla kryteriów: poziom dopuszczalny i poziom docelowy) jest zaliczenie strefy do jednej z klas:

- ✓ **klasa A** - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych albo poziomów docelowych,
- ✓ **klasa C** - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne albo przekraczają poziomy docelowe.

W przypadku **poziomu celu długoterminowego dla ozonu** przyjęto oznaczenie klas:

- ✓ **klasa D1** - jeżeli stężenia ozonu na terenie strefy nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- ✓ **klasa D2** - jeżeli stężenia ozonu na terenie strefy przekraczają poziom celu długoterminowego.

Dla **pyłu zawieszonego PM2,5 i kryterium** – poziom dopuszczalny dla fazy II zostały określone następujące klasy:

- ✓ **klasa A1** - oznacza brak przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla fazy II,
- ✓ **klasa C1** – oznacza przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla fazy II.

W tabeli przedstawiono klasy jakości powietrza dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie kujawsko-pomorskiej w latach 2020-2024. Bezpośrednio na terenie Gminy Kamień Krajeński nie ma stacji pomiarowej jakości powietrza wchodzącej w skład monitoringu państwowego. Przeanalizowano więc **dane dla całej strefy kujawsko-pomorskiej**, w skład której wchodzi Gmina Kamień Krajeński.

Dane zaprezentowano w ujęciu poszczególnych lat biorąc pod uwagę **kryterium ochrony zdrowia**. Jakość powietrza w strefie kujawsko-pomorskiej w badanym okresie **poprawiła się**.

Tabela 23. Wynikowe klasy strefy kujawsko-pomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2020-2024 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Zanieczyszczenie	Klasa w danym roku				
	2020	2021	2022	2023	2024
SO_2 (dwutlenek siarki)	A	A	A	A	A
NO_2 (dwutlenek azotu)	A	A	A	A	A
CO (tlenek węgla)	A	A	A	A	A
C_6H_6 (benzen)	A	A	A	A	A
PM2,5 (pył zawieszony)	A/A1	A/**C1**	A/A1	A/A1	A/A1
PM10 (pył zawieszony)	**C**	**C**	**C**	A	A
B(a)P	**C**	**C**	**C**	**C**	**C**
As (arsen)	A	A	A	A	A
Cd (kadm)	A	A	A	A	A
Ni (nikiel)	A	A	A	A	A
Pb (ołów)	A	A	A	A	A
$O_{3\,dc}$ (ozon – poziom docelowy)	A	A	A	A	A
$O_{3\,dt}$ (ozon – poziom długoterminowy)	**D2**	**D2**	**D2**	**D2**	**D2**

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska - roczne ocena jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim - raporty za lata 2020-2024

W latach 2023-2024 w strefie kujawsko-pomorskiej, w której znajduje się Gmina Kamień Krajeński stwierdzono klasę C tylko dla jednego zanieczyszczenia, tj. benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10. We wcześniejszych latach stwierdzano rokrocznie także klasę C także dla pyłu zawieszonego PM10, a w 2021 roku odnotowano klasę C1 dla pyłu zawieszonego PM2,5 (II faza). Jakość powietrza w strefie w ostatnich latach wyraźnie poprawiła się.

W kolejnej tabeli przedstawiono wyniki oceny dla **kryterium ochrony roślin**. W latach 2020-2024 nie odnotowano zmian w klasyfikacji.

Tabela 24. Wynikowe klasy strefy kujawsko-pomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2019-2023 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Strefa	Rok	Klasyfikacja wg rodzajów zanieczyszczeń			
		O_3 (dc)	O_3 (dt)	NO_2	SO_2
Strefa kujawsko-pomorska	2020	A	**D2**	A	A
	2021	A	**D2**	A	A
	2022	A	**D2**	A	A
	2023	A	**D2**	A	A
	2024	A	**D2**	A	A

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska - roczne ocena jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim - raporty za lata 2020-2024

Gmina Kamień Krajeński charakteryzuje się stosunkowo czystym powietrzem atmosferycznym. Głównym źródłem zanieczyszczeń w Gminie Kamień Krajeński jest **niska emisja** oznaczająca emisję na niskiej wysokości. Problem wynika z ogrzewania domów za pomocą węgla, drewna i innych paliw stałych, często w piecach nie spełniających żadnych standardów emisyjnych. W takich piecach można spalić (choć jest to prawnie niedopuszczalne) nie tylko odpady węglowe (np. miał), ale także zwykłe śmieci, w tym tworzywa sztuczne. Muł i miał węglowy to produkty o wysokiej zawartości siarki, chloru czy popiołu. Z powodu wysokości emisji zanieczyszczeń niska emisja jest zjawiskiem szczególnie szkodliwym – wprowadzane do powietrza zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca wytworzenia stwarzając zagrożenie dla zdrowia. Problem jest szczególnie widoczny w zwartej, słabo przewietrzanej zabudowie w okresie jesienno-zimowym i bezwietrzne dni.

Szczególnie istotnym problemem jaki należy wyeliminować jest nielegalne spalanie odpadów w piecach indywidualnych. Jest to działanie niezgodne z prawem. Substancje powstałe podczas spalania odpadów kumulują się w organizmie uszkadzając komórki oraz narządy wewnętrzne i mogą powodować choroby nowotworowe. W przypadku stwierdzenia termicznego przekształcania odpadów w instalacji do tego nie przeznaczonej podejmowane są sankcje karne wynikające z art. 191 ustawy o odpadach. Kara może wynieść nawet 5 000 zł. Postępowanie o ukaranie sprawcy następuje w trybie określonym w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia. W przypadku podejrzenia spalania odpadów można przekazywać informację do Burmistrza Kamienia Krajeńskiego lub Policji.

Na terenie Gminy Kamień Krajeński nie występuje uciążliwy przemysł (huty, koksownie czy elektrownie cieplne), który mógłby być źródłem skażenia powietrza atmosferycznego.

Pojazdy silnikowe odpowiadają za znaczną część całkowitej emisji pyłu zawieszonego, a także za pewną część emisji WWA. Motoryzacja jest też głównym źródłem tlenków azotu oraz całej gamy tzw. lotnych substancji organicznych (volatile organic compounds – VOC) oraz pyłu pochodzącego ze zużywanych opon i klocków hamulcowych. Wpływ na stan czystości powietrza atmosferycznego w Gminie Kamień Krajeński ma emisja ze źródeł komunikacyjnych, co związane jest z przebiegiem drogi krajowej nr 25 i dróg oraz dróg powiatowych i gminnych przebiegających w zwartej zabudowie.

Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o **centralnej ewidencji emisyjności budynków** określiła, że każdy właściciel lub zarządca budynku zobowiązany jest złożyć do CEEB deklarację dotyczącą źródeł ciepła i spalania paliw. Według wytycznych Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego, któremu powierzono budowę systemu, deklaracje mogą być składane za pomocą prostego, internetowego formularza. Osoby, które nie będą mogły skorzystać z tej formy składania deklaracji, będą ją mogły złożyć w formie papierowej do Burmistrza Kamienia Krajeńskiego. Właściciele lub zarządcy nowych budynków na zgłoszenie będą mieli 2 tygodnie od momentu uruchomienia źródła ciepła. W przypadku pozostałych urządzeń grzewczych termin zgłoszenia upłynął z końcem czerwca 2022 r. Brak złożenia deklaracji zagrożony jest karą grzywny. Jest to ewidencja, w której znajdują się kompleksowe informacje dotyczące źródeł ogrzewania budynków. Celem jej stworzenia jest poprawa jakości powietrza, walka ze smogiem i pomoc w wymianie tzw. „kopciuchów”. Wcześniej, bo już w 2021 r. Uchwałą Nr XXXI/208/2021 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 14 października 2021 r. przyjęto **Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Kamień Krajeński na lata 2021-2036**.

Do działań Gminy Kamień Krajeński, należy:

- inicjowanie i wspomaganie opracowania i realizacji programów likwidacji tzw. niskiej emisji tj. pieców przestarzałych, nisko sprawnych kotłowni węglowych na rzecz zwiększonego wykorzystania źródeł ekologicznych, w tym odnawialnych źródeł energii (energia słoneczna),
- organizowania środków pomocowych itp. skierowanych do mieszkańców, właścicieli domów mieszkalnych oraz podmiotów gospodarczych,

- wspieranie stosowania nowoczesnych źródeł energii odnawialnych wykorzystujących paliwa lokalne jak energia wiatru oraz energia słoneczna.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Kamień Krajeński został zatwierdzony Uchwałą Nr XXII/135/2016 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 29 września 2016 r. Celem Planu Gospodarki Niskoemisyjnej jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju gminy.

Osiągnięciu celu głównego sprzyja realizacja celów szczegółowych zgodnych z założeniami pakietu klimatyczno-energetycznego. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest niezbędnym dokumentem, umożliwiającym gminie pozyskanie funduszy unijnych na działania takie jak: termomodernizacje budynków, wdrażanie odnawialnych źródeł energii, działania z zakresu modernizacji transportu publicznego (zmniejszające emisję).

Gmina podejmuje **aktywne działania mające na celu poprawę jakości powietrza** i pozyskuje na ten cel środki zewnętrzne. Jednym z podstawowych programów służących poprawie jakości powietrza jest **Program „Czyste Powietrze”** skierowany do właścicieli i współwłaścicieli domów jednorodzinnych, lub wydzielonych w budynkach jednorodzinnych lokali mieszkalnych z wyodrębnioną księgą wieczystą. Punkt konsultacyjno-informacyjny działający w Urzędzie Miejskim ma na celu ułatwienie mieszkańcom aplikowanie o dofinansowanie lub pożyczkę w ramach Programu Czyste Powietrze.

Funkcjonowanie punktu zachęca mieszkańców do skorzystania z dofinansowania m.in. do wymiany kotłów, przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych, a w efekcie do poprawy jakości powietrza na terenie Gminy Kamień Krajeński. Na koniec 2024 r. wykorzystanie pomocy przez mieszkańców Gminy Kamień Krajeński prezentuje się w następujący sposób:

- liczba złożonych wniosków - 159 szt.,
- liczba zawartych umów - 133 szt.,
- liczba zrealizowanych przedsięwzięć - 75 szt.,
- kwota wypłaconych dotacji – 2 389 491,41 zł.

Program „Ciepłe Mieszkanie” Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej skierowany jest do właścicieli lub współwłaścicieli lokali mieszkalnych w budynkach wielorodzinnych bez centralnego systemu ogrzewania i korzystających z indywidualnego źródła ciepła na paliwa stałe. Mogą więc z niego skorzystać mieszkańcy bloków czy kamienic.

Kryterium poziomu dofinansowania jest dochód wnioskodawcy. Gmina Kamień Krajeński podpisała umowę z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu w dniu 06.04.2023 r., dzięki czemu mieszkańcy gminy mogą korzystać z programu. W 2024 roku zrealizowano 5 przedsięwzięć na łączną kwotę 83 319,63 zł.

Kolejnym źródeł finansowania w zakresie ochrony powietrza była wymiana źródeł ciepła zasilanych paliwami stałymi na terenie Gminy Kamień Krajeński **EKOpiec 2024**. Warunki przyznania dotacji celowej na wymianę źródła ciepłą zasilanych paliwami stałymi w budynkach i lokalach mieszkalnych na terenie Gminy Kamień Krajeński i przystąpienia do ww. programu zostały zawarte w Uchwale Nr LIX/414/2024 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 30 stycznia 2024 r. w sprawie określenia zasad udzielenia dotacji celowej na dofinansowanie kosztów wymiany źródeł ciepła w ramach ograniczenia niskiej emisji na terenie gminy Kamień Krajeński. W 2024 roku zostały podpisane umowy dotacji z 3 beneficjentami. Dwie umowy udało się zrealizować. Wymieniono 2 piece na paliwo stałe. Natomiast 1 osoba złożyła rezygnację, w związku z otrzymaniem dofinansowania z innego źródła. Udzielono łącznie dotacji to 3 704, 00 zł, a koszty ogólne inwestycji wynoszą około 90 000,00 zł.

Dalszymi działaniami zmierzającymi do dalszej poprawy jakości powietrza będą:

- wymiana źródeł ciepła na spełniające aktualne wymogi środowiskowe,
- systematyczne przeprowadzanie działań termomodernizacyjnych budynków co przekłada się na zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło,
- wyeliminowanie spalania paliw złej jakości w piecach domowych,
- wyeliminowanie spalania odpadów w paleniskach domowych,
- ograniczenie emisji liniowej (z dróg) np. poprzez poprawę stanu transportu publicznego,
- usprawnienie ruchu, w celu zmniejszenia emisji spalin,
- budowa ścieżek rowerowych,
- rozwój technologii energooszczędnych,
- zwiększanie udziału OZE,
- budowa zorganizowanych systemów ciepłowniczych (np. wspólnych kotłowni w budynkach wielorodzinnych).

5.8. GOSPODAROWANIE WODAMI

Obszar Gminy Kamień Krajeński znajduje się w zasięgu **administracji dwóch Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej** wchodzących w skład Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie:

- większość opisywanego obszaru znajduje się w zasięgu RZGW w Gdańsku (Zarząd Zlewni w Chojnicach, Nadzory Wodne Chojnice oraz Bydgoszcz-Wschód),
- fragment na południowy-zachód od Witkowa znajduje się w zasięgu RZGW w Bydgoszczy (Zarząd Zlewni w Inowrocławiu, Nadzór Wodny Nakło nad Notecią).

W **podziale zlewniowym** opisywany teren znajduje się w obszarze dorzecza Wisły, w regionie wodnym Dolnej Wisły. Jedynie południowo-zachodni fragment Gminy położony jest w dorzeczy Odry, w regionie wodnym Warty.

Zgodnie z danymi zawartymi w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kamień Krajeński na lata 2025–2028 z perspektywą do roku 2032” (autor: Kamil Nabagło o środowisku) pod względem hydrograficznym, obszar położony jest w zlewni rzeki Brdy i odwadniany jest bezpośrednio przez rzekę Kamionkę. Kamionka jest prawostronnym dopływem Brdy o długości około 72 km. Rzeka ta wpada do Brdy w jej dolnym odcinku (Jezioro Koronowskie). Całkowita powierzchnia zlewni wynosi około 500 km^2. Rzeka wypływa w okolicy Nieżychowic, 7 km na południowy-zachód od Chojnic, na wysokości około 160 m n.p.m.

Omawiana jednostka należy do obszarów o relatywnie dużym wskaźniku jeziorności. Największym (i zarazem najgłębszym) jeziorem o powierzchni około 170 ha jest Mochel. W północnej części zlokalizowane są jeziora: Zamarte oraz Niwskie. Na południe od Kamienia Krajeńskiego znajduje się jezioro Brzuchowo, a na wschodzie Radzim oraz Zaręba. W Płociczu znajduje się niewielkie jezioro Tylniak. Część zbiorników wodnych nie posiada nazwy. Ponadto zlokalizowanych jest tu wiele stawów i oczek wodnych – w szczególności w południowej części omawianej jednostki. Wszystkie jeziora zawdzięczają swoje powstanie epoce lodowcowej a powstały w wyniku erozyjnej działalności wód lodowcowych (jeziora rynnowe) bądź w dnach wytopisk polodowcowych (jeziora morenowe). Jeziora rynnowe charakteryzują się wydłużonym kształtem, stromymi brzegami, są głębokie z licznymi

progami i przegłębieniami w dnie. Jeziora morenowe są płytkie o owalnym kształcie i mało urozmaiconej linii brzegowej.

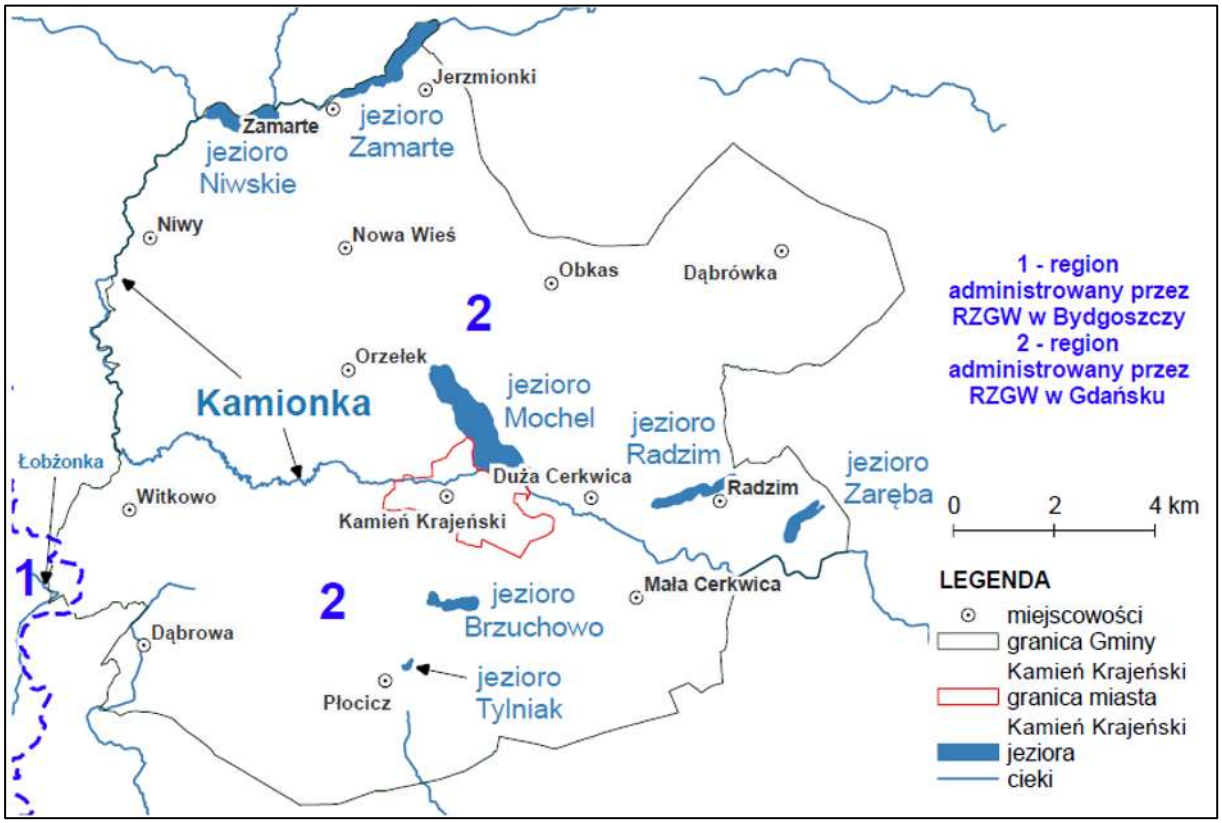

Rycina 13. Rzeki i jeziora na terenie Gminy Kamień Krajeński
Źródło: rycina zamieszczona w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kamień Krajeński na lata 2025–2028 z perspektywą do roku 2032” (autor: Kamil Nabagło o środowisku)

Analizując podział całego kraju na Jednolite Części Wód Powierzchniowych należy podkreślić, że w 2023 r. weszły w życie aktualizacje planów gospodarowania wodami. Z uwagi na położenie w dorzeczu Wisły oraz fragmentarycznie w dorzeczu Odry, dla Gminy Kamień Krajeński aktualnie ważne są:

1. Dla obszaru wchodzącego w skład **dorzecza Wisły**: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300) obowiązuje od 17.02.2023 r. i jest ono wiążące dla planów działań. Według podziału zaprezentowanego w tym Rozporządzeniu, Gmina Kamień Krajeński położona jest w obrębie 3 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Rzek 2 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Jezior.

2. Dla obszaru wchodzącego w skład **dorzecza Odry**: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023 poz. 335) obowiązuje od 24.02.2023 r. i jest ono wiążące dla planów działań. Według podziału zaprezentowanego w tym Rozporządzeniu, Gmina Kamień Krajeński położona jest w obrębie 1 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Rzek.

Zatem łącznie w granicach Gminy Kamień Krajeński występują Jednolite Części Wód Powierzchniowych Rzek (łącznie 4) i Jezior (łącznie 2). Nie występują JCWP: przybrzeżne lub przejściowe (JCWP). Należy wyjaśnić, że JCWP to oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych.

W kolejnej tabeli zestawiono poszczególne JCWP znajdujące się na terenie Gminy Kamień Krajeński. Ponadto przedstawiono wykaz aktualnych celów środowiskowych dla JCWP oraz ocenę zagrożenia nieosiągnięcia wyznaczonych celów środowiskowych.

Należy wyjaśnić, że w zestawieniu ujęto wszystkie zlewnie JCWP. Oznacza to, że w granicach administracyjnych opisywanej gminy znajdują się choćby w części zlewnie opisanych poniżej JCWP. Sam ciek może znajdować się poza granicami Gminy Kamień Krajeński, jednak uwzględniono go, gdyż ma to znaczenie np. przy przemieszczaniu się zanieczyszczeń ze zlewni do wód właściwych rzek.

Tabela 25. Wykaz Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie Gminy Kamień Krajeński ze wskazaniem stanu wód i informacją czy JCWP jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych

Lp.	Kod i nazwa JCWP w obecnym cyklu planistycznym (2022-2027)	Stan / cele środowiskowe oraz zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych dla JCW wg II aktualizacji Planu gospodarowania wodami tj. w obecnym cyklu planistycznym (2022-2027)			
		stan wód	cele środowiskowe		Zagrożenie
			stan lub potencjał ekologiczny	stan chemiczny	
1.	RW200010292749 Sępolna	zły	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	dobry stan chemiczny	nie jest zagrożona
2.	RW200010292659 Kamionka	zły	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO, MIR]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	nie jest zagrożona
3.	RW200016292699 Kamionka od jez. Mochel do ujścia	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	jest zagrożona
4.	RW600009188431 Łobżonka do Jelonki	zły	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	jest zagrożona
5.	LW20400 Zamarte	zły	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	jest zagrożona

Lp.	Kod i nazwa JCWP w obecnym cyklu planistycznym (2022-2027)	Stan / cele środowiskowe oraz zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych dla JCW wg II aktualizacji Planu gospodarowania wodami tj. w obecnym cyklu planistycznym (2022-2027)			
		stan wód	cele środowiskowe		Zagrożenie
			stan lub potencjał ekologiczny	stan chemiczny	
6.	LW20403 Mochel	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	jest zagrożona

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300) oraz Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023 poz. 335).

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód, na podstawie wyników Państwowego Monitoringu Środowiska. Wyniki prezentuje się poprzez ocenę stanu ekologicznego (w przypadku wód, których charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka – poprzez ocenę potencjału ekologicznego), ocenę stanu chemicznego i ocenę stanu JCWP.

Przedstawiono wyniki monitoringu wód powierzchniowych Gminy Kamień Krajeński badanych w ostatnich latach. Należy jednak zauważyć, że przedstawiono dane dotyczące zlewni Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Rzek obejmujące przynajmniej częściowo obszar gminy. Jest to ważne biorąc pod uwagę przemieszczanie się zanieczyszczeń w ramach JCWP. Natomiast sam punkt monitoringowy może znajdować się poza jej granicą administracyjną.

Elementy **biologiczne i hydromorfologiczne** ocenia się w skali pięciostopniowej, gdzie stan/potencjał ekologiczny można zaliczyć do poniższych klas:

- klasa I – potencjał ekologiczny maksymalny / stan ekologiczny bardzo dobry,
- klasa II – stan/potencjał ekologiczny dobry,
- klasa III – stan/potencjał ekologiczny umiarkowany,
- klasa IV – stan/potencjał ekologiczny słaby,
- klasa V – stan/potencjał ekologiczny zły.

Elementy **fizykochemiczne** ocenia się w skali trzystopniowej, gdzie stan/potencjał ekologiczny można zaliczyć do poniższych klas:

- klasa I – potencjał ekologiczny maksymalny / stan ekologiczny bardzo dobry,
- klasa II – stan/potencjał ekologiczny dobry,
- klasa III – stan/potencjał ekologiczny poniżej dobrego.

Tabela 26. Klasyfikacja i ocena stanu Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Rzek obejmujących swym zasięgiem Gminę Kamień Krajeński na podstawie badań za lata 2022-2024

Lp.	Nazwa i kod JCWP	Nazwa punktu pomiarowo - kontrolnego	Klasa elementów biologicznych			Klasa elementów hydromorfologicznych			Klasa elementów fizykochemicznych		
			lata oceny		klasa	lata oceny		klasa	lata oceny		klasa
			od	do		od	do		od	do	
1.	RW200010292749 Sępolna	Sępolna - ujście do Zbiorn. Koronowskiego, Motyl	2022	2022	3	-	-	-	2022	2022	>2
2.	RW200010292659 Kamionka	Kamionka - powyżej Jeziora Mochel, Kamień Krajeński	2022	2022	3	2022	2022	1	2022	2022	2
3.	RW200016292699 Kamionka od jez. Mochel do ujścia	Kamionka - ujście do Zb. Koronowskiego, Kamienica	2022	2022	3	2022	2022	1	2022	2022	>2
4.	RW600009188431 Łobżonka do Jelonki	Łobżonka - poniżej Werska	2022	2022	2	-	-	-	2022	2022	>2
			-	-	-	-	-	-	2023	2023	1
			-	-	-	-	-	-	2024	2024	2
5.	LW20400 Zamarte	Jez. Zamarte - głęboczek	2024	2024	3	-	-	-	-	-	-
6.	LW20403 Mochel	Jez. Mochel - głęboczek	2024	2024	3	2023	2023	>1	2024	2024	>2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska

Wody podziemne

Obszar całego kraju podzielony jest na mniejsze jednostki podziału wód podziemnych, tzw. Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd). Obszar Gminy Kamień Krajeński położony jest prawie w całości w zasięgu Jednolitej Części Wód Podziemnych nr 36. Jedynie niewielki fragment Gminy na południowy-zachód od Witkowa położony jest w zasięgu Jednolitej Części Wód Podziemnych nr 35.

Wody podziemne, podobnie jak wody powierzchniowe, stale podlegają antropopresji. Mogą być narażone na różnego rodzaju czynniki degradujące, wpływające na ich jakość i zasobność.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy w latach 2020-2024 nie przeprowadził monitoringu wód podziemnych w żadnym punkcie monitoringowych na terenie Gminy Kamień Krajeński.

W przypadku wód podziemnych jako całości monitoring obejmuje badanie stanu chemicznego i stanu ilościowego JCWPd. Należy wyjaśnić, że oceny dokonuje się biorąc pod uwagę Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. 2019 poz. 2148). W ramach klasyfikacji stanu chemicznego i ilościowego jednolitych części wód podziemnych określa się: dobry stan chemiczny lub słaby stan chemiczny. Dane te dotyczą całych jednolitych części wód podziemnych i tak są prezentowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Dostępne są dane za lata: 2012, 2016, 2019 i 2022.

Dane dotyczące jakości wód podziemnych na terenie Gminy Kamień Krajeński pozyskano na podstawie analizy mapy stanu jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) według podziału na 174 obszary prezentowanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w portalu www.mjwp.gios.gov.pl.

Tabela 27. Stan chemiczny i ilościowy Jednolitych Części Wód Podziemnych (o numerach 35 i 36) obejmujących Gminę Kamień Krajeński

Rok, w którym oceniono stan JCWPd	Stan JCWPd		Ocena ogólna stanu
	stan chemiczny	stan ilościowy	
Jednolita Część Wód Podziemnych nr 35			
2012	dobry	dobry	dobry
2016	dobry	dobry	dobry

Rok, w którym oceniono stan JCWPd	Stan JCWPd		Ocena ogólna stanu
	stan chemiczny	stan ilościowy	
2019	dobry	dobry	dobry
2022	dobry	dobry	dobry
Jednolita Część Wód Podziemnych nr 36			
2012	dobry	dobry	dobry
2016	dobry	dobry	dobry
2019	dobry	dobry	dobry
2022	dobry	dobry	dobry

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska

W latach 2020-2024 zgodnie z informacją Państwowego Instytutu Geologiczny – Państwowego Instytutu Badawczego na terenie Gminy Kamień Krajeński nie prowadzono badań jakości wód podziemnych.

Przy opisie wód podziemnych trzeba odnieść się do lokalizacji GZWP. **Główny zbiornik wód podziemnych (GZWP)** stanowi zespół przepuszczalnych utworów wodonośnych o znaczeniu użytkowym, którego granice są określone parametrami hydrogeologicznymi lub warunkami hydrodynamicznymi oraz warunkami formowania się zasobów wód podziemnych, wydzielony ze względu na jego szczególne znaczenie dla obecnego i perspektywicznego zaopatrzenia w wodę, spełniający określone kryteria ilościowe i jakościowe: wydajność potencjalnego otworu studziennego powyżej 70 m^3/h, wydajność ujęcia powyżej 10 000 m^3/d, wodoprzewodność warstwy wodonośnej wyższa niż 10 m^2/h, woda nadająca się do zaopatrzenia ludności w stanie surowym lub po jej ewentualnym prostym uzdatnieniu przy pomocy stosowanych obecnie i uzasadnionych ekonomicznie technologii. W obszarach deficytowych w wodę kryteria ilościowe przyjęte dla GZWP mogą być niższe, lecz wyróżniające zbiornik o znaczeniu praktycznym na tle ogólnie mniej korzystnych warunków hydrogeologicznych.

Gmina Kamień Krajeński w części położona jest w granicy GZWP jakim jest **Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 128 Zbiornik międzymorenowy Ogorzeliny** dlatego dbałość o jakość wód podziemnych jest szczególnie istotna. Obszar GZWP stwarza ograniczenia określono szczegółowo w dokumentacji hydrogeologicznej, np. dotyczące: nawożenia mineralnego, ochrony roślin oraz lokalizacji ferm hodowlanych. Dawki nawozów sztucznych i stężenia chemicznych środków ochrony roślin muszą być kontrolowane i stosowane w dawkach, które nie zagrażają środowisku przyrodniczemu, szczególnie wodnemu.

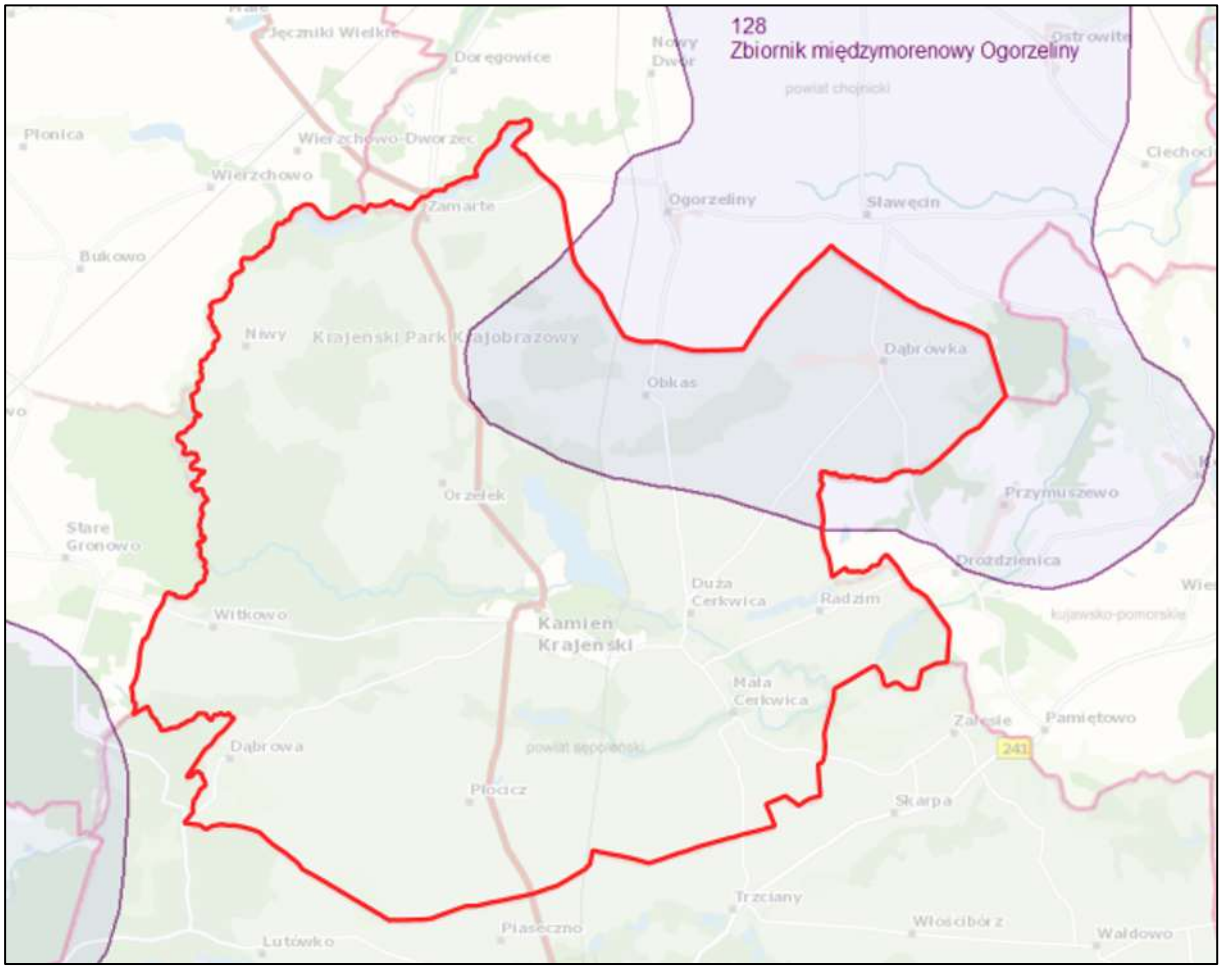

Rycina 14. Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 128 Zbiornik Międzymorenowy Ogorzeliny na tle granic Gminy Kamień Krajeński
Źródło: opracowanie własne na podstawie https://epsh.pgi.gov.pl/epsh/

W celu zmniejszenia zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobiegania dalszemu zanieczyszczeniu wdrażany jest program działań wynikający z art. 104 ustawy Prawo wodne. Dokument został przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2023 r. w sprawie "**Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu**" (Dz.U. 2023, poz. 244).[9]

Zagrożenie powodzią i podtopieniami

Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne definiuje **powódź** jako czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach

[9] Rozporządzenie zamieszczono na stronie https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20230000244

oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych. Prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi na omawianym terenie istnieje i dotyczy przede wszystkim obszaru wzdłuż rzeki Kamionki. Na opisywanym obszarze nie ma wałów przeciwpowodziowych zabezpieczających przed powodzią. Położenie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią na terenie Gminy Kamień Krajeński przedstawiono poniżej.

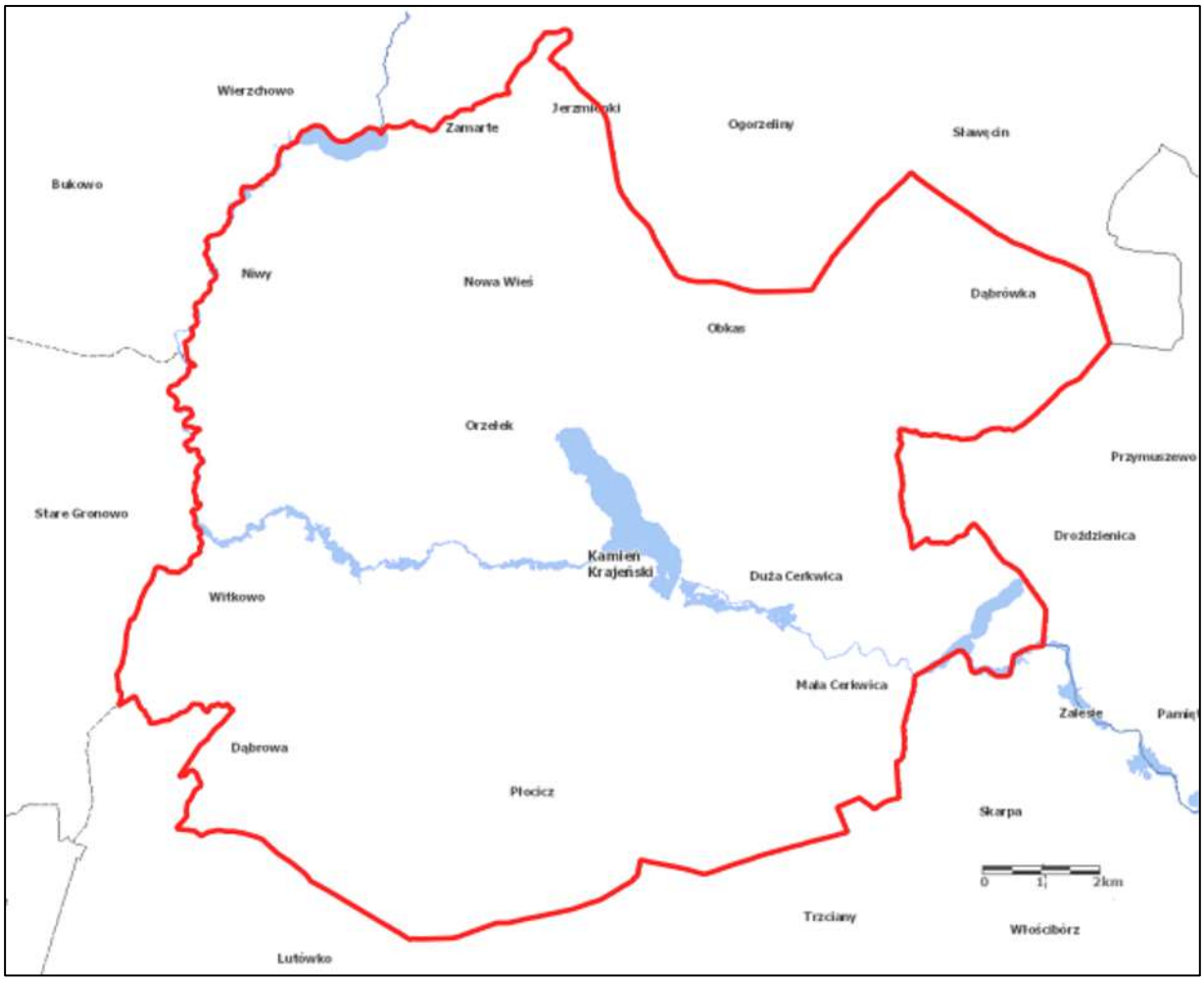

Rycina 15. Lokalizacja obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (prawdopodobieństwo 1 % i 10 %) na terenie Gminy Kamień Krajeński

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie

W celu ochrony przed nadzwyczajnymi zdarzeniami, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie realizuje cykliczne zadania planistyczne: aktualizacja planów zarzadzania ryzykiem powodziowym, przyjęcie i realizacja planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych, aktualizacja wstępnej oceny ryzyka powodziowego, aktualizacja map zagrożeń i map ryzyka powodziowego, aktualizacja planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

Zgodnie z art. 171 ust. 5 ustawy – Prawo wodne, w dniu 7 września 2022 r. zostały podane do publicznej wiadomości mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP) obejmujące nowe MZP i MRP dla około 1 tys. km rzek oraz 19 budowli piętrzących oraz aktualizację części obowiązujących MZP i MRP (od rzek oraz od strony morza).

MZP i MRP są dostępne na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie pod adresem: https://wody.isok.gov.pl/hydroportal.html w tym:

- wersja kartograficzna MZP i MRP w postaci plików pdf: http://mapy.isok.gov.pl,
- wersja numeryczna (wektorowa) MZP: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMZP,
- wersja numeryczna (wektorowa) MRP: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMRP.

Szczegółowy wykaz odcinków rzek, dla których MZP i MRP zostały zaktualizowane wraz z opisem przyczyn aktualizacji zawarty jest w załączniku nr 6.1a do Raportu z wykonania przeglądu i aktualizacji map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego (2022), który dostępny jest pod adresem: https://powodz.gov.pl/pl/mapy.

Wykaz wszystkich opracowanych MZP i MRP wraz z terminem publikacji ostatniej wersji zawarty jest w załączniku nr 6 do ww. Raportu.

MZP i MRP sporządzono zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 4 października 2018 r. w sprawie opracowywania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego (Dz. U. 2018 poz. 2031).

MZP i MRP od rzek oraz dla terenów narażonych na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia budowli piętrzącej zostały sporządzone przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, natomiast MZP i MRP od strony morza, w tym morskich wód wewnętrznych przez właściwych dyrektorów urzędów morskich. MZP i MRP zostały uzgodnione z właściwymi wojewodami i zatwierdzone przez ministra właściwego ds. gospodarki wodnej w dniu 31 sierpnia 2022 r.

Położenie obszarów **zagrożenia powodziowego** na terenie Gminy Kamień Krajeński przedstawiono na rycinie.

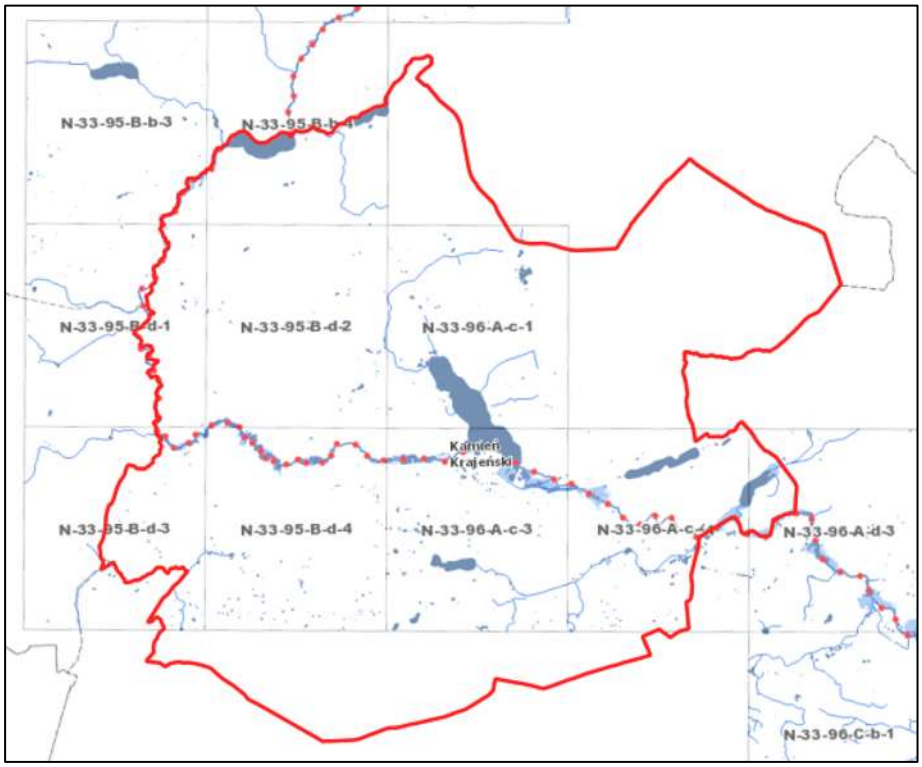

Rycina 16. Lokalizacja obszarów zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Kamień Krajeński
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie opublikowanych w portalu https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMZP

Położenie obszarów **ryzyka powodziowego** na terenie Gminy Kamień Krajeński przedstawiono na kolejnej rycinie.

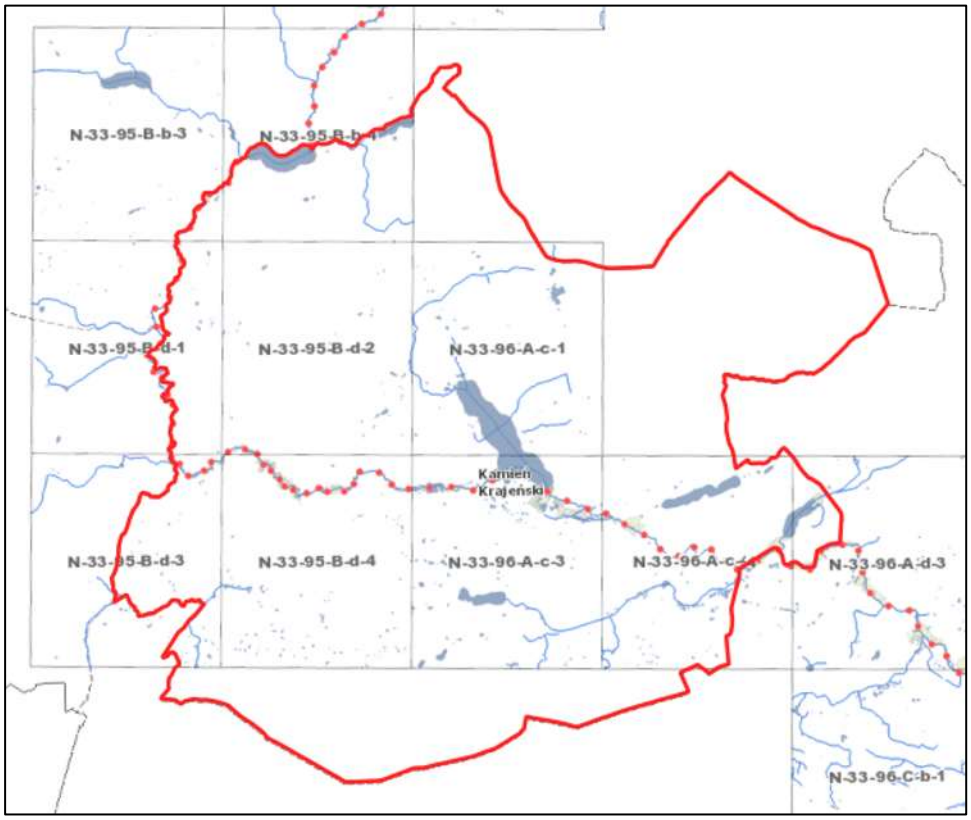

Rycina 17. Lokalizacja obszarów ryzyka powodziowego na terenie Gminy Kamień Krajeński
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie opublikowanych w portalu https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMZP

Podtopienia są to zalania terenów z innych przyczyn niż powódź. Przyczynami podtopień mogą być np.: opady deszczu, przesiąki wody przez wały przeciwpowodziowe.

Nie wyklucza to możliwości wystąpienia lokalnych podtopień i nagłego podniesienia się poziomu wody na innych terenach np. w wyniku wystąpienia nieprzewidzianych zjawisk meteorologicznych, takich jak: intensywne opady atmosferyczne czy gwałtowne topnienie pokrywy śnieżnej. Zagrożenie to może wystąpić jako lokalne podtopienia terenów.

Obszary sklasyfikowane jako zagrożone podtopieniami na terenie Gminy Kamień Krajeński nie występują.

Ponadto zadaniem spółek wodnych jest odpowiednie kształtowanie gospodarki wodnej w celu zapobiegania zarówno zalaniu gruntów jak i ich nadmiernemu osuszeniu. W ramach programu spółkom wodnym można udzielić pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Gminy Kamień Krajeński na:

- bieżące utrzymanie wód i urządzeń wodnych na terenie Gminy Kamień Krajeński objętym działalnością spółki wodnej,
- finansowanie lub dofinansowanie inwestycji na terenie Gminy Kamień Krajeński polegających na wykonaniu melioracji wodnych lub urządzeń wodnych.

Łączna kwota środków przeznaczonych na dotację dla spółek wodnych jest określona w budżecie Gminy Kamień Krajeński na dany rok. Udzielona dotacja dla jednej spółki wodnej w roku budżetowym nie może przekroczyć kwoty 20 000,00 złotych.

Obowiązuje w tym zakresie Uchwała Nr XXX/206/2021 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 31 sierpnia 2021 r. w sprawie zasad udzielania dotacji spółkom wodnym, trybu postępowania w sprawie udzielania dotacji i sposobu jej rozliczania.

Zagrożenie suszą

Suszą nazywamy długotrwały okres bez opadów atmosferycznych lub nieznacznym opadem w stosunku do średnich wieloletnich wartości i wysoką temperaturą.

Podczas trwania suszy z uwagi na warunki meteorologiczne i klimatyczne, problemy rolnicze, warunki hydrologiczne i skutki gospodarcze wydziela się cztery etapy jej rozwoju – suszę metorologiczną, glebową, hydrologiczną i hydrogeologiczną:

- susza **atmosferyczna** (meteorologiczna) – okres, w którym dopływ wilgoci do danego obszaru spada poniżej stanu normalnego w danych warunkach klimatycznych uwilgotnienia;
- susza **rolnicza** (glebowa) – okres, w którym wilgotność gleby jest niedostateczna do zaspokojenia potrzeb wodnych roślin i prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie;
- susza **hydrologiczna** – okres, gdy przepływy w rzekach spadają poniżej przepływu średniego,
- susza **hydrogeologiczna** - obniżenie poziomu zalegania wód podziemnych.

Gmina Kamień Krajeński w ocenie przedstawionej w „Planie przeciwdziałania skutkom suszy” należy do terenów umiarkowanie narażonych na suszę i uzyskała następujące wyniki:

- jest prawie w całości w III klasie zagrożenia suszą **atmosferyczną** (w skali czterostopniowej), co oznacza, że jest silnie narażona na ten rodzaj suszy,

- zaliczona została na większości obszaru do IV stopnia zagrożenia suszą **rolniczą** – występuje ekstremalne zagrożenie tym rodzajem suszy, miejscowo występuje też stopień III (silny)
- jest w większości w II klasie zagrożenia suszą **hydrologiczną**, co oznacza umiarkowane narażenie na ten rodzaj suszy (II stopień w skali czterostopniowej), jednak południowa część gminy znajduje się w III klasie zagrożenia (silne),
- jest w całości w I klasie zagrożenia suszą **hydrogeologiczną**, co oznacza słabe narażenie na ten rodzaj suszy (I stopień w skali czterostopniowej),
- **łączne zagrożenie suszą** jest w zależności od obszaru gminy – silne lub umiarkowane, tylko miejscowo słabe.

Rozmieszczenie zjawiska suszy atmosferycznej, rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej przedstawiono na rycinach. Skala 4-stopniowa (I – słabe, II – umiarkowane, III – silne, 4 – ekstremalne zagrożenie) jest taka sama dla wszystkich rodzajów suszy.

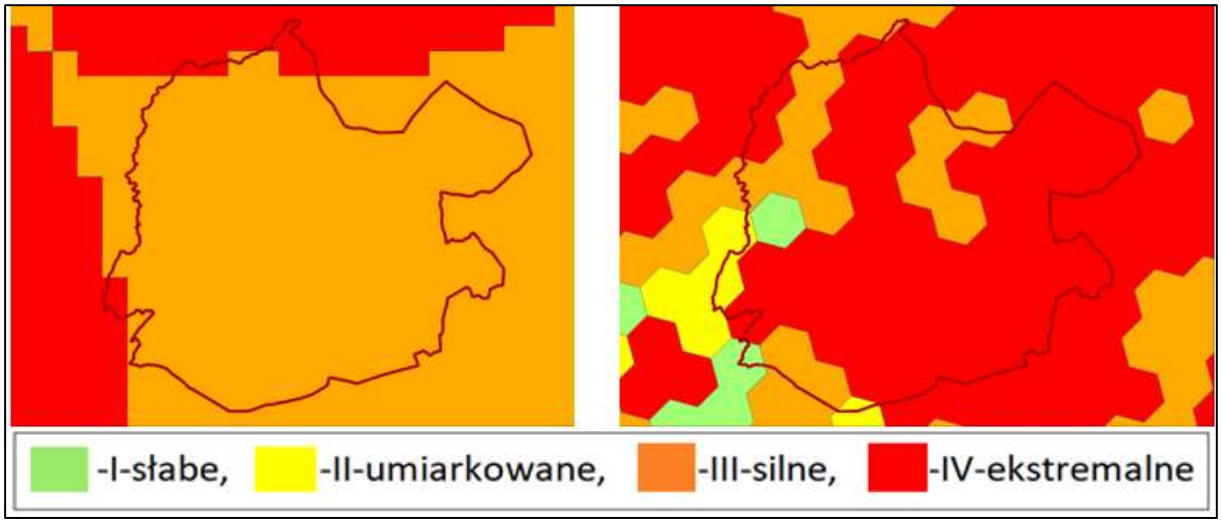

Ryc. 18. Zagrożenie suszą atmosferyczną (lewa rycina) i rolniczą (prawa rycina) na tle granic Gminy Kamień Krajeński

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego gospodarstwa Wodnego Wody Polskie opublikowanych na stronie https://wody.isok.gov.pl/

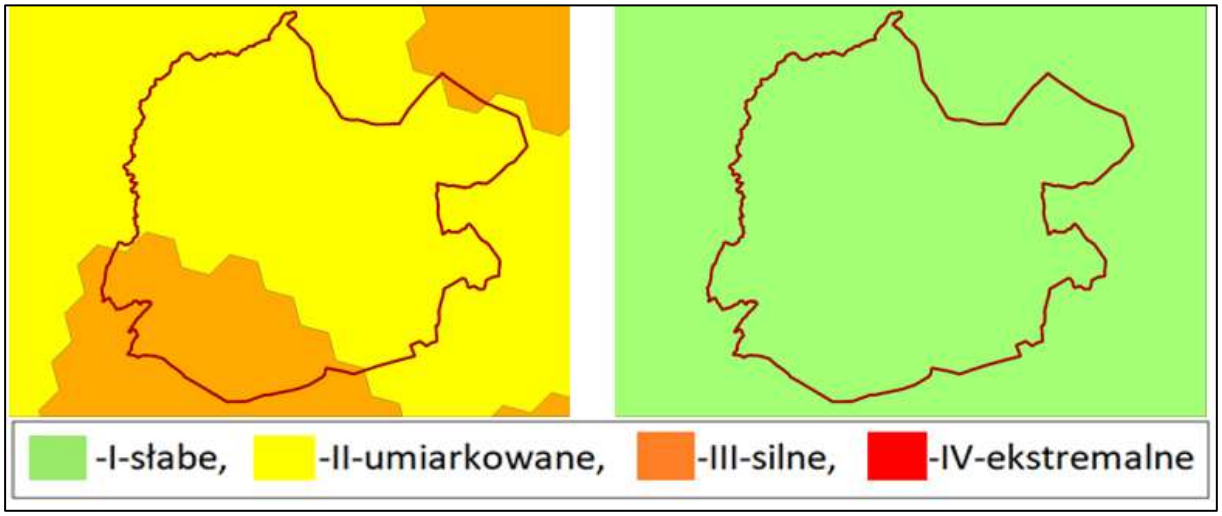

Ryc. 19. Zagrożenie suszą hydrologiczną (lewa rycina) i hydrogeologiczną (prawa rycina) na tle granic Gminy Kamień Krajeński

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego gospodarstwa Wodnego Wody Polskie opublikowanych na stronie https://wody.isok.gov.pl/

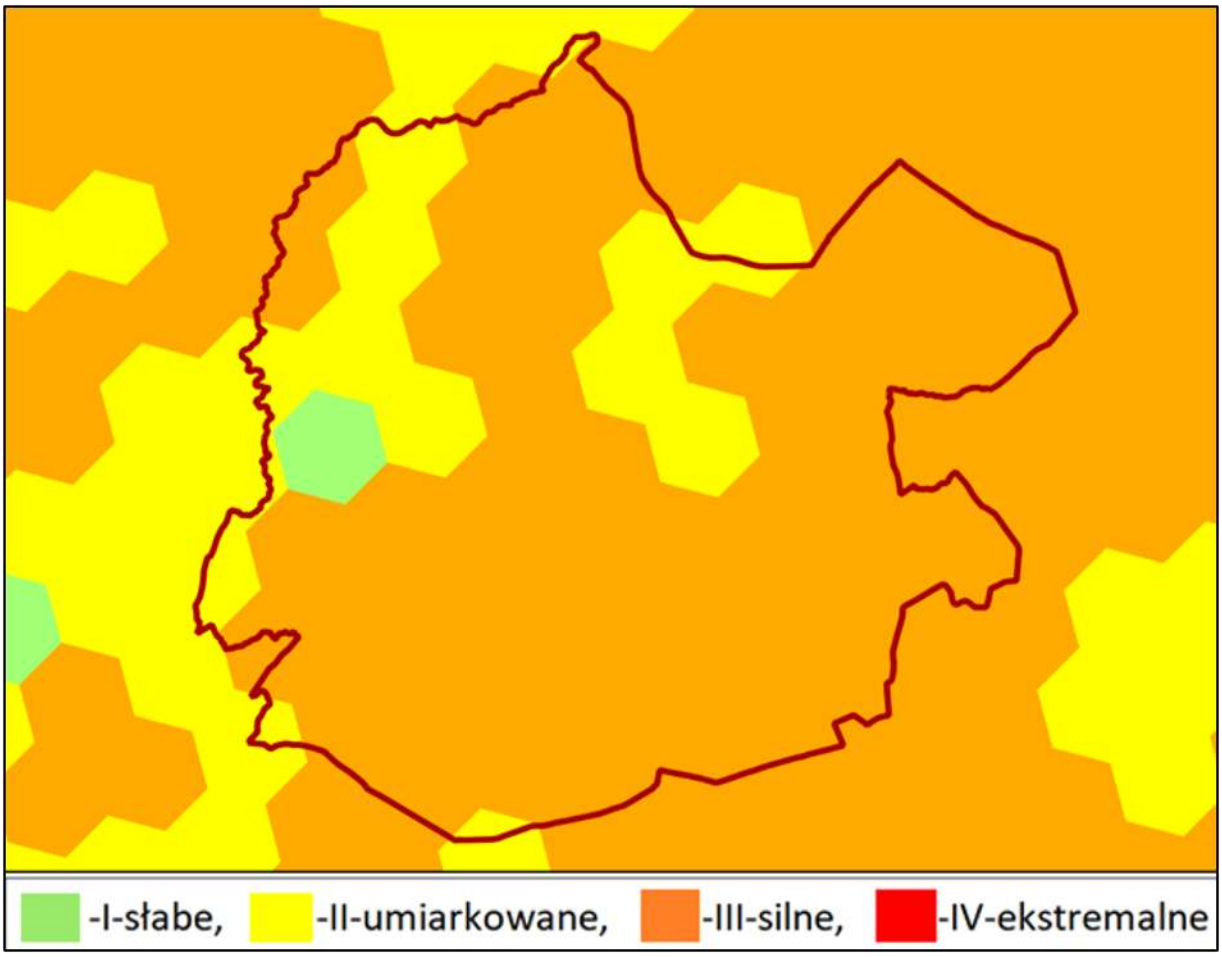

Rycina 20. Łączne zagrożenie suszą na tle granic Gminy Kamień Krajeński

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego gospodarstwa Wodnego Wody Polskie opublikowanych na stronie https://wody.isok.gov.pl/

Biorąc pod uwagę uzyskane wyniki w zakresie zagrożenia poszczególnymi typami suszy i hierarchizacji można dla wskazanych obszarów ustalić użytkowników wód powierzchniowych i podziemnych, dla których brak wody w okresach suszy stanowi największą przeszkodę w prowadzeniu działalności. Do grup użytkowników wód w największym stopniu zagrożonych wystąpieniem suszy atmosferycznej zaliczono: rolnictwo i ekosystemy od wód zależne.

5.9. ZASOBY GEOLOGICZNE

Na terenie Gminy Kamień Krajeński zlokalizowane są **udokumentowane złoża surowców mineralnych** – piasków i żwirów. Wykaz złóż zestawiono w tabeli.

Tabela 28. Wykaz złóż na terenie Gminy Kamień Krajeński

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania na koniec 2025 r.	Zasoby wg stanu na 2025 r.			Wydobycie		
		geologiczne - bilansowe	geologiczne - pozabilansowe	przemysłowe	2023	2024	2025
Kamień Krajeński I	**Z** – złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane	-	-	-	-	-	-
Kamień Krajeński II	**E** - złoże eksploatowane	207	-	207	5	6	6

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy

Ochrona terenów górniczych polega na zapobieganiu powstawania szkód w środowisku w obiektach i urządzeniach położonych na tych terenach przez stosowanie w terminie technicznie możliwym i gospodarczo uzasadnionym odpowiedniej profilaktyki, naprawianiu szkód górniczych i rekultywacji terenów górniczych.

Decyzje dotyczące określenia kierunku rekultywacji, a także decyzje uznające rekultywację za zakończoną wydaje właściwy Starosta. Jednak zgodnie z danymi Starosty Sępoleńskiego w latach 2020-2024 dla obszaru Gminy Kamień Krajeński nie były wydane decyzje na podstawie art. 22 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 82).

Na podstawie art. 26a ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (t.j. Dz.U. z 2020 poz. 2187) Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska prowadzi, przy użyciu systemu teleinformatycznego, rejestr bezpośrednich zagrożeń szkodom w środowisku i szkód w środowisku, które wystąpiły na terenie kraju.

Ponadto zgodnie z art. 101c ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska rejestr historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi prowadzi Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska. Wykaz prowadzi natomiast właściwy Starosta.

Pismem z dnia 21 stycznia 2025 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy poinformował, że rejestrze bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku, o którym mowa w art. 26a ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2020 r. poz. 2187) znajduje się jeden wpis dla działek 500/1 i 500/2 położonych w Kamieniu Krajeńskim przy ul. Sępoleńskiej. Ponadto w rejestrze historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, o którym mowa w art. 101c ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jedn. Dz. U. z 2024 r. poz. 54, ze zm.) figuruje jeden wpis dla działki nr 500/2 położonej w Kamieniu Krajeńskim przy ul. Sępoleńskiej.

Jednym z możliwych zagrożeń powierzchni ziemi są osuwiska. Powodują zniszczenia w infrastrukturze, uprawach, drzewostanie oraz ogólną degradację terenów objętych ruchami masowymi ziemi. Na granicy z gminą Człuchów (gminą wiejską) zarejestrowano jedno nieaktywne osuwisko. Zlokalizowane jest ono w dolinie Kamionki, około 1 km na południowy-zachód od miejscowości Niwy. Według informacji udostępnionej przez Starostwo Powiatowe w Sępólnie Krajeńskim w rejestrze obszarów zagrożonych ruchami masowymi Starosta Sępoleński nie posiada żadnych wpisów dotyczących Gminy Kamień Krajeński. Z uwagi na dynamiczny charakter prezentowanych informacji zalecane jest sprawdzanie jej aktualności w bazie SOPO.[10]

Zanieczyszczenie gleb potencjalnie może być spowodowane składowaniem substancji niebezpiecznych. W Polsce w latach 60. 70. i 80. ubiegłego wieku nieprzydatne środki ochrony roślin umieszczano w składowiskach. Były to obiekty o różnej konstrukcji zwane mogilnikami. Rozwiązanie to stworzyło poważne problemy środowiskowe. Duża część mogilników rozsianych na obszarze całego kraju na przestrzeni dziesiątków lat emitowała do środowiska zgromadzone w nich związki. Według informacji Starostwa Powiatowego w Sępólnie Krajeńskim na omawianym terenie stwierdzono **dwa obszary po byłych mogilnikach w Płociczu i Dąbrowce**. Oba zostały już zlikwidowane.

[10] SOPO https://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO/Wyszukaj3

5.10. GOSPODARKA ODPADAMI

Dokumentem, który jest wydawany corocznie i który szczegółowo opisuje gospodarkę odpadami w Gminie Kamień Krajeński jest analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi. Najnowsza, za rok 2024 jest dostępna w Biuletynie Informacji Publicznej pod adresem podanym w przypisie dolnym.[11]

W 2024 roku system był obsługiwany przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej. Zgodnie ze złożonymi deklaracjami o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie Gminy Kamień Krajeński zamieszkiwało 5332 mieszkańców (stan na 31.12.2024 r.).

Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych zlokalizowany jest w Kamieniu Krajeńskim na ulicy Podgórnej 5. PSZOK czynny jest:

- w każdy poniedziałek od 8.00-12.00,
- w każdą środę od 14.00-18.00, z wyjątkiem dni wolnych od pracy,
- w pierwszą nieświąteczną sobotę miesiąca od 7.00-15.00.

Do PSZOK przyjmowane są segregowane odpady komunalne od właścicieli nieruchomości zamieszkałych z terenu Gminy Kamień Krajeński. Odpady te przyjmowane są w ramach opłaty za odbiór i zagospodarowanie odpadów.

Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców Gminy w zakresie pozbywania się nietypowych i problematycznych odpadów. Systematycznie rośnie masa odpadów przekazywanych do PSZOK, co potwierdza jego ważną rolę w całym systemie gospodarki odpadami.

Ujęcie statystyczne gospodarowania odpadami na terenie Gminy Kamień Krajeński przedstawiono w tabeli.

[11] Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminie Kamień Krajeński w 2024 roku jest dostępna na stronie https://mst-kamien-krajenski.rbip.mojregion.info/4713/analiza-stanu-gospodarki-odpadami-komunalnymi-w-gminie-kamien-krajenski-w-2024-roku.html?searchKey=Analiza%20stanu%20gospodarki%20odpadami%20komunalnymi

Tabela 29. Dane statystyczne dotyczące gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Kamień Krajeński

Lp.	Kryterium	2019	2020	2021	2022	2023
1.	Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca (kg)	266	272	294	278	300
2.	Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku ogółem (t)	1 848,610	1 833,730	1 958,180	1 832,980	1 957,200
3.	Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku – z gospodarstw domowych (t)	1 676,400	1 670,080	1 804,580	1 766,240	1 909,000
4.	Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku – z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji) (t)	172,210	163,650	153,600	66,740	48,200
5.	Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku (t)	445,670	611,310	658,000	660,560	712,820
6.	Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku (t)	1 402,940	1 222,420	1 300,180	1 172,420	1 244,380

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kamieniu Krajeńskim Sp. z o.o. zakończył realizację zadania pn. „**Rekultywacja składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Kamień Krajeński**”. Rekultywacji poddano obszar kwatery składowiska o powierzchni 1,81 ha. Na podstawie decyzji Marszałka Województwa Kujawsko – Pomorskiego z dnia 29.10.2018 r. udzielającej zgodę na zamknięcie składowiska odpadów, w IV kwartale 2022 r. wykonano ostatni etap rekultywacji, rekultywację biologiczną polegającą między innymi na wykonaniu zabiegów agrotechnicznych, nasadzeń krzewów i drzew oraz prac porządkowych.[12]

Aktualne wyniki monitoringu dostępne są na stronie internetowej Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kamieniu Krajeńskim. Zgodnie z Raportem rocznym za 2024 r., stwierdzono, że wszystkie wyniki z każdej serii pomiarowej mieszczą się w dopuszczalnych wartościach określonych w Rozporządzeniu Ministra Budownictwa z dnia 14 lipca 2006 roku w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków

[12] Dane dotyczące rekultywacji składowiska odpadów dostępne są na stronie https://zgkimkamien.pl/odpady/rekultywacja-sk%C5%82adowiska/informacje.html

przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych. Skład gazu składowiskowego w trzech monitorowanych studzienkach charakteryzuje się wysoką zawartością tlenu, przy niewielkim udziale dwutlenku węgla i metanu.

Gminy są zobowiązane do osiągnięcia **poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych** (od 2021 r.) oraz **poziomu składowania** (od 2025 r.). Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych został określony Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 3 sierpnia 2021 r. w sprawie sposobu obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (Dz.U. 2021 poz. 1530). Rozporządzenie obowiązuje dla wyliczania poziomu od roku 2021 włącznie, a wymagany poziom to minimum 20 % za 2021 r., minimum 25 % za 2022 r. oraz minimum 35 % za 2023 r. **Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych dla Gminy Kamień Krajeński wyniósł**:

- 23,46 % w 2021 r., co oznacza, że został osiągnięty przy wymaganym minimum 20 %,
- 26,12 % w 2022 r., co oznacza, że został osiągnięty przy wymaganym minimum 25 %,
- 24,19 % w 2023 r. - nie został osiągnięty przy wymaganym minimum 35 %,
- 25,30 % w 2024 r. - nie został osiągnięty przy wymaganym minimum 45 %.

Poziom składowania osiągnięty przez Gminę Kamień Krajeński wyniósł:

- nie został podany dla 2021 r.,
- 38,66 % w 2022 r.
- 23,53 % w 2023 r.,
- 33,85 % w 2024 r.

przy czym przepisy nie określają wymaganego poziomu w odniesieniu do tych lat. Przedstawione w tabelach dane pokazują, że dotrzymywanie rosnących z roku na rok poziomów recyklingu stanowi dla Gminy Kamień Krajeński duży problem.

Analizując koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami, zauważalny jest znaczny wzrost wydatków. Wpływy do budżetu związane z poborem opłat za gospodarowanie odpadami nie bilansują się. Zarówno w 2023 jak i w 2024 roku osiągnięto deficyt, który musiał zostać pokryty z budżetu Gminy.

Azbest. Gmina prowadzi realizację **Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z Gminy Kamień Krajeński**. Program „Demontaż, transport i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kamień Krajeński” trwa już od 2011 r.

Tabela 30. Zestawienie efektów zadań w zakresie usuwania azbestu z terenu Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim

Oceniany parametr	Rok					Razem w latach 2020-2024
	2020	2021	2022	2023	2024	
Masa usuniętych wyrobów zawierających azbest (ton)	58,761	82,40	62,75	67,05	39,75	310,711
Koszt całkowity przedsięwzięcia (zł)	26 651,00	42 299,70	31 240,50	32 193,80	23 572,00	155 957,00
Wysokość dotacji NFOŚiGW / WFOŚiGW	24 749,50	42 299,70	31 240,50	32 193,80	23 572,00	154 055,50

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w Raporcie o stanie Gminy Kamień Krajeński za 2024 r.

Ponadto, na bieżąco aktualizowana jest Baza Azbestowa prowadzona przez Ministerstwo Rozwoju, która jest jednym z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.

5.11. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA DLA LUDZI I ŚRODOWISKA

Zakłady ZDR i ZZR. W Gminie Kamień Krajeński nie występują zakłady dużego ryzyka lub zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy poinformował, że w latach 2020-2024 inspektorzy nie prowadzili kontroli hałasu w zakładach zlokalizowanych na terenie Gminy Kamień Krajeński. Inspekcja Ochrony Środowiska nie posiada również informacji na temat występowania na terenie Gminy Kamień Krajeński w latach 2020-2024 zdarzeń szczególnie zagrażających środowisku.

Według danych przekazanych przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Sępólnie Krajeńskim w latach 2020-2024 na terenie Gminy Kamień Krajeński nie doszło do zdarzeń związanych z nadzwyczajnymi zagrożeniami dla środowiska.

Bezpieczeństwo publiczne - Ochotnicze Straże Pożarne. Na terenie Gminy Kamień Krajeński działa 9 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w tym jedna na terenie miasta i 8 na terenie sołectw. Jednostka OSP Kamień Krajeński znajduje się w Krajowym Systemie Ratowniczo- Gaśniczym. Jednostki OSP Płocicz, Orzełek, Radzim, Mała Cerkwica, Dąbrowa,

Witkowo, Duża Cerkwica, Dąbrówka działają poza systemem KSRG. Na dzień 31.12.2024 roku OSP na terenie Gminy Kamień Krajeński zrzeszały 331 członków w tym 275 członków czynnych, 31 wspierających i 18 honorowych.

Ze wszystkich druhów z terenu gminy uprawnionych do działań ratowniczych w roku 2024 było 153 ratowników z czego: 41 posiada kwalifikacje dowódcy, 56 uprawnienia Kwalifikowanej Pierwszej Pomocy. W roku 2024 w szeregach OSP przybyło 10 nowych przeszkolonych druhów. W całym 2024 r. odnotowano 154 zdarzenia, z gotowością do działań ratowniczo-gaśniczych, w tym: pożary – 16 (10,38 %), miejscowe zagrożenia – 133 (86,36 %), alarmy fałszywe – 5 (3,24 %). Strażacy głównie uczestniczyli zdarzeniach miejscowych takich jak wypadki drogowe, usuwanie skutków burz i silnych wiatrów szczególnie w okresie letnim.

Wszystkie OSP posiadają samochody pożarnicze w znacznym stopniu wymienione w ostatnich latach. OSP Kamień Krajeński posiada dodatkowo łódź z silnikiem zaburtowym.

Strażacy oprócz działań ratowniczych stale podnoszą swoje kwalifikacje, aktywnie uczestniczą w życiu kulturalnym, sportowym - turnieje halowej piłki nożnej, prowadzą pokazy na festynach, organizują turnieje wiedzy pożarniczej i zawody pożarnicze oraz biorą udział w uroczystości kościelnych oraz państwowych.

Gmina Kamień dla wszystkich jednostek OSP zakupiła aplikację mobilną alarmującą konkretnych strażaków bezpośrednio ze SK PSP w Sępólnie Krajeńskim. Aplikacja kompleksowo obsługuje też inne sprawy jednostek OSP. Oprócz aplikacji nadal ważnym elementem alarmującym niezależnym od sieci GSM i internetu są syreny alarmowe umieszczone na remizach OSP. 8 syren włączonych jest w radiową sieć selektywnego alarmowania ludności o zagrożeniach np. z powietrza. Za pomocą tego systemy SK PSP w Sępólnie Krajeńskim alarmuje też jednostki OSP do działania. W grudniu 2024 r. zostało pozyskane urządzenie do zdalnego załączania syreny dla OSP Duża Cerkwica, które zostało zamontowane na początku roku 2025. Po wykonaniu instalacji 9 jednostek OSP będzie już w systemie - wpłynie to znacząco na poprawę bezpieczeństwa.

Na podstawie z art. 10 ustawy o ochotniczych strażach pożarnych Gmina zapewnia stosownie do posiadanych sił i środków ochotniczym strażom pożarnym:

- obiekty, tereny, pojazdy i sprzęt specjalistyczny, środki ochrony indywidualnej, umundurowanie, w tym umundurowanie wyjściowe i środki łączności oraz ich utrzymanie,
- finansowanie szkoleń innych niż wskazane w art. 11 ust. 1 oraz szkoleń z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy,
- ubezpieczenie strażaków ratowników OSP i kandydatów na strażaków ratowników OSP oraz członków i opiekunów młodzieżowych drużyn pożarniczych i dziecięcych drużyn pożarniczych, w tym ubezpieczenie grupowe, od odpowiedzialności cywilnej i od następstw nieszczęśliwych wypadków, podczas wykonywania powierzonych zadań,
- badania lekarskie strażaków ratowników OSP przeprowadzone w celu stwierdzenia braku przeciwskazań do udziału w działaniach ratowniczych,
- badania lekarskie kandydatów na strażaków ratowników OSP przeprowadzone w celu stwierdzenia braku przeciwskazań do udziału w szkoleniu podstawowym przygotowującym do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych,
- wyżywienie strażaków ratowników OSP podczas prowadzenia działań ratowniczych, udziału w działaniach ratowniczych oraz akcjach ratowniczych, udziału w działaniach prowadzonych przez inne służby, inspekcje i straże trwających co najmniej 6 godzin, a także szkoleniach, ćwiczeniach i zawodach sportowo-pożarniczych trwających co najmniej 8 godzin.

Całkowity budżet na Ochotnicze Straże Pożarne w 2024 r. wyniósł 320 977,48 zł.

Bezpieczeństwo publiczne - obrona cywilna. Od 5 grudnia 2024 r. zaczęła funkcjonować ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej. Zakłada ona wykorzystanie zasobów gminnych, formacji i instytucji z terenu gminy do tworzenia struktur zapewniających bezpieczeństwo mieszkańców na czas pokoju oraz korpusu obrony cywilnej na czas zagrożenia pokoju. Ochrona ludności wiąże się z szerokim zakresem działań w celu ochrony mieszkańców oraz ich mienia przed działaniami sił natury takich jak powodzie, nawałnice skażenia masowe, awarie infrastruktur krytycznych i wielu innych, a w przypadku ich wystąpienia podjęcia właściwych działań z użyciem posiadanych sił i środków do likwidacji zagrożenia oraz do zapewnienia podstawowych potrzeb bytowych mieszkańców zagrożonych.

Na szybkie opracowanie i uchwalenie nowej ustawy wpłynęła przede wszystkim sytuacja na Ukrainie. W dzisiejszych czasach znaczną część zadań z zakresu ochrony ludności realizują głównie takie służby jak straż pożarna zarówno państwowa jak i ochotnicza często wsparte policją oraz w szczególnych przypadkach wojskami obrony terytorialnej. Różnorodność zadań do których kierowane są ochotnicze straże pożarne oraz ich coraz bogatsze wyposażenie, które z roku na rok rośnie sprawia, że formacja ta jest uniwersalną grupą ratowniczą.

W oparciu o syreny alarmowe jednostek OSP na terenie Gminy Kamień Krajeński działa system ostrzegania ludności o zagrożeniach z powietrza oraz klęska żywiołowych. Jeszcze w grudniu 2024 został zaktualizowany system wykrywania i ostrzegania i alarmowania w których udział biorą jednostki organizacyjne gminy, ochotnicze straże pożarne, sołtysi, media lokalne, Regionalny System Ostrzegania i ogólnopolski system ALERT RCB.

VI. LOKALIZACJA GMINY WZGLĘDEM MIEJSKICH OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH

6.1. INFORMACJE OGÓLNE

W polityce europejskiej następuje przechodzenie od podejścia sektorowego do zintegrowanego podejścia terytorialnego. Znajduje to wyraz w ukierunkowaniu polityki spójności na wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów określonych funkcjonalnie, współpracę na poziomie lokalnym pomiędzy partnerami z obszarów miejskich i wiejskich, integrację działań publicznych w wymiarze przestrzennym oraz wielopoziomowy system zarządzania.

Miejski Obszar Funkcjonalny to układ osadniczy ciągły przestrzennie, złożony z odrębnych administracyjnie jednostek (gmin miejskich, wiejskich i miejsko-wiejskich) i składający się ze zwartego obszaru miejskiego oraz powiązanej z nim funkcjonalnie strefy zurbanizowanej.

Prowadzenie polityki wobec miejskich obszarów funkcjonalnych, a szczególnie wobec MOF ośrodków wojewódzkich, jest bardzo ważne dla polityki rozwoju, ponieważ przeciwdziała nierównościom w poziomie ich zagospodarowania, pozwala na trafniejsze definiowanie ich potencjałów rozwojowych oraz na kompleksowe rozwiązywanie konfliktów występujących na ich terenie.

6.2. MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE (MOF) ORAZ OBSZARY PROWADZENIA POLITYKI TERYTORIALNEJ (OPPT)

Miasta, ze względu na realizowane funkcje społeczno-gospodarcze różnego rzędu i ich rozprzestrzenianie na obszary sąsiadujące, zostały zidentyfikowane jako regionalne bieguny wzrostu. Stałe wzmacnianie ich potencjału, otwiera perspektywy uczestniczenia poszczególnych obszarów w procesach rozwojowych województwa oraz warunkuje zwiększenie spójności terytorialnej i społeczno-gospodarczej całego obszaru województwa. Kreowanie warunków do dynamicznego rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych wpłynie na rozwój konkurencyjności i innowacyjności funkcji biegunów wzrostu, jak również pozwoli na zidentyfikowanie nowych rdzeni i ich obszarów oddziaływania.

Potencjał gospodarczy ośrodków miejskich jako biegunów wzrostu uzależniony jest m.in.: od zakresu realizowanych usług publicznych, jakości systemu nauki i oświaty, poziomu rozwoju gospodarczego w tym rynku pracy, dostępności komunikacyjnej oraz atrakcyjności oferty inwestycyjnej, oddziaływania rdzenia na obszary funkcjonalne i wiejskie. Potencjał gospodarczy biegunów wzrostu, uzależniony jest również od ich zasobów endogenicznych. Podejmowane działania należy skierować na podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez stymulowanie procesów prorozwojowych przez następujące miasta i ich obszary funkcjonalne.

W tym miejscu należy odnieść się do założeń polityki terytorialnej województwa, a więc informacji na temat zaklasyfikowania gminy do **właściwych obszarów prowadzenia polityki terytorialnej** - zgodnie z rysunkiem 44, str. 138 „Strategii Przyspieszenia 2030+”. Gmina Kamień Krajeński znajduje się poza zasięgiem Miejskich Obszarów Funkcjonalnych (MOF) Bydgoszczy, Torunia, Włocławka, Grudziądza, Inowrocławia. Gmina położona jest także poza granicami Stołecznego Obszaru Rozwojowego.

Gmina Kamień Krajeński przynależy jednak **do obszaru prowadzenia polityki terytorialnej (OPPT) nr 13** – IV poziom związany z miastami powiatowymi i obszarami powiązanymi z nimi funkcjonalnie.

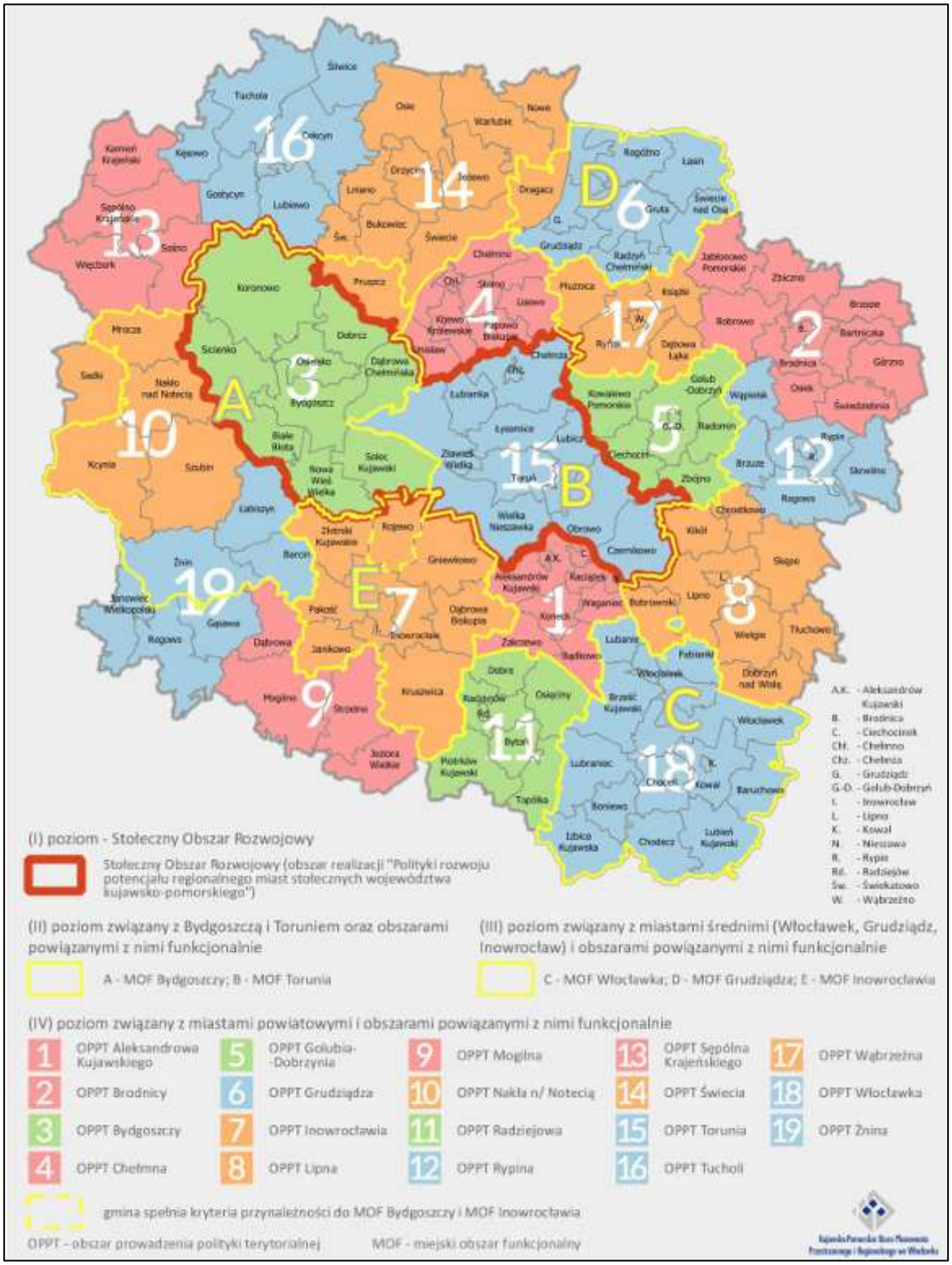

Ryc. 21. Miejskie Obszary Funkcjonalne (MOF) oraz obszar prowadzenia polityki terytorialnej (OPPT) nr 13 przedstawione w „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+”

Źródło: rycina zamieszczona w Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

VII. LOKALIZACJA GMINY WZGLĘDEM OBSZARÓW STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

7.1. INFORMACJE OGÓLNE

W przyjętej przez rząd „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” wskazano nowy model rozwoju regionalnego Polski. Przewidziano w nim rozwój kraju jako społecznie i terytorialnie zrównoważony, dzięki któremu efektywnie będą rozwijane oraz wykorzystywane miejscowe zasoby i potencjały wszystkich regionów. Celem takiego modelu jest wspomaganie w szczególności obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego, bo utraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze (np. przestały być miastami wojewódzkimi) przez co stały się mniej odporne na różne zjawiska kryzysowe (np. negatywne skutki procesów demograficznych).

W KSRR 2030 odzwierciedlenie znajdują postanowienia SOR określone w filarze rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony. Dokument przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy: wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji tej polityki w perspektywie roku 2030.

KSRR 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Odegra on w nadchodzących latach ważną rolę w procesie programowania środków publicznych, w tym funduszy UE.

Jednym z celów KSRR jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo. Dlatego w dokumencie wskazano **obszary strategicznej interwencji (OSI)**, które otrzymają szczególne wsparcie (obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Powyższe uwarunkowania krajowe zostały uwzględnione w wojewódzkiej strategii rozwoju. Terytorialny wymiar „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+” ma charakter horyzontalny, który przejawia się w integracji

działań wskazanych w poszczególnych obszarach tematycznych i ukierunkowanie ich na obszary strategicznej interwencji (OSI).

Podejście terytorialne znalazło odzwierciedlenie w identyfikacji Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI). Podstawą ukierunkowania terytorialnego polityki rozwoju jest poziom rozwoju społeczno–gospodarczego obszarów, zdiagnozowany na podstawie odpowiednio dobranych wskaźników oraz identyfikacja barier rozwojowych, a także ich zasobów i potencjałów stanowiących podstawę ich dalszego rozwoju.

Wraz z wyznaczeniem OSI, formułowane są specjalne instrumenty prorozwojowe oraz system monitorowania zmian związanych z podjęciem działań interwencyjnych. Zgodnie z zasadą rozwoju odpowiedzialnego, czyli rozwoju społecznie wrażliwego i terytorialnie zrównoważonego, do obszarów wykazujących mniejszą odporność na zjawiska kryzysowe, kieruje wiązkę interwencji w celu zmniejszenia dysproporcji między obszarami.

7.2. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM

Obszary Strategicznej Interwencji zostały wyróżnione poprzez integrację dwóch podejść: **krajowego i regionalnego**, spójnych z Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, co warunkuje, iż OSI wyznaczone na poziomie krajowym i regionalnym są komplementarne.

Wśród **Obszarów Strategicznej Interwencji wskazanych na poziomie krajowym**, znalazły się m.in.: obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno – gospodarcze oraz Wschodnia Polska.

Biorąc pod uwagę delimitację na **poziomie krajowym** Gmina Kamień Krajeński:

- **nie należy** do miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze;
- **nie należy** do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją - delimitacja na poziomie krajowym,
- **nie należy** do Obszaru Strategicznej Interwencji Polska Wschodnia

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ określiła następujące **Obszary Strategicznej Interwencji**

zidentyfikowane na poziomie wojewódzkim, wobec których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzi Samorząd Województwa:

1. miejski obszar funkcjonalny Bydgoszczy,
2. miejski obszar funkcjonalny Torunia,
3. miejski obszar funkcjonalny Włocławka,
4. miejski obszar funkcjonalny Grudziądza,
5. miejski obszar funkcjonalny Inowrocławia,
6. OSI gmin wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą,
7. OSI obszarów cechujących się skrajnym niedoborem wody dla rolnictwa,
8. OSI obszarów peryferyjności transportowej.

Warto zauważyć, ze warunkiem wydania pozytywnej opinii przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, jest prawidłowe uwzględnienie w projekcie strategii rozwoju gminy najważniejszych ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie kujawsko-pomorskim, określonych w „Strategii Przyspieszenia 2030+”.

W praktyce oznacza to konieczność uwzględnienia określonych poniżej ustaleń „Strategii Przyspieszenia 2030+” – wywodzących się przede wszystkim z modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego oraz tabeli projektów kluczowych. Uwzględnienie w projekcie strategii gminy powyższych ustaleń „Strategii Przyspieszenia 2030+” powinno mieć miejsce, gdy ustalenie dotyczy gminy w sposób bezpośredni (w sytuacji, gdy gmina została imiennie wskazana jako miejsce realizacji) lub pośredni (gdy gmina nie została wskazana imiennie, ale z kontekstu wynika, że dotyczy ono jej terenu).

Dlatego poniżej dokonano wyszczególnienia ustaleń i rekomendacji w odniesieniu do Gminy Kamień Krajeński. W przypadku, gdy Gmina Kamień Krajeński należy do określonej kategorii, uwzględniono ten fakt w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminnej strategii rozwoju.

A.1. W zakresie systemu przyrodniczego.

Wymagane jest przedstawienie granic obszarów chronionych (obligatoryjnie) oraz korytarzy ekologicznych wg IBS PAN 2012 (zalecane).

A.2. W zakresie systemu osadniczego.

W hierarchii sieci osadniczej województwa kujawsko-pomorskiego Kamień Krajeński został określony jako miasto zaliczane w polityce regionalnej do kategorii „małych miast” oraz do kategorii „ośrodków lokalnych” (zgodnie z rysunkiem 41a, str. 103 „Strategii Przyspieszenia 2030+”).

A.3. W zakresie systemu transportowego.

Na terenie Gminy Kamień Krajeński planowana jest realizacja obwodnicy w ciągu drogi krajowej nr 25 (zgodnie z projektem kluczowym nr 447, str. 213 „Strategii Przyspieszenia 2030+”). Podstawowa sieć transportowa służy osiągnięciu najważniejszych celów podróży. W ujęciu transportu pasażerskiego i towarowego jednym z podstawowych kierunków obsługi województwa kujawsko-pomorskiego jest Środkowe i Zachodnie Pomorze – obsługiwane ciągami dróg, do których należy DK 25.

A.4. W zakresie kluczowych elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa.

Biorąc pod uwagę rozwój przestrzeni inwestycyjnych w koncepcji rozwoju przestrzeni inwestycyjnych na terenie województwa (zgodnie z rysunkiem 43, str. 123 „Strategii Przyspieszenia 2030+”) Gmina Kamień Krajeński została zaliczona do kategorii **gmin wymagających wsparcia w tworzeniu przestrzeni inwestycyjnych o znaczeniu lokalnym**.

Część Gminy Kamień Krajeński została zakwalifikowana jako obszar zasobu gleb najwyższych klas (w „Strategii Przyspieszenia 2030+”, na rysunku 41a, str. 103, obszar przedstawiono w sposób schematyczny. Szczegółowy przebieg granic przedstawiony zostanie w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Do czasu podjęcia uchwały o przyjęciu PZPW, za prawidłowe uwzględnienie tego zagadnienia uważa się wrysowanie na rysunku modelu zasięgu zasobu gleb klas I-III). Jest to obligatoryjne dla gmin, w których w „Strategii Przyspieszenia 2030+”, na rysunku 41a, str. 103, wskazano obecność „**obszarów zasobu gleb najwyższych klas**”. Obszar zasobu gleb najwyższych klas to rolnicza przestrzeń produkcyjna jako narzędzie wykorzystania szansy, wynikającej z bycia jednym z krajowych liderów w dziedzinie produkcji żywności. Wskazany w koncepcji obszar przedstawia w przybliżeniu zasięg koncentracji kluczowego zasobu rolniczej przestrzeni produkcyjnej, który na tym etapie planowania strategicznego ma na celu wskazanie

głównych rejonów najwyższego potencjału dla dalszego rozwoju rolnictwa w regionie i kształtowania pozycji lidera w zakresie produkcji rolniczej w kraju. Na etapie dalszego planowania rozwoju województwa, zasób ten będzie wymagać szczegółowej delimitacji, mającej na celu wskazanie terenów rolnych o najwyższej przydatności dla rolnictwa (obejmując obok gleb klas I-IIIb także duże powierzchnie zwartych obszarów gleb klas IV oraz pozostałe uwarunkowania czy to środowiskowe czy społeczno-gospodarcze). Należy założyć, iż delimitacja ta nastąpi w planie zagospodarowania przestrzennego województwa. Identyfikacja obszarów koncentracji kluczowego zasobu rolniczej przestrzeni produkcyjnej w polityce Samorządu Województwa jest działaniem niezmiernie ważnym, bowiem wskazany obszar będzie podlegał nie tylko ochronie przed nierolniczym wykorzystaniem, ale też umożliwi koncentrację działań, w tym finansowych i organizacyjnych, zmierzających do utrzymania i wzbogacenia szeroko rozumianych dogodnych warunków prowadzenia działalności rolniczej.

A.5. W zakresie obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie krajowym (zgodnie z rysunkiem 41c, str. 106 „Strategii Przyspieszenia 2030+”, przy uwzględnieniu ewentualnych aktualizacji dokonanych na poziomie krajowym): Gmina Kamień Krajeński nie została zaklasyfikowana do kategorii „gmin zagrożonych trwałą marginalizacją”. Ponadto Kamień Krajeński nie został zaklasyfikowany do kategorii „miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze”.

A.6. W zakresie polityki terytorialnej oraz obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym: Biorąc pod uwagę założenia polityki terytorialnej województwa, a więc informacje na temat zaklasyfikowania gminy do właściwych obszarów prowadzenia polityki terytorialnej - zgodnie z rysunkiem 44, str. 138 „Strategii Przyspieszenia 2030+”) Gmina Kamień Krajeński należy do obszaru prowadzenia polityki regionalnej nr 13 – IV poziom związany z miastami powiatowymi i obszarami powiązanymi z nimi funkcjonalnie.

Gmina Kamień Krajeński położona jest w obszarze peryferyjności transportowej (w „Strategii Przyspieszenia 2030+”, na rysunku 41a, str. 103, obszary przedstawiono w sposób schematyczny). Wskazane w przestrzeni województwa obszary peryferyjności transportowej związane są z działaniami na rzecz niwelowania wykluczenia komunikacyjnego na obszarach peryferyjnych (wykluczenie to polega na braku możliwości sprawnego dojazdu w transporcie

publicznym do i ze stolicy województwa). Wyznaczono tereny, które mogą wymagać wsparcia w przezwyciężeniu problemu możliwości dojazdu do siedziby powiatu lub innych węzłów przesiadkowych systemu wojewódzkiego. Jeśli na poziomie lokalnym transport zbiorowy nie działa poprawnie nie można oczekiwać, że rozwiązaniem jest tam realizowanie zadań transportowych prowadzonych z poziomu województwa. Jest to domena samorządów lokalnych, których działania można jedynie wspierać z wyższego poziomu. Sprawny transport publiczny w wymiarze lokalnym i regionalnym jest istotnym mechanizmem przeciwdziałania depopulacji obszarów zmarginalizowanych oraz prawidłowego rozwoju wspólnot lokalnych, które budują zintegrowaną wspólnotę regionalną.

Jednocześnie Gmina Kamień Krajeński położona jest:

- poza obszarem niedoboru wody dla rolnictwa (zaznaczonym w „Strategii Przyspieszenia 2030+”, na rysunku 41a, str. 103 w sposób schematyczny),
- poza obszarem poprzemysłowego wielkoobszarowego skażenia środowiska.

Gmina Kamień Krajeński nie należy do „obszaru negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej identyfikowanego na poziomie regionalnym” – nie należy do żadnej kategorii problemowej (zgodnie z rysunkiem 41d, str. 107 „Strategii Przyspieszenia 2030+”).

SPIS TABEL

Tabela 1. Podstawowe dane statystyczne dotyczące ludności na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim 10
Tabela 2. Ludność Gminy Kamień Krajeński wg ekonomicznych grup wieku w ujęciu wieloletnim, tj. w latach 2020-2024 10
Tabela 3. Prognozowana przez Główny Urząd Statystyczny liczba ludności Gminy Kamień Krajeński do 2036 r. 13
Tabela 4. Prognozowany przez GUS ruch naturalny ludności, a także wielkość migracji wewnętrznych i zagranicznych dla Gminy Kamień Krajeński w latach 2026-2036 16
Tabela 5. Liczba udzielonych odpowiedzi na pytanie „Proszę ocenić, na ile zgadza się Pani / Pan z poniższymi stwierdzeniami w odniesieniu do Gminy Kamień Krajeński?” 18
Tabela 6. Ujęcie wskaźnikowe realizowanych zadań z zakresu pomocy społecznej w ujęciu wieloletnim 60
Tabela 7. Dane dotyczące bibliotek i czytelnictwa na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim 75
Tabela 8. Dane o aktywności podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim 79
Tabela 9. Wskaźniki dotyczące aktywności gospodarczej na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim 79
Tabela 10. Dane o bezrobociu na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim 82
Tabela 11. Dochody budżetowe Gminy Kamień Krajeński wg działów budżetowych w ujęciu wieloletnim 92
Tabela 12. Wydatki budżetowe Gminy Kamień Krajeński wg działów budżetowych w ujęciu wieloletnim 94
Tabela 13. Wydatki budżetowe Gminy Kamień Krajeński w podziale na wydatki bieżące i majątkowe w ujęciu wieloletnim 96
Tabela 14. Dane dotyczące zasobów mieszkaniowych na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim 97
Tabela 15. Wartość majątku Gminy Kamień Krajeński w podziale na grupy 97
Tabela 16. Stan techniczny lokali mieszkalnych wchodzących w komunalny zasób mieszkaniowy, którymi na podstawie umowy z Gminą Kamień Krajeński zarządza Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kamieniu Krajeńskim Sp. z o.o. 99
Tabela 17. Struktura użytkowania gruntów Gminy Kamień Krajeński 102
Tabela 18. Decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzje o warunkach zabudowy na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim 104
Tabela 19. Dane dotyczące wodociągów na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim 110
Tabela 20. Dane dotyczące kanalizacji na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim 111
Tabela 21. Dane dotyczące gazociągów na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim 118

Tabela 22. Dane dotyczące lasów na terenie Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim 127
Tabela 23. Wynikowe klasy strefy kujawsko-pomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2020-2024 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia 136
Tabela 24. Wynikowe klasy strefy kujawsko-pomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2019-2023 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin 137
Tabela 25. Wykaz Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie Gminy Kamień Krajeński ze wskazaniem stanu wód i informacją czy JCWP jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych 144
Tabela 26. Klasyfikacja i ocena stanu Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Rzek obejmujących swym zasięgiem Gminę Kamień Krajeński na podstawie badań za lata 2022-2024 147
Tabela 27. Stan chemiczny i ilościowy Jednolitych Części Wód Podziemnych (o numerach 35 i 36) obejmujących Gminę Kamień Krajeński 148
Tabela 28. Wykaz złóż na terenie Gminy Kamień Krajeński 158
Tabela 29. Dane statystyczne dotyczące gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Kamień Krajeński 161
Tabela 30. Zestawienie efektów zadań w zakresie usuwania azbestu z terenu Gminy Kamień Krajeński w ujęciu wieloletnim 163

SPIS RYCIN

Rycina 1. Struktura (%) ludności Gminy Kamień Krajeński wg ekonomicznych grup wieku w ujęciu wieloletnim, tj. w latach 2020-2024 11
Rycina 2. Liczba ludności Gminy Kamień Krajeński w 2024 r. wg płci i wieku 12
Ryc. 3. Prognozowana przez GUS liczba kobiet i mężczyzn Gminy Kamień Krajeński w latach 2026-2036 14
Ryc. 4. Prognozowana przez GUS liczba zgonów i liczba urodzeń na terenie Gminy Kamień Krajeński w latach 2026-2036 15
Rycina 5. Liczba udzielonych odpowiedzi na pytanie „Proszę ocenić, na ile zgadza się Pani / Pan z poniższymi stwierdzeniami w odniesieniu do Gminy Kamień Krajeński?” 19
Rycina 6. Położenie ogólne Gminy Kamień Krajeński 100
Rycina 7. Wykres klimatyczny dla miejscowości Kamień Krajeński 121
Rycina 8. Przebieg korytarzy ekologicznych według danych Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska prezentowanych w portalu Geoserwis na tle lokalizacji Gminy Kamień Krajeński 125
Rycina 9. Przebieg korytarzy ekologicznych według Instytutu Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk Białowieża według projektu 2005 na tle lokalizacji Gminy Kamień Krajeński 126

Rycina 10. Przebieg korytarzy ekologicznych według Instytutu Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk Białowieża według projektu 2012 na tle lokalizacji Gminy Kamień Krajeński 126
Rycina 11. Obszar Natura 2000 Dolina Łobżonki (PLH300040) na terenie Gminy Kamień Krajeński 132
Rycina 12. Lokalizacja użytków ekologicznych i pomników przyrody na terenie Gminy Kamień Krajeński 133
Rycina 13. Rzeki i jeziora na terenie Gminy Kamień Krajeński 142
Rycina 14. Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 128 Zbiornik Międzymorenowy Ogorzeliny na tle granic Gminy Kamień Krajeński 150
Rycina 15. Lokalizacja obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (prawdopodobieństwo 1 % i 10 %) na terenie Gminy Kamień Krajeński 151
Rycina 16. Lokalizacja obszarów zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Kamień Krajeński 153
Rycina 17. Lokalizacja obszarów ryzyka powodziowego na terenie Gminy Kamień Krajeński 154
Ryc. 18. Zagrożenie suszą atmosferyczną (lewa rycina) i rolniczą (prawa rycina) na tle granic Gminy Kamień Krajeński 156
Ryc. 19. Zagrożenie suszą hydrologiczną (lewa rycina) i hydrogeologiczną (prawa rycina) na tle granic Gminy Kamień Krajeński 157
Rycina 20. Łączne zagrożenie suszą na tle granic Gminy Kamień Krajeński 157
Ryc. 21. Miejskie Obszary Funkcjonalne (MOF) oraz obszar prowadzenia polityki terytorialnej (OPPT) nr 13 przedstawione w „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+” 168